

De Ster

De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen

Juni 1986
86ste jaargang
Nummer 4

De Ster

Juni 1986
86ste jaargang
Nummer 4

Officiële Nederlandstalige uitgave van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen.
De in deze publicatie afgedrukte artikelen werden overgenomen uit de tijdschriften „Ensign”, „New Era” en „Friend”.

Achter de sluier (blz. 54)

Inhoudsopgave

- 1 De profeten spreken: Brigham Youngs uitspraken over zendingswerk
- 2 Zich vergasten aan de Schriften, *President Gordon B. Hinckley*
- 5 Spiritualiteit – meer dan een gevoel, *Mary Ellen Edmunds*
- 8 Fabeltjes over het huwelijk: dingen die gewoon niet waar zijn, *Steve F. Gilliland*
- 11 Een betere ik, een beter huwelijk, *Victor L. Brown jr.*
- 16 Een tijdperk van tegenstellingen: van Adam tot Abraham, *Kent P. Jackson*
- 20 De droom van een moeder, *Vira H. Judge*
- 23 Resultaten van de Europese artistieke prijsvraag 1985
- 24 „Hij die zijn leven verliest om Mijnen wil, zal het vinden”, *Marja-Leena Kiviniemi*
- 27 Brief aan mijn vrouw, *Albert Richter*
- 29 Anna, *Berlinde Vergauwen*
- 33 Vraag en antwoord: Wat zijn de belangrijkste gebeurtenissen die moeten plaatsvinden vóór de wederkomst van Christus?, *Joseph F. McConkie*
- 34 „Hebben we niet genoeg aan de Bijbel?”, *A. Edward Carlson jr.*
- 36 Een knusse blokhut, *Donald L. Enders*
- 44 Karavanen huifkarren: *William G. Hartley*
- 52 De vriend van Troy, *Sylvia H. Greenhalgh*
- 54 Achter de sluier: twee hedendaagse openbaringen, *Robert L. Millet*
- 60 Het cadeau van baboe Kit, *Kitty de Ruyter*
- 63 Archeologische werkzaamheden bij het huis van Joseph Smith, *Dale L. Berge*

Kinderster

- 3 Verhalen uit de Schriften: De wijsheid van Salomo
- 4 Van vriend tot vriend: Ouderling Keith W. Wilcox, *Janet Peterson*
- 6 Opa's Bijbel, *Debra Huggins Baird*
- 8 Voor de grap

Eerste Presidium:

Ezra Taft Benson
Gordon B. Hinckley
Thomas S. Monson

Raad der Twaalf:

Marion G. Romney, Howard W. Hunter,
Boyd K. Packer, Marvin J. Ashton,
L. Tom Perry, David B. Haight,
James E. Faust, Neal A. Maxwell,
Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks,
M. Russell Ballard

Adviseurs: Carlos E. Asay, Rex D. Pinegar,
George P. Lee, James M. Paramore

Redacteur: Carlos E. Asay

Director of Church Magazines:
Ronald L. Knighton

International Magazines:

Zakelijk redacteur: Larry A. Hiller
Adjunct-redacteur: David Mitchell
Kinderster: Diane Brinkman
Vormgeving: Sharri Cook

De Ster

Vertaling en nieuwsredactie:

Henri J. A. Tenthof van Noorden,
Kerkelijk Vertaalbureau
Raadstede 19, Postbus 224
NL-3430 AE Nieuwegein

Uitgever:

Kirche Jesu Christi der Heiligen
der Letzten Tage, Industriestraße 21,
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
Telefoon: 06172/710334

© 1986 by the Corporation of the President
of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints.

Alle rechten voorbehouden

Jaarabonnement:

Fl. 23,10 storten op Citibank Amsterdam,
rekeningnummer 266041434,
De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen
der Laatste Dagen.
Bfr. 420 storten op Kredietbank N.V. Melsele,
rekeningnummer 404601855144
Corporation of Presiding Bishop –
De Kerk van Jezus Christus van de HLD.
USA en Canada (niet per luchtpost): \$ 10.00

Versijnt acht maal per jaar

Printed by Friedrichsdorf Printing Centre
Federal Republic of Germany

PB MA 0460 DU

DE PROFETEN SPREKEN

Brigham Youngs uitlatingen over zendingswerk

Onze Vader in de hemel, Jezus, onze oudste broer en de Heiland van de wereld, en de hele hemel, roepen dit volk op zich op te maken om de volken van de aarde te redden, alsmede de miljoenen die zonder het evangelie gestorven zijn.

Hij die in de naam van de Heer uitgaat en met zijn gehele hart op Hem vertrouwt, zal het nooit ontbreken aan de wijsheid om welke vraag dan ook die hem wordt gesteld te beantwoorden, of om welke noodzakelijke raad dan ook te geven die nodig kan zijn om mensen op het pad van leven en zaligheid te voeren. Evenmin zal hij ooit worden beschaamd . . . Ga uit in de naam van de Heer, vertrouw op de

naam van de Heer, steun op de Heer, roep de Heer hartstochtelijk en onophoudelijk aan, en schenk geen aandacht aan de wereld. U zult veel van de wereld zien – zij zal u steeds voor ogen staan – maar als u zo leeft dat u de Heilige Geest bij u kunt hebben . . . zult u in een oogwenk het verschil zien tussen de wijsheid van de mensen en de wijsheid van God.

Niemand heeft ooit het evangelie gepredikt zonder de gave en macht van de Heilige Geest uit de hemel. Zonder deze macht bezit de evangelieverkondiging geen licht.

De geest van waarheid zal er meer toe bijdragen om mensen tot licht en kennis te brengen dan mooie woorden.

De dienstknechten van God hebben de wereld waarheid te bieden, en niets dan de waarheid, opdat de wereld door de waarheid mag worden geheiligd.

Als u God door alle eeuwigheid kon loven doordat er door uw toedoen één ziel werd gered, . . . hoe groot zal uw vreugde in de hemel dan wel zijn! Laat ons er dan velen redden, en onze vreugde zal groot zijn, evenredig aan het aantal zielen dat wij hebben gered. □

Uit Discourses of Brigham Young, gecompileerd door John A. Widtsoe (Salt Lake City: Deseret Book Co., derde druk, 1941).

Zich vergasten aan de Schriften

President Gordon B. Hinckley
Eerste raadgever in het Eerste Presidium

Ik hou van onze Schriften. Ik hou van die heerlijke boekdelen, die het woord van de Heer uiteenzetten – dat door Hem persoonlijk of door middel van de profeten gegeven is – als richtsnoer voor de zoons en dochters van onze Vader. Ik vind het heerlijk de Schriften te lezen en tracht dat ook regelmatig te doen. Ik vind het heerlijk eruit te citeren, want zij verlenen mijn woorden een gezaghebbend stempel. Ik beweer niet een groot kenner van de Schriften te zijn. Het lezen van de Schriften geldt voor mij niet als het naja-gen van geleerdheid of kennis; het is eerder een liefdesverhouding tussen mij en het woord van de Heer en van zijn profeten.

Ik hou van de barmhartigheid van de Heer bij het lezen over zijn barmhartigheid en vergeving, die als een gouden draad door het weefsel van al onze Schriften lopen. Ik begin met de uitnodiging die in Jesaja is verstrekt: „Kom toch en laat ons tezamen richten, zegt de Here; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.” (Jesaja 1:18.) Ik kom datzelfde wonderbaarlijke element tegen in wat ik als het mooiste en treffendste verhaal aller tijden beschouw – de gelijkenis van de verloren zoon, zoals deze in hoofdstuk vijftien van Lucas wordt verteld. Deze gelijkenis is voor alle ouders een geweldige les over barmhartigheid, en een zelfs nog grotere les over de barmhartigheid van onze Vader jegens al zijn eigenzinnige zoons en dochters.

Diezelfde geest van vergeving en barmhartigheid treffen we herhaaldelijk aan door het hele Boek van Mormon heen. Nephi, bijvoorbeeld, verklaart dat de Heer „allen uit(nodigt) tot Hem te komen en deel te hebben aan zijn goedheid; en Hij zendt niemand heen, die tot Hem komt, hetzij zwarte of blanke, dienstknecht of vrije, man of vrouw; en de hei-

*„Voor mij is het lezen van de
Schriften een liefdesverhouding
tussen mij en het woord van de
Heer en dat van zijn profeten.”*

den is Hij indachtig; en allen, zowel Jood als niet-Jood, zijn gelijk voor God.” (2 Nephi 26:33.)

Dezelfde gouden draad van liefde en vergeving is te vinden in de hedendaagse openbaringen. Wij lezen in Leer en Verbonden: „Ziet, hij, die zich van zijn zonden heeft bekeerd, ontvangt vergeving, en Ik, de Here, gedenk ze niet meer.” (Leer en Verbonden 58:42.) Konden wij maar, wanneer wij vergeven hebben, de zonde die tegen ons is begaan voor eeuwig vergeten!

Ik heb de barmhartigheid van de Heer lief, zoals deze blijkt uit zijn uitspraken en die van zijn profeten. Het is interessant en de moeite waard de vele verwijzingen naar vergeving en barmhartigheid in een concordantie van de Bijbel door te nemen.

Ik hou van de verbonden die de Heer met zijn volk heeft gesloten – het volk van Abraham, Isaak en Jakob – met wie Hij overeenkwam dat Hij hun God zou zijn en zij zijn volk.

De draad van dat verbond loopt ook door het Boek van Mormon heen, en het werd in deze bedeling opnieuw bevestigd

toen de Heer het voorwoord van wat het boek der Leer en Verbonden zou worden aan de profeet Joseph Smith openbaarde. Bij het uiteenzetten van de bedoelingen van deze herstelling, noemde de Heer onder andere: „Opdat Mijn eeuwig verbond zou mogen worden gevestigd.” (Leer en Verbonden 1:22.)

Wij zijn een verbondsvolk. Wij hebben een contract gesloten met God, onze Eeuwige Vader. Wij hebben de naam van zijn geliefde Zoon op ons genomen en ermee ingestemd zijn geboden te onderhouden. Hij heeft met ons een verbond gesloten dat wij zijn zoons en dochters zullen zijn, dat Hij als een herder voor ons zal zijn en dat wij zijn Heilige Geest met ons zullen hebben. Ik geniet ervan die grote, eeuwige beloften in onze Schriften te lezen.

Ik lees zo graag over het zoenoffer dat door mijn Verlosser is gebracht. Het werd voorzeggd door de profeten van het Oude testament. Het werd beloofd door de profeten van het Boek van Mormon. Het werd verwezenlijkt in het weergalozes leven, het sterven en de opstanding van de Zoon van God, zoals die beschreven worden in de vier evangeliën van de Bijbel. De schrijvers van de zendbrieven hebben ervan getuigd. Er werd ook op dit werelddeel van getuigd en ze werden opgetekend in het Boek van Mormon. Ze zijn herhaaldelijk opnieuw bevestigd door middel van hedendaagse openbaring, zoals is opgetekend door de profeet Joseph Smith en degenen die hem zijn opgevolgd.

Bij het lezen van deze heilige boeken sta ik verbaasd over het wonder en de majesteit van de Almachtige God en zijn Geliefde Zoon, de Heer Jezus Christus. Alle schrijvers van deze testamenten verkondigen de lof van God, onze Vader, en van onze Verlosser. De Schriften getuigen van de Vader en de Zoon – van hun majesteit en wonder. De Schriften nodigen allen uit om tot de Vader en de Zoon te komen en

De verzoening en de opstanding zijn door de profeten van het Oude Testament voorzgd. De verwezenlijking ervan wordt beschreven in het Nieuwe Testament. Er wordt van getuigd in het Boek van Mormon en in de hedendaagse Schriften.

De gelijkenis van de verloren zoon is voor alle ouders een geweldige les over barmhartigheid, en een zelfs nog grotere les over de barmhartigheid van onze Vader in de hemel.

vrede en kracht te vinden in die vereniging tussen God en de mens. Voor mij is dat de essentie van deze grote boeken van licht en waarheid – waarvan de overeenstemming steeds duidelijker wordt naarmate wij gebruik maken van de midelen die tot onze beschikking staan.

Ik hou van de Bijbel. Ik hou van de verheffende taal, de diepte en de hoogte van de woorden ervan, en de kracht en gratie van zijn uitdrukkingen.

Ik schep behagen in de geest en de taal

van het Boek van Mormon. Bij het lezen van de woorden van Nephi wordt mijn ziel gevoed. Heel lang geleden schreef hij: „En hierop (de platen) schrijf ik de belevissen mijner ziel . . . Want mijn ziel verheugt zich in de Schriften, en ik denk erover na en ik schrijf ze op tot nut en lering mijner kinderen.” (2 Nephi 4:15.)

Ik hou van de woorden van de hedendaagse openbaringen: „Onderzoek deze geboden, want ze zijn waar en betrouwbaar, en de profetieën en beloften, die er in zijn vervat, zullen alle worden vervuld.

„Hetgeen Ik, de Here, heb gesproken, dat heb Ik gesproken, en Ik verontschuldig Mijzelf niet; en ofschoon de hemelen en de aarde zullen vergaan, zal Mijn woord niet vergaan, doch zal ten volle worden vervuld, hetzij gesproken door Mijn eigen stem, of door de stem Mijner Dienstknechten, dat is hetzelfde.

„Want merkt op en ziet, de Here is God, en de Geest geeft getuigenis, en het getuigenis is waarachtig, en de waarheid blijft voor eeuwig. Amen.” (Leer en Verbonden 1:37–39.)

Ik heb deze geweldige en buitengewone boeken keer op keer gelezen, en onder het bepeinen van hun woorden heb ik, door de kracht van de Heilige Geest, een getuigenis van de waarheid en goddelijkheid ervan ontvangen.

Ik hou me niet veel bezig met het lezen van verklarende verhandelingen van de Schriften. Ik geef er de voorkeur aan bij de oorsprong te blijven en te proeven van het

zuivere water van de bron der waarheid, het woord van God zoals Hij het gegeven heeft en zoals het is vastgelegd in de boeken die wij als Heilige Schrift aanvaarden. Door het lezen van die Schriften kunnen wij de verzekering van de Geest ontvangen dat die woorden tot ons zijn gekomen van God teneinde zijn kinderen te verlichten, te zegenen en vreugde te verschaffen.

Ik spoor al onze mensen over de gehele wereld aan om meer in de Schriften te lezen; om de verschillende Schriften gezamenlijk te bestuderen om tot een harmonieus inzicht te komen en de leringen ervan in ons leven te kunnen toepassen.

Moge de Heer ieder van ons zegenen, opdat wij ons zullen vergasten aan zijn heilig woord en er die kracht, die vrede en die kracht uitputten „die alle verstand te boven gaat” (Filippenzen 4:7), zoals Hij heeft beloofd. □

Suggesties voor huisonderwijzers

Enkele belangrijke punten die u desgewenst bij uw huisonderwijs kunt gebruiken.

1. De algemene autoriteiten vragen ons de Schriften – de Bijbel, het Boek van Mormon, de Leer en Verbonden en de Parel van grote waarde – te lezen en te bestuderen.

2. De geest van liefde, barmhartigheid en vergeving loopt als een gouden draad door zowel de oude als de hedendaagse Schriften heen.

3. De Schriften getuigen van de Vader en de Zoon, van hun majesteit en liefde, en van de zegen van 's Heilands verzoening voor ieder van ons.

4. De Schriften kunnen ieder van ons vrede en kracht schenken.

Wenken voor de bespreking

1. Maak uw eigen gevoelens kenbaar over de waarde van het bestuderen van de Schriften in ons leven. Nodig de gezinsleden uit ook hun gevoelens naar voren te brengen.

2. Zijn er teksten of citaten in dit artikel die door het gezin kunnen worden voorgelezen en besproken.

3. Zou deze bespreking meer inhoud krijgen als er van tevoren met het gezinshoofd werd gesproken? Is er een boodschap van de quorumleiders of de bisschop over het bestuderen van de Schriften?

DE LEER EN VERBONDEN 1

37. Onderzoek deze geboden, want ze zijn waar en betrouwbaar, en de profetieën en beloften, die er in zijn vervat, zullen alle worden vervuld.

38. Hetgeen Ik, de Here, heb gesproken, dat heb Ik gesproken, en Ik verontschuldig Mijzelf niet; en ofschoon de hemelen en de aarde zullen vergaan, zal Mijn woord niet vergaan, doch zal ten volle worden vervuld, hetzij gesproken door Mijn eigen stem, of door de stem Mijner dienstknechten, dat is hetzelfde.

39. Want merkt op en ziet, de Here is God, en de Geest geeft getuigenis, en het getuigenis is waarachtig, en de waarheid blijft voor eeuwig. Amen.

Spiritualiteit – meer dan een gevoel

Mary Ellen Edmunds

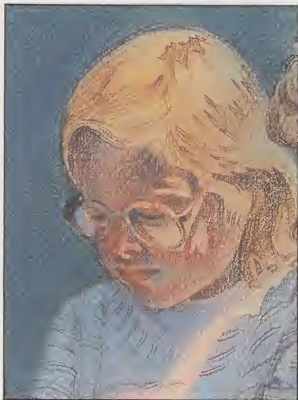
Ik weet nog hoe een zondagsschool-leerkracht me eens zei dat ik niet zo geestelijk ingesteld was. Nu ik daarop terugkijk, denk ik dat ze zich zorgen maakte omdat ik moeite had een hele les stil te zitten. Toen wist ik niet wat ze bedoelde. Maar het klonk niet erg als een compliment, dus ging ik naar huis en dacht erover na. Ik redeneerde dat spiritualiteit misschien stil zijn betekende, vooral op zondag. Ik wilde geestelijk ingesteld zijn, maar ik moest weten wat het betekende.

Sindsdien streef ik er voortdurend naar spiritualiteit te begrijpen en het een deel van mijn karakter te maken. Op een dag las ik ouderling Bruce R. McConkie's uitspraak dat „geen enkel talent . . . spiritualiteit (overtreft)”. (*The Mortal Messiah*, Salt Lake City: Deseret Book Co., 1982, blz. 234.) De gedachte, dat spiritualiteit een talent is, bracht mijn streven in het juiste perspectief. Er is waarschijnlijk niets magisch aan het verkrijgen van spiritualiteit. Het is eerder zo dat we het ontwikkelen zoals we andere talenten ontwikkelen – door hard werken, moeilijke beslissingen, essentiële keuzen, volharden wanneer het tegenzit, op nieuw proberen, niet opgeven.

Wat mij betreft is het belangrijkste aspect van spiritualiteit het *doen*. Ik vind dat moeilijk, want ik zou veel liever ergens gemakkelijk gaan zitten en erover *nadenken*, of erover praten, of een boek erover lezen. Maar spiritualiteit wil zeggen: God vraagt – nodigt ons uit – en wij geven gehoor – wij *doen*.

Spiritualiteit is beloften nakomen

In welk opzicht is *actie* een integraal onderdeel van spiritualiteit? We *doen* dingen omdat we aan onze Hemelse Va-

Eén van de eigenschappen van mensen die een hoog niveau van spiritualiteit bereikt hebben, is dat ze een vriendelijke, liefhebbende en tot daden aanzetende zorg voor anderen hebben.

der willen laten zien dat we menen wat we zeggen. Dat we het meenden toen wij doopverbonden met Hem sloten (zie Mosiah 18: 8–11). Dat we het menen wanneer we het voorrecht hebben een heilige tempel binnen te gaan en andere verbonden te sluiten. Dat we het menen wanneer we, afgezonderd van de wereld, zijn hulp vragen en daarbij ook beloften doen.

Op een avond dat mijn ouders niet thuis waren, ging de telefoon. Het was één van mijn jongere zusjes, hard huilend. „Kom me alsjeblieft halen”,

smeekte ze. Ze was op een feestje bij één van haar vriendinnen, waar men was gaan vloeken. Zonder dat de rest van haar gezin er iets van wist, had zij haar Hemelse Vader beloofd dat ze nooit zou vloeken. Spiritualiteit betekent beloften aan onze Hemelse Vader nakomen.

Spiritualiteit is delen met de behoeftigen

Een andere gedachte die mij aanspreekt werd onderwezen door bisschop J. Richard Clarke, voormalige tweede raadgever in de Presiderende Bisschop: „Het heeft altijd in de aard van ware christenen gelegen om, naarmate zij een hoger niveau van spiritualiteit bereikten, voor de behoeftigen te zorgen” (Conference Report, april 1978).

Wie *zijn* de behoeftigen? Als we het over materiële behoeftigen hebben, kunnen we zo zien wie er arm is. Ik heb in Afrika, Azië en andere plaatsen vele mensen gezien die „arm” genoemd kunnen worden. Er zijn velen die honger lijden en geen voedsel hebben. Ze lijden dorst en hebben geen water. Ze zijn ziek en hebben geen medicijnen.

Op een dag toen ik keek hoe een aantal vrouwen bij de rivier hurkten om hun kleren te wassen, zag ik mezelf mijn kleren in de wasmachine doen. En ik vroeg me af wat ik met de tijd deed die ik daardoor overhield. Ik bezocht eens een echtpaar in een vluchtelingenkamp in Thailand. Hun kinderen speelden vlak in de buurt en een klein meisje gooide een zak met rijst om. Met veel zorg raapten de ouders elk korreltje rijst op en deden die weer in de zak. Ik bedacht me hoeveel voedsel ik in mijn leven verspild had. Ik zal nooit het moment vergeten in Indonesië, dat ik me realiseerde dat ik in één

maand meer geld uitaf dan sommigen in een jaar verdienen.

Spiritualiteit is het tegengestelde van wereldsgezindheid, en het is het tegengestelde van zelfzuchtigheid. Wereldsgezind zijn is zich druk maken om de aangelegenheden, de spanningen en de „dingen“ van deze wereld, ten koste van meer belangrijke zaken.

Wanneer we wereldsgezind zijn zou gezegd kunnen worden dat we in feite bijdragen aan de ongelijkheid in de wereld. Spiritualiteit is een bewust afstand nemen van genotzucht. Het is de bewustheid dat God de aarde schiep, dat „er . . . genoeg (is) en overvloedig“ (zie Leer en Verbonden 104:13-18) en dat ik genoeg heb, dat ik van mijn overvloed kan delen.

Wanneer wij als volk naar mogelijkheden zoeken om meer te delen, streven we naar een nobel doel, een samenleving zonder armen. „En de Heere noemde Zijn volk Sion, want zij waren één van hart en één van geest, en leefden in gerechtigheid, en er was geen arme onder hen“ (Mozes 7:18).

Maar er zijn veel verschillende manieren waarop iemand behoefte kan zijn. Velen zijn er die treuren en geen vertroosting vinden. Ze zijn eenzaam en vinden geen liefde. Sommigen voelen zich overbodig en zien niet hoe ze met anderen kunnen delen. Behoeftig is iedereen die een behoefte heeft waaraan niet tegemoet gekomen is. Wij zijn allen behoeftig! En zij die iets te delen hebben zijn rijk! Wij zijn allen rijk! Wij kunnen allen iets delen waardoor een last verlicht wordt of iemand geholpen die in stilte strijdt.

Spiritualiteit is een verhoogde finjegevoeligheid

Eén van mijn vriendinnen was op een gegeven moment erg ziek. Ze lag thuis, alleen, toen iemand aan de deur klopte. Ze had weinig zin om overeind te komen, maar het kloppen hield aan. Toen realiseerde ze zich dat het haar huisbezoeksters konden zijn. Ze wist dat ze zich ten doel hadden gesteld om 100% te halen; de maand was bijna om en ze waren nog niet geweest.

Toen ze zag dat het inderdaad haar huisbezoeksters waren, kreeg ze weer hoop. Er was veel werk in haar flat blijven liggen. Misschien, dacht ze, zouden

ze zien hoe ziek ze was en aanbieden haar te helpen. Toen ze haar zagen en vroegen of ze in orde was, nam haar hoop nog toe. „Ik ben zo ziek geweest“, zei ze. „Goed“, antwoordden ze, „we zullen snel de les geven, dan kan je weer naar bed.“

Ze gaven de les, gingen weg, en hun bezoek kon genoteerd worden. Mijn vriendin ging terug naar bed en hilde. Ze dacht aan die keren dat zij zelf gelegenheden tot dienstbetoon voorbij had laten gaan omdat ze niet zo finjegevoelig was geweest. Hoe vaak doen wij niet goed omdat we vinden dat het onze plicht is, in plaats van te streven naar het niveau waar we het uit liefde doen. Ik heb me vaak afgevraagd wat er zou gebeuren als we ons huisbezoek en huisonderwijs benaderden met als voorname doel voor ogen mensen te helpen aan hun behoeften tegemoet te komen. Ik vermoed dat de 100% als vanzelf gehaald zou worden.

Spiritualiteit is veranderen – nu

Spiritualiteit is gebruik maken van het ons door God gegeven vermogen om goed van kwaad te onderscheiden – en zonder te talmen het goede te kiezen. Dit houdt in dat we ons niet dag in dag uit kunnen blijven verschuilen achter dezelfde excuses, dat we moeten ophouden met uitstellen. Ik heb het altijd een prachtig iets gevonden dat onze gemoeidsrust van ons heengaat zodra wij het verkeerde doen. Laten we bidden dat het met ons nooit zover zal komen dat de Heilige Geest ophoudt met ons te *strijden*. We zouden ons kunnen voorstellen dat wij allen een apparaatje in ons hebben met veel scherpe punten. Als wij het verkeerde doen begint het te bewegen, en de scherpe punten veroorzaken pijn. Als we ophouden het verkeerde te doen of te denken, houdt het op met bewegen en voelen we ons beter. Maar als we volharden in het verkeerde, stompden de scherpe punten af en voelen of merken we de pijn niet meer zo. Zodra we weten dat verandering nodig is, maar die uitstellen, verliezen we een mate van spiritualiteit.

Spiritualiteit is integriteit

Er wordt gezegd dat iemand de vermaarde Italiaanse kunstenaar Michelan-

gelo eens vroeg, hoe hij van ruwe stukken steen zulke prachtige standbeelden kon maken. De kunstenaar schijnt gezegd te hebben dat hij gewoon alles wegbeitelde wat geen deel uitmaakte van het standbeeld. Spiritueel zijn houdt in dat we beseffen wie we werkelijk zijn, en dan ernaar leven.

Uiteindelijk wordt spiritualiteit zo'n integraal onderdeel van ons wezen dat we de ware verlangens van ons hart kunnen navolgen zonder iets verkeerd te doen. Nephi, de zoon van Helaman, kwam tot het punt waar er geen conflict was tussen wat hij wilde en wat goed was. De Heer beloofde hem: „Ik (zal) u voor immer zegenen; en Ik zal u in macht maken in woord en in daad, in geloof en in werken, ja, zelfs dat alle dingen u zullen geschieden volgens uw woord, *want gij zult niets vragen, dat in strijd is met Mijn wil*, (Helaman 10:5, cursivering toegevoegd). Een dergelijke spiritualiteit vereist dat wij ons bewust distantieren van alles wat onvriendelijk, onheilig, onrein of onchristelijk is. Het vereist dat wij alle woede en wraakgierigheid laten vallen. Het resultaat is vrede in hart en ziel. Het stelt ons in staat om goed te doen, zonder voortdurend gevraagd, aangespoord of herinnerd te moeten worden.

Spiritualiteit is vreugdevol leven

Naarmate ik mensen gadesla die een diepgewortelde spiritualiteit ontwikkeld schijnen te hebben, valt het mij op dat ze een aantal eigenschappen gemeen hebben. Bijvoorbeeld, het vermogen om op zinnvolle en persoonlijke wijze met God te communiceren, te genieten van meditatie en overpeinzing. Of, een opgewektheid, een optimisme, een blijmoedigheid van geest. Zij die spiritueel zijn hebben ook een dankbaarheid – niet alleen voor de in het oog springende zegeningen, maar voor de vaak onopgemerkte vreugden van het leven. Ze zijn oprecht gelukkig als anderen succesvol zijn of geprezen worden. Zij gehoorzamen met een innerlijk geestelijk licht en een bewustheid van vooruitgang, in plaats van uit plichtsbef of angst, of in de hoop er te ontvangen. *Het zijn* – de toestand van hun ziel – is voor hun net zo belangrijk als *het doen*.

De eigenschap die ik het meeste kan waarderen in mensen die een hoog ni-

Geïllustreerd door Dilleen Marsh

veau van spiritualiteit bereikt hebben, is dat ze een vriendelijke, liefhebbende en tot daden bewegende zorg voor anderen hebben. Ze vragen niet om lof voor hun oprecht, christelijk dienstbetoon. En ze schijnen anderen te kunnen helpen zonder afhankelijkheid of een gevoel van in het krijt staan in de hand te werken. Door hun manier van doen brengen zij de mensen die ze helpen op een hoger plan (zie Leer en Verbonden 104:15–16).

Ze zeggen: „Hier zijn we, Heer. Zend ons!” Zend ons waar ook ter wereld, waar we dienstbaar kunnen zijn. Stuur ons naar de burens met een nog warm brood. Stuur ons om te luisteren naar een vermoeide, zwoegende buur. Stuur ons naar een eenzame vriend. Stuur ons naar de andere kamer om een beklemd gemoed te verblijden. Help ons op de Geest afgestemd te zijn, zodat we gehoor kunnen geven aan alle ingevingen, de duidelijke en ook de subtiële. Help

ons verder te gaan dan het „bel wanneer je me nodig hebt”, help ons vooruit te zien en hulp te bieden voordat gevoelens van wanhoop en hulpeloosheid hun intrede doen.

De prijs die God van ons vraagt is voor iedereen hetzelfde: alles. De beloning is ook hetzelfde: een groeiend gevoel van vertrouwen en vrede. Ik zal me altijd de lange Nigeriaan herinneren die tijdens een getuigenisvergadering geëmotioneerd zei: „Ik ben ervan overtuigd dat ik een zoon van God ben!” Ook stel ik me graag voor hoe Enos zich gevoeld moet hebben toen hij wist dat zijn zonden hem vergeven waren en zijn geloof in Christus was beloond: „Daarom was mijn ziel gerust” (Enos 17).

Mogen wij verzachten en liefhebben en voeden en glimlachen. Mogen wij be

zoeken en delen en zingen en dienen tot onze ziel van vreugde overvloed. Dan kunnen wij, als Enos, ons verheugen op het moment dat wij God weer ontmoeten, want wij zullen „Zijn aangezicht met blijdschap zien” (Enos 27). □

Mary Ellen Edmunds, lid van de vijfde wijk van Mapleton (Utah), is adjunct-directeur van de afdeling bijzondere opleidingen op het opleidingsinstituut voor zendelingen te Provo (Utah).

Steve F. Gilliland

Fabeltjes over het huwelijk

Dingen die gewoon
niet waar zijn

Toen ik bisschop was kwam er op een zondagmiddag een zeer ontgoochelde vrouw bij me voor een gesprek. Zij en haar kinderen waren onlangs in onze wijk komen wonen. Ze vertelde me dat haar tijdens haar jeugd vaak geleerd was dat zij, als ze getrouw leefde en geestelijke leiding zocht, de „ware Jakob“ zou vinden, en dat het tempelhuwelijk en een rechtvaardig leven haar een succesrijk huwelijk zouden garanderen. Ze had geprobeerd deze raad op te volgen, maar na vele jaren een schijnbaar gelukkig huwelijk te hebben gehad, verliet haar man haar voor een andere vrouw en liet haar achter met de kinderen, zonder financiële ondersteuning.

„Wat is er mis gegaan?“ vroeg ze. „Komt God zijn beloften niet na?“

Na begrip te hebben getoond voor haar smart en verwarring, verzekerde ik haar van Gods liefde en zei dat het probleem niet bij God of bij haar lag, maar bij haar voormalige echtgenoot – en bij mensen die haar ertoe gebracht hadden dingen te geloven die gewoon niet waar zijn.

Het is zeker waar dat onderzoeken uitwijzen dat het percentage echtscheidingen onder tempelhuwelijken lager is. Maar hoewel het tempelhuwelijk een belangrijk hulpmiddel is bij het bij elkaar houden van de huwelijkspartners, is het geen garantie voor een permanente band.

Het evangelie doet geen beloften omtrent de vermeende „enige ware“. Het leert ons echter wel hoe zinvolle huwelijken opgebouwd kunnen worden. Door openbaring kunt u geleid worden om met iemand te trouwen die het *potentieel* heeft een goede metgezel te blijven. Maar die persoon heeft een vrije wil en kan zijn potentieel verspelen. Hij heeft de vrijheid om verbonden te verbreken, hetzij door flagrante overtredingen te begaan of door op passieve wijze een relatie te laten verdorren.

De enige weg naar een succesrijk huwelijk is een man en een vrouw die onzelfzuchtig hertoe samenwerken. Zij die op hun lauweren rusten en verwachten dat de Heer hun huwelijk succesrijk zal maken, komen waarschijnlijk bedrogen uit. Zij die hard werken maar een metgezel hebben die niet wil meewerken, zullen door de Heer geleid en ondersteund worden. Als ze rechtvaardig blijven leven, zal hen in de eeuwigheid niets onthouden worden.

De ontgoocheling van deze vrouw is slechts één voorbeeld van de vele fabeltjes die er over het huwelijk bestaan. Laten we er nog een paar onder de loep nemen.

„Mijn echtgenoot verandert na ons huwelijk.“

Mensen veranderen; echter, de meest nauwkeurige voorspelling omtrent de soort metgezel die uw echtgenoot in de toekomst zal zijn is de soort metgezel die hij nu is. Zij die trouwen met het voornemen druk aan haar persoonlijkheid te sleutels, of hem te bekeren, worden meestal geconfronteerd met ernstige teleurstellingen.

„Alles zal beter gaan zodra . . .“

Er zijn crisissen van tijdelijk aard die verduurd moeten worden, tijden dat er veel druk op de ketel staat en geduld en opoffering vereist zijn. Maar wat vrij vaak als een tijdelijk crisis zien is in werkelijkheid deel van de levensstijl die wij gekozen hebben. Iemand die wacht met tijd besteden aan zijn vrouw en kinderen tot hij het minder druk heeft, zal die tijd misschien nooit vinden. Het uitstellen van het onderhouden van de gezinsband kan leiden tot verlies ervan. Ik ken veel mannen en vrouwen die glanzende carrières en zelfs mogelijkheden binnen de kerk hebben opgeofferd om een sterke, zinvolle gezinsband in stand te houden. Ze hebben geen spijt van hun besluit.

„Als zij (of hij) maar veranderde, dan zou alles goed gaan.“

De achterliggende gedachte hier is: „de fout ligt beslist niet bij mij.“ De enige persoon die we wezenlijk kunnen veranderen, zijn we zelf. De Heiland heeft ons gezegd dat we nooit goed genoeg kunnen zien om de splinter uit andermans oog te verwijderen, totdat we de balk uit ons eigen oog verwijderd hebben (zie Matteüs 7:3–5). Die balk – onze eigen zwakheden – zien is misschien niet gemakkelijk, maar hem vinden en verwijderen zal veel meer bijdragen tot een succesrijk huwelijk dan stil blijven staan bij de tekortkomingen van onze partner.

„Als hij echt van me hield zou hij weten hoe ik me voelde.“

Ik kende een vrouw die aanstoot nam aan een aantal hygiënische gewoonten van haar echtgenoot. Toen ze hem dat uiteindelijk duidelijk maakte, was ze verbaasd zijn opluchting te zien. Hij had geen idee waarom ze zo afstandelijk geworden

was, en was tot de conclusie gekomen dat ze gewoon niet meer van hem hield. Liefde vaagt niet automatisch alle persoonlijke verschillen weg en de mogelijkheid dat men elkaar verkeerd begrijpt; maar het legt een fundament waarop gevoelens geuit kunnen worden zonder angst dat die gevoelens afgewezen of misbruikt worden.

„Wat ik doe is goed.“

Het is gemakkelijk aan te nemen dat wij de meest juiste kijk op dingen hebben en dat, zodra we onze echtgenoot tot het correcte inzicht hebben gebracht, het probleem opgelost zal zijn. In feite zijn bij de meeste conflicten beide standpunten „juist“, afhankelijk van het gezichtspunt. Onze uitdaging is niet de ander ervan te overtuigen dat hij of zij het bij het verkeerde eind heeft, maar zijn of haar gezichtspunt te begrijpen. Weten hoe mijn vrouw erover denkt helpt mij mijn eigen mening duidelijker te formuleren. We zijn het niet altijd eens, maar het luisteren en het proberen te begrijpen laat zien dat we er betrokken bij zijn. Het is zelfs zo, dat de meeste mensen eerder geneigd zijn te luisteren naar iemand die zich bij hen betrokken voelt, dan naar iemand die het bij het „juiste“ eind heeft.

„Als we van elkaar houden en de Geest des Heren hebben, zullen er geen grote geschillen zijn.“

Het is een natuurlijke gang van zaken om op meningsverschillen te stuiten als we eerlijk met elkaar omgaan. De sleutel tot eenheid in het huwelijk is niet de afwezigheid van geschillen, maar een toewijding aan dingen die groter zijn dan wijzelf – ons huwelijk, ons gezin, de Heiland. Mijn vrouw en ik hebben soms stevige meningsverschillen, maar onze relatie is belangrijker dan het winnen van een bepaald geschil. Hierdoor hebben onze meningsverschillen ons dichter tot elkaar gebracht. Ze leiden niet altijd tot eenstemmigheid, maar ze helpen ons elkaar op een dieper plan te kennen en te begrijpen, en ons te richten op onze gezamenlijke doelen. De Heiland leerde: „Hij, die de geest van twisten heeft, is niet van Mij“ (3 Nephi 12:29). De twistende persoon „weet“ dat hij gelijk heeft. Hij luistert niet. Hij is te druk bezig zijn ego te verdedigen en zijn vrouw in het ongelijk te stellen om haar gevoelens of ideeën te over-

wegen. U kunt van mening verschillen zonder te twisten als u openstaat voor de gevoelens en ideeën van de ander en door „snel (te) zijn om te horen, langzaam om te spreken, langzaam tot toorn” (Jacobus 1:19).

„Ik moet voortdurend warme, liefdevolle gevoelens jegens mijn metgezel koesteren, anders houd ik niet echt van haar.”

Soms plakken we de vervoering van de verkeringsstijd het etiket „ware liefde” op. Dan, in het huwelijk, als conflicten aan de oppervlakte komen, denken we dat we een vergissing begaan hebben. De meeste gelukkig getrouwde echtparen hebben zich door moeilijkheden heen moeten slaan – ze hebben misschien zelfs korte periodes gehad dat ze niet bepaald gek op elkaar waren. Maar ondanks hun gevoelens bleven ze toegewijd aan de relatie. In plaats van zich zorgen te maken om hun negatieve gevoelens, concentreerden ze zich op liefhebbend gedrag, wat uiteindelijk in een liefde resulteerde waarvan ze de diepte niet voor mogelijk hadden gehouden.

„Ik moet altijd open en eerlijk zijn in al mijn gedachten en gevoelens, ook al doet het nog zo zeer.”

Eerlijkheid en vertrouwen zijn essentieel in het huwelijk, maar het uiten van zeer kritische meningen, gebaseerd op een diepgewortelde emotionele afkeer, kan schadelijk zijn. Wat hebt u voor ogen als u zulke gevoelens uit? Als u „hem wilt laten boeten voor wat hij gedaan heeft,” of „haar wilt laten zien hoe dom ze wel niet is,” loopt u het gevaar u relatie te vernietigen. U zult denken dat u zich beter voelt nadat u lucht hebt gegeven aan uw gevoelens, maar op de lange termijn voelt u zich alleen maar erger.

Anderzijds, als u zich uit omdat u om uw metgezel geeft en uw relatie wilt opbouwen, dan is hoe u zich voelt slechts één overweging. De gevoelens en reacties van uw metgezel zijn dan ook belangrijk voor u. De liefhebbende echtgenoot uit zich niet alleen, maar vraagt ook en luistert.

Timing is belangrijk bij het uiten van gevoelens. Als mijn vrouw een slechte dag heeft gehad en uitgeteld en ontmoedigd is als ik thuiskom, is mijn kritiek wel het laatste wat ze nodig heeft. Later op de

Timing is belangrijk bij het uiten van gevoelens. Als een vrouw een slechte dag heeft gehad en uitgeteld en ontmoedigd is als de man thuiskomt, is kritiek wel het laatste dat ze nodig heeft.

avond, nadat ik haar geholpen heb met opruimen en de kinderen in bed stoppen, zal ze misschien beter in staat zijn mijn zorgen in het juiste licht te zien.

Bedenk dat sommige dingen beter niet uitgesproken kunnen worden. Ik kijk terug op de vele momenten dat ik in de verleiding kwam mijn vrouw de wind van voren te geven om nietige dingen die op dat moment levensgroot leken. Ik ben dankbaar voor de keren dat ik m’n kiezen op elkaar hield en die momenten voorbij liet gaan. Maar ik ben ook dankbaar voor die pijnlijk vertrouwelijke momenten dat ik de stoute schoenen aantrok en zo duidelijk en vriendelijk mogelijk uiting gaf aan voor mij belangrijke negatieve gevoelens. Het is niet gemakkelijk om het verschil te zien tussen nietig en belangrijk. Ik heb ondervonden dat als iets blijft irriteren en een goede relatie in de weg staat, er over gesproken moet worden.

„Als ik me beroerd voel, ben ik niet verantwoordelijk voor de manier waarop ik anderen behandel.”

Waarop echtgenoot kwam chagrijnig van kantoor thuis, keek in z’n luie stoel naar de televisie en mompde op zijn vrouw, die druk bezig was de kinderen in bed te stoppen. Toen zij uiting gaf aan haar irritatie, praatte hij zijn gedrag goed door te zeggen: „Ik heb een slechte dag gehad op kantoor.”

Een slechte dag of vervelende gevoelens kunnen grof of onvriendelijk gedrag nooit rechtvaardigen. Onze Heiland is het voorbeeld. Zijn leven was een aaneenschakeling van „slechte dagen”. Mensen probeerden Hem in zijn woorden te vangen; ze accepteerden Hem als Hij ze te eten gaf en verlieten Hem als zijn leer te veeleisend leek; uiteindelijk brachten ze Hem ter dood. Toch gebruikte Hij dit alles nooit als een excuus om anderen te kleineren of te kwetsen. Verkeerde veronderstellingen kunnen een huwelijk beschadigen, of zelfs vernietigen. Het is van vitaal belang dat echtparen hun ideeën over het huwelijk in het licht zien van de waarheden van het evangelie, om zodoende de fabeltjes terzijde te kunnen schuiven en een liefhebbende relatie te ontwikkelen die eeuwig standhoudt. □

Steve F. Gilliland, instituutsdirecteur aan de Long Beach State University, is vader van acht kinderen.

Laten we er eens over praten

Na het al of niet gezamenlijk lezen van „Fabeltjes over het huwelijk: dingen die gewoon niet waar zijn”, zouden de volgende vragen en gedachten besproken kunnen worden.

1. Dit artikel gaat in op tien verkeerde veronderstellingen over het huwelijk. Kunt u er nog meer bedenken?
2. Welke van deze veronderstellingen hebben invloed gehad op de relatie met uw man of vrouw?
3. Hoe kunnen meningsverschillen een relatie versterken in plaats van verzwakken? Hoe kan men van mening verschillen zonder te twisten?
4. Selecteer een „fabeltje” dat van toepassing is op de relatie met uw metgezel en bespreek hoe u deze verkeerde veronderstelling terzijde schoof en een juist perspectief en liefde daarvoor in de plaats stelde.

Een betere ik – EEN BETER HUWELIJK

Victor L. Brown jr.

Het huwelijk is bedoeld om voor eeuwig voort te duren. Door God ingesteld, behoort het twee harten tot één samen te binden. Maar geen enkel huwelijk is zonder problemen. Ze hebben alle hun eigen unieke combinatie van frustraties en wrijvingen.

Uiteraard willen we dat ons eigen huwelijk succesrijk is, dus wenden we ons tot boeken en theorieën over relaties tussen echtgenoten – boeken over communicatie in het huwelijk, lichamelijke bevrediging, opvoedkundige methoden, en gezinsactiviteiten. En toch, in mijn werk met echtparen heb ik gezien dat individuele voorbereiding nodig is *voor* een interactie tussen echtgenoten werkelijk effectief kan zijn. Deze persoonlijke voorbereiding leidt tot wat ik *emotionele integriteit* noem. Emotionele integriteit wil zeggen individueel een emotionele kracht ontwikkelen, een discipline en gaafheid van karakter die constant blijft, ongeacht wat anderen zeggen of doen. Het omvat een beheersing van emoties en een eerlijke erkenning van het bestaan ervan – plezierig of onplezierig. Wanneer we emotionele integriteit hebben, zijn we evenwichtig, constant en flexibel. Onze handelingen worden niet bepaald door de handelingen van onze partner. We zijn emotioneel flexibel in onszelf, plezieriger om mee samen te leven, en gemakkelijker om mee te communiceren. Wij hebben ons eigen emotionele „huis” op orde gebracht en zijn daardoor beter in staat met anderen te communiceren.

In mijn werk met mensen heb ik vijf beginselen ontdekt die deze emotionele integriteit bevorderen. De personen in de volgende voorbeelden (hun namen en bepaalde omstandigheden zijn gewijzigd)

ontwikkelden zelf deze integriteit, onafhankelijk van hun echtgenoot. Ze leerden verantwoordelijkheid te aanvaarden voor hun gedrag en te streven naar een meer christelijke handelswijze. Naarmate zij deze individuele eigenschap ontwikkelden, zag ik hoe sterke huwelijken sterker, zwakke huwelijken versterkt, en zelfs mislukkende huwelijken gered werden.

Beginsel: We moeten een gevoel van eigenwaarde ontwikkelen

Een gevoel van zekerheid omtrent en vertrouwen in onze capaciteiten en de richting van ons leven is onontbeerlijk in het huwelijk. Toch ondermijnen we ons-

zelf maar al te vaak door een te zwaar oordeel over onszelf te vellen of onszelf met anderen te vergelijken. Vaak staan we toe dat ons gevoel van eigenwaarde getorpedeerd wordt door de normen van de wereld. Bijvoorbeeld, een gevoel van eigenwaarde gebaseerd op het naleven van beginselen van het evangelie – vriendelijkheid, warmte, en getrouwheid – wordt vaak ondermijnd door een maatschappij waarin winnen belangrijker is dan deelnemen, rijkdom belangrijker dan vlijt, roem belangrijker dan eer, en status belangrijker dan dienstbetoon.

Een ieder van ons is een kind van God, met unieke eigenschappen, talenten en capaciteiten. Onze waarde is inherent aan onze goddelijke afkomst. Hoewel ande-

Ella zag in dat haar houding haar getuigenis en haar huwelijk schaadde. Ze besloot één zwaktepunt een sterk punt tegelijk te overwinnen en aan te kweken.

Omdat Blairs moeder uitzonderlijk overheersend was, drukte hij elke uitdrukking van voorkeur van zijn voorkeur de kop in. Toen hij in staat was zijn moeder te vergeven, loste dit veel spanningen op die zijn huwelijk ondermijnden.

ren ons kunnen helpen om door God gegeven talenten te herkennen, kunnen zij ons geen gevoel van eigenwaarde geven. Dit moeten wij zelf aankweken. We moeten leren onze goede eigenschappen te herkennen en ernaar streven onze zwakheden te overwinnen, zonder onszelf voortdurend af te kraken.

Ik herinner me een vrouw, ik zal haar Ella noemen, die als kind zwaar gekritiseerd werd door haar ouders en leeftijdgenoten. Later, op volwassen leeftijd, voelde ze zich gedurende en na de ZHV-lessen ontmoedigd, omdat ze zich vergeleek met de andere zusters. Ze was ervan overtuigd dat ze allen intelligenter, beter georganiseerd en sterker in het evangelie waren dan zij. Haar man begon haar na de ZHV te ontwijken, omdat ze dan zo onplezierig was.

Uiteindelijk zag Ella in dat haar houding haar getuigenis en haar huwelijk schaafde. Ze besloot zich te veranderen. Gedeetailleerd inventariseerde ze haar eigen „ik“ en maakte een lijst van haar sterke en zwakke punten. In eerste instantie had ze er moeite mee haar sterke punten te aanvaarden, en accepteerde ze haar zwakke punten maar al te gauw als permanent en onveranderlijk. Ze besloot echter, met behulp van de lijst, tegelijk één zwakheid te overwinnen en één sterk punt aan te kweken.

Door haar introspectie ontdekte ze dat één van haar zwakheden het te snel uitspreken van gedachten was, zonder erbij na te denken of haar woorden anderen

zouden kunnen kwetsen. In het besef van de schade die haar opmerkingen konden veroorzaken, oefende ze zich in het nadenken voor ze iets zei. Uiteindelijk, naarmate ze anderen niet meer kwetste door haar ondoordachte uitspraken, kreeg ze een hernieuwd gevoel van zelfoverwinning. Ook ontwikkelde ze haar huishoudelijke vaardigheden, wat haar het onomstotelijke bewijs leverde dat ze iets bereikt had dat belangrijk voor haarzelf was en waar ze anderen mee van dienst was.

Dienstbetoon is altijd een essentieel bij het aankweken van een gevoel van eigenwaarde. Een bekrompen, op zichzelf gerichte obsessie om volmaaktheid te bereiken kan een emotionele belemmering worden. Maar wanneer we consciëntieus en in alle redelijkheid aan het werk gaan om een talent te ontwikkelen om God en anderen ermee te dienen, dan gaan we ons goed over onszelf voelen.

Nadat ze een aantal zwakheden had overwonnen en sterke punten had aangekweekt, begon Ella te geloven dat ze een waardevol persoon was. Ze verwachtte geen bevestiging of lof van anderen. Ze had een innerlijk, persoonlijke krachtsinspanning geleverd – een inspanning om in overeenstemming te leven met Gods wetten. Haar gevoelens van eigenwaarde waren werkelijk gevoelens van eigenwaarde. En naarmate dit goede gevoel groeide, werd haar huwelijk beter. Haar man begon zich te ontspannen en te genieten van haar houding die duidelijk plezieriger geworden was. Ook hij begon zichzelf onder

de loep te nemen en zich te verbeteren – met waardevolle resultaten.

Beginsel: We moeten onze emotionele wonden zelf genezen

Velen van ons hebben oud zeer – emotionele wonden – overgehouden aan relaties uit het verleden. Emotionele wonden zijn verschillend van oorsprong – een onevenwichtige of zelfs gewelddadige jeugd, onbevredigende relaties met leeftijdgenoten, een gezin dat voortdurend verhuisde, waardoor we het gevoel hadden nergens echt „thuis“ te zijn, of een falen om bepaalde doelen of idealen te verwezenlijken. Wat de oorzaak ook is, velen van ons staan toe dat we voortdurend gekweld worden door die ongenezen wonden.

Maar al te vaak verwachten we, dat onze metgezel die wonden voor ons zal genezen. Dit is noch logisch noch praktisch. Blair was zo iemand. Zijn moeder was een uitzonderlijk overheersende, zelfs onvriendelijke vrouw. Blair was enig kind en koesterde een diepe wrok om zijn moeders overheersing, zelfs na haar dood. Krachtadig drukte hij elke uiting van mening of voorkeur van zijn vrouw de kop in. Hij wilde – en had – absolute zeggenschap over de financiën, het opvoeden van hun drie kinderen, het huishouden, ontspanning, gebed, en het bezoeken van de vergaderingen. Wanhopig probeerde zijn vrouw de dingen te zeggen of te doen die hem tevreden of gerust zouden stellen, maar niets scheen te helpen. Ervan uitgaande dat zij de schuldige was, verzoonk zij in wanhoop.

Blairs wonden begonnen te helen toen hij inzag dat hij op alle vrouwen reageerde alsof ze zijn moeder waren. Om meer over zijn moeder te weten te komen, werkte hij aan zijn genealogie en sprak met familieleden. Hij luisterde intens bandjes met ingesproken levensgeschiedenissen, waardoor hij zijn moeder *als een mens* ging zien, niet slechts als zijn ouder. En hij ging de strijd begrijpen die zij leverde in een poging om succesrijk te zijn in wat zij als haar taak als vrouw en moeder zag. Uiteindelijk was hij in staat zijn moeder te verge-

ven, en door de verantwoordelijkheid te aanvaarden voor het genezen van zijn eigen wonden, was Blair in staat om veel spanningen, die zijn huwelijk ondermijnden, op te lossen.

Beginsel: Effectieve communicatie wordt met respect en beleefdheid tot stand gebracht, niet met ingewikkelde technieken

Als we proberen de juiste woorden op de juiste manier te zeggen om het juiste antwoord te krijgen, heeft onze communicatie de neiging defensief en berekenend te worden in plaats van spontaan en natuurlijk. Goede interviewers en raadslieden weten dat er alleen dan van echte communicatie sprake kan zijn, wanneer men respect heeft voor wat anderen te zeggen hebben en een verlangen hebben het te horen. De meeste mensen zijn gevoelig voor eerlijke oprechtheid. De meesten van ons plaatsen zich echter in situaties als die van Ruben, die trots was op

de communicatietechnieken die hij als vertegenwoordiger geleerd had. Zich bewust van zijn vrouws ongelukkige jeugd, probeerde hij haar in alle oprechtheid aan het praten te krijgen wanneer ze boos was. Maar, omdat Ruben nogal mechanisch en onderzoekend te werk ging, en meer vertrouwde op de technieken die hij geleerd had dan op de liefde voor zijn vrouw, intimideerde hij haar eerder dan dat hij haar aanmoedigde. Naarmate zij gespannen werd, paste hij meer indringende technieken toe, tot er nog maar bitter weinig liefdevolle communicatie overbleef.

De oplossing lag volledig bij Ruben. Hij leerde genoeg om zijn vrouw te geven om in te zien dat ze vaak respect harder nodig had dan een gespreks-therapie. Hij liet zich leiden door zijn liefde voor zijn vrouw, en leerde op de non-verbale communicatie te letten. Als hij iets vroeg, en zij niet onmiddellijk antwoord gaf, drong hij niet meteen aan op een antwoord. Meer dan eens gingen er dagen voorbij zonder dat er dingen afgedwongen wer-

den, en hij zich beperkte tot eenvoudige beleefdheden, kleine attenties, en woorden als „alsjeblijft” en „dankjewel”. Naarmate hij zich concentreerde op het scheppen van een atmosfeer van respect in plaats van te proberen zijn vrouw haar gevoelens te laten uiten, gaf ze hier met een groeiend vertrouwen gehoor aan, en hun communicatie verbeterde zich gestaag.

Beginsel: Wij komen stap voor stap tot volmaking, door voorbereiding, oefening, en door vast te houden aan het voorbeeld van de Heiland

De Heiland zei: „Gij dan zult volmaakt zijn, gelijk uw hemelse Vader volmaakt is” (Matteüs 5:48). Maar volmaking is moeilijk te bereiken, vaak gaat hier een heel leven – of meer – overheen. Sommige mensen geven het op en vervallen tot immorele genoegens. Sommigen streven naar volmaking op een gebied dat hen ligt en raken geobsedeerd door een carrière, intellectuele ontwikkeling, dienst aan de samenleving, of materieel gewin. Anderen zijn bang dat ze nooit volmaakt zullen worden, maar volharden plichtsgetrouw – weinig enthousiast. Weer anderen stellen zich hard op, en leggen nadruk op de letter van de wet, net als hun filosofische voorouders, de Farizeeën.

Maar deze aansporing van de Heiland om volmaakt te zijn moet ons niet ontmoedigen. God houdt werkelijk van ons. Wij zijn zijn kinderen. Zijn Zoon kwam naar de aarde om zich voor onze zonden op te offeren, opdat wij vreugde mochten hebben en tot onze Vader in de hemel terugkeren. De volmaking die van ons verwacht wordt is een levenslange inspanning van geduld, groei, inachtneming van de wet, en vertrouwen op de verlossende genade van een liefhebbende Vader en Zoon.

Laurie leerde dit door te proberen zich meer christelijk op te stellen in haar relatie met haar man. Ze was erg op netheid gesteld; haar echtgenoot niet. Ze liet vele tranen na herhaaldelijk kritiek op hem te hebben geleverd om zijn nonchalante en

In plaats van communicatietechnieken te vertrouwen, leerde Ruben genoeg van zijn vrouw te houden om zich te realiseren dat ze respect nodig had in plaats van een gespreks-therapie.

Laurie realiseerde zich dat zich kwaad maken op haar mans slordigheid niet in overeenstemming was met het voorbeeld van de Heiland. In plaats daarvan besloot ze aan haar eigen houding te gaan werken.

slordige gewoonten. Laurie realiseerde zich echter dat haar gevoelens en daden niet in overeenstemming waren met het voorbeeld van de Heer. In plaats van kritiek te leveren op haar man besloot ze aan haar eigen houding te werken. Ze dacht na over hoe Christus dergelijke situaties aan had gepakt, en stelde vast hoe zij zou reageren op de eerstvolgende slordigheid van haar man. Ze ontdekte dat met een christelijke instelling er geen plaats was voor het zoeken naar zwakheden. Ze hield op onvriendelijk te reageren. Hoevel het weken duurde voor ze zich niet meer ergerde aan haar mans slordigheid, merkte ze dat terwijl ze elke dag wachtte tot haar man thuiskwam, ze plannen maakte om naar hem te luisteren, om even bij hem te zitten, en hem te helpen zich te ontspannen na de vermoeienissen van de dag.

Dit alles deed niet af aan haar behoefte aan netheid. Maar naarmate ze leerde dit probleem met een blij gemoed onder ogen te zien, werd deze aanpak een tweede natuur voor haar. Hoezeer ze dit ook ver-

langde, haar man kwam nooit zover dat hij netjes genoemd kon worden. Maar na een tijdje deed dit er ook niet zoveel meer toe; ze had ondervonden dat haar vermogen om haar humeur in de hand te houden enorm veel voldoening gaf, veel meer dan al zijn kleren op de juiste plaats te hebben. Ze was een eind op weg naar emotionele integriteit.

Beginsel: De verbonden van God bieden richtlijnen en beloningen voor het verwerven van emotionele integriteit

President Joseph Fielding Smith heeft uitgelegd, dat er niet met ons over de verbonden van onze Hemelse Vader onderhandeld wordt (Zie *Answers to Gospel Questions*, samengesteld door Joseph Fielding Smith, Jr., 5 delen, Salt Lake City: Deseret Book Co., 1957–1966, 4:155–160). In plaats daarvan biedt onze Hemelse Vader ons zegening op voorwaarde van gehoorzaamheid aan wetten. Hij bepaalt de voorwaarden en de verbonden en zegent ons als we ze naleven. We kunnen een verbond naleven of schenden, maar wij kunnen niet de voorwaarden bepalen of onze Hemelse Vader een ander voorstel doen. Toch handelen we soms alsof we de

wetten van onze alwetende, liefhebbende Vader kunnen aanpassen.

Stephen wilde een dergelijk voorstel doen. Hij bekende aan zijn bisschop dat hij en zijn vrouw niet gelukkig waren samen en zich afvroegen of zij moesten scheiden. Na vastgesteld te hebben dat er geen overtreding had plaatsgevonden die een disciplinaire maatregel van de kerk vereiste, herinnerde de bisschop Stephen aan zijn verbonden – dat hij in de tempel beloofd had niet alleen voor eeuwig getrouwd te blijven, maar ook om een christelijke echtgenoot te zijn.

Stephen was niet blij met het antwoord van zijn bisschop. Vervuld van een liefde die niet meer dan voorwaardelijk was, en alleen aan zichzelf denkend, probeerde Stephen de bisschop te overtuigen van zijn vrouws tekortkomingen en zijn verlangens naar geluk. Maar de bisschop daagde Stephen simpelweg uit om de komende twaalf maanden zijn verbonden na te leven, voordat hij weer een scheiding overwoog.

De bisschop gaf niet veel raad; hij deed niet meer dan Stephen herinneren aan zijn plechtige belofte voor God. Geleid door de Geest zei hij vriendelijk maar duidelijk wat goed en verkeerd was. En gelukkig had Stephen nog genoeg integriteit in zich om in te zien dat hij inderdaad een

Stephens bisschop daagde hem uit om zijn vrouw op een christelijke manier te behandelen. Toen het jaar om was, had Stephen een liefde en waardering voor zijn vrouw ontwikkeld die zijn stoutste verwachtingen overtrof.

verbond met de Heer had gesloten – een verbond dat hij niet lichtvaardig kon opnemen.

Twaalf maanden lang eerde Stephen zijn verbonden, en deed zijn best om zijn vrouw op een christelijk manier te behandelen. In plaats van zich zorgen te maken of zij wel genoeg moeite deed om hem gelukkig te maken, concentreerde hij zich op het eren van zijn priesterschap. Toen het jaar om was, vertelde Stephen de bisschop dat hij een liefde en waardering voor zijn vrouw ontwikkeld had die zijn stoutste verwachtingen overtrof.

In Stephens geval had individuele gehoorzaamheid tot zegeningen in zijn relatie met zijn vrouw geleid. Zich bekeren en zich onderwerpen aan een dergelijke zelfdiscipline was niet de gemakkelijkste oplossing. Maar naarmate hij in persoonlijke rechtvaardigheid groeide, kreeg hij ook een heilzame vrede over zich dat veel tastbaarder, vollediger en vreugdevoller was dan het zogenaamde „geluk“ dat hij had nagestreefd. En zijn lankmoedige vrouw kreeg een liefhebbende metgezel die geleerd had haar op te bouwen in plaats van te ondermijnen.

Het fundamentele beginsel: Volg de Heiland

In de meeste voorbeelden ging het om behoorlijk ernstige problemen. Niet alle huwelijken staan op instorten. Maar veel serieuze problemen kunnen voorkomen of opgelost worden als beide partners zich toeleggen op het naleven van het evangelie voordat ze proberen hun metgezel te veranderen.

Deze vijf beginselen zijn niet de enige, noch impliceert het ideaal van emotionele integriteit dat samenwerking in het huwelijk niet nodig is. Maar de ervaring leert dat in sterke, voldoende schenkende huwelijken sommige of alle genoemde beginselen terug te vinden zijn als de basis voor effectieve samenwerking, communicatie en kameraadschap. Als ze ontbreken, zijn grove misverstanden vaak het gevolg.

Maar toch, hoe belangrijk deze vijf be-

Het leven van de Heiland is het voorbeeld van emotionele integriteit. Wij kunnen emotionele integriteit verkrijgen door het leven van Christus te bestuderen en dit na te volgen.

ginselen ook zijn, er is er één waarop ze alle gebaseerd zijn. Het leven van de Heiland is het voorbeeld van emotionele integriteit. De heiligen der laatste dagen die ik naar emotionele gaafheid toe heb zien groeien hebben, *noodzakelijkerwijs*, het leven van Jezus Christus bestudeerd en getracht dit na te volgen. Hij leefde op deze wereld en ervoer aardse emoties. Hij maakte plezier met vrienden en familieleden. Hij werd met verleiding geconfronteerd in de wildernis. In rechtvaardige toorn ontstoken verdreef hij hebzuchtige mannen uit de tempel. Hij hield van vreugde om de reinheid van kleine kinderen en van verdriet om de dood van vrienden. Vermoeid van het onderwijzen en genezen, trok Hij zich terug om op krachten te komen. Aan het einde van zijn aardse leven, smachtte Hij naar kameraadschap toen Hij onbeschrijflijke pijnen leed voor de zonden van anderen. Hoewel Hij op gemene wijze mishandeld werd, vergaf Hij toch de soldaten die hem doodden.

Christus' aardse ervaringen duiden op een integriteit die onveranderd bleef, zelfs toen geestelijk bijstand hem ontzegd werd en Hij uitriep: „Waarom hebt Gij Mij verlaten?“ (Matteüs 27:46.)

Zijn volmaking mag ons niet ontmoedigen. In plaats daarvan moeten wij aangeemoedigd worden door het feit dat Hij heel goed weet wat wij doormaken. Gehoor-

zaamheid aan zijn wetten helpt ons onze emoties in de hand te krijgen, en zodoende zijn wij beter in staat om liefde te uiten en te ontvangen. □

Laten we erover praten

Na het lezen van „Een betere ik, een beter huwelijk,“ zouden de volgende vragen en gedachten besproken kunnen worden.

1. Op welke gebieden zou u aan het werk kunnen gaan om uw gevoelens van eigenwaarde te versterken?
2. Schrijf een aantal van uw emotionele wonden op. Op welke manieren kunt u ze genezen?
3. Zijn er dingen die u kunt doen om een betere communicatie met uw metgezel tot stand te brengen? Wat zijn die dingen?
4. Kunt u een aantal concrete situaties bedenken waarin u ernaar kunt streven om christelijke liefde voor uw metgezel te voelen en te tonen?

Een tijdperk van tegenstellingen: van Adam tot Abraham

Kent P. Jackson

Nooit heeft de wereld meer een tijd gezien die erop leek. Het was een verbazingwekkend tijdperk – een tijdperk van wonderen, een tijdperk van macht. Maar misschien meer dan alles was het een tijdperk van tegenstellingen, waarin de conflicterende koninkrijken van God en satan onmiskenbaar vertegenwoordigd waren en hun respectieve machten in hoge mate zichtbaar.

De periode tussen de val van Adam en de bediening van Abraham is, vanuit ons moderne gezichtspunt beschouwd, de meest mysterieuze periode in de geschiedenis van de aarde. Hoewel dit tijdperk zich over meer dan tweeduizend jaar uitstrekt, en er zich vele geweldige gebeurtenissen afspeelden, onthullen onze Schriften er minder over dan welk ander tijdperk dan ook. De Bijbel besteedt slechts acht hoofdstukken aan dit tijdperk (ongeveer tien bladzijden in hedendaagse vertalingen), waarvan er nog eens drie de geslachtsregisters bevatten met het bekende „verwekte hij“.

De heiligen der laatste dagen beschikken echter over aanvullende gegevens. Zo verschaft het boek Mozes in de Parel van grote waarde, dat een geïnspireerde versie van de hand van Joseph Smith is van het bijbelse verslag, ons een waardevol inzicht in de generatie van Henoch. Maar zelfs dat verslag doet ons wensen dat we meer wisten. Een andere schriftuurlijke bron is het Boek van Mormon, meer in het bijzonder het beknopte verslag van Jared en zijn familie, vervat in de eerste zes hoofdstukken van het boek Ether. En ook verschaft de Leer en Verbonden ons enige veelbetekenende inzichten over dit tijdperk.

Ondanks de onvolledigheid van deze schriftuurlijke gegevens, zijn we niettemin in staat ons een beeld te vormen van

de mensen en de gebeurtenissen in deze belangrijke epoche van de geschiedenis van de mens. Wij komen dan tot het volgende schriftuurlijke overzicht:

1. De opkomst en verbreiding van de werken van satan (Genesis 4; Mozes 5)
2. De priesterschapslijn (Genesis 5; Mozes 6; LV 84:14–17; 107:40–55)
3. Henoch en zijn Zion (Mozes 6–7)
4. De goddeloosheid voor de zondvloed (Genesis 6; Mozes 8)
5. De zondvloed (Genesis 7–8)
6. Noach en zijn zonen (Genesis 9–10)
7. De toren van Babel (Genesis 11:1–9)
8. De Jaredieten (Ether 1–6)
9. Het geslachtsregister van Abraham (Genesis 11:10–28)

Uit de hoofdstukken in Genesis, Mozes en Ether blijkt dat dit tijdperk gekarakteriseerd werd door tegenstellingen: de voortdurende aanwezige tegenstelling tussen God, zijn volk en hun werken, en satan, zijn volk en hun werken.

De werken van satan onder de mensen

In elke bedeling waarin de Heer zijn koninkrijk gevestigd heeft, is het koninkrijk van de tegenstander ook vertegenwoordigd. Satans nabootsing heeft successen behaald waar het gaat om het veroorzaken van verdriet en leed, terwijl het koninkrijk van de Heer alles in het werk stelt getrouwe mensen geluk en eeuwige heerlijkheid te brengen. Zo is het steeds geweest vanaf het begin van de geschiedenis van de mens.

Wellicht niet lang nadat de kinderen van Adam en Eva volwassen waren geworden, begon de tegenstander zonde en on-

geloof onder hen te zaaien. De Schriften bevestigen dat vanaf het moment dat Adam en Eva hun kinderen het evangelie onderwezen, satan onder hen kwam en „(hun) gebod . . . zeggende: Geloof het niet. En zij geloofden het niet; en zij hadden satan liever dan God. En van die tijd af begonnen de mensen vleselijk, natuurlijk en duivels te worden“ (Mozes 5:13). Het heilige verslag geeft ons een voorbeeld van satans invloed: Kaïn begeerde de bezittingen van zijn broer en bracht moord in de wereld, daartoe aangezet door satan, zijn meester.

Treurig genoeg leren we uit de Schriften dat dit niet een op zichzelf staand incident was:

„En aldus begonnen de werken der duisternis de overhand te hebben onder alle zonen der mensen.

En God vloekte de aarde met een zware vloek, en was vertoorned op de goddelozen, op alle zonen der mensen, die Hij had gemaakt“ (Mozes 5:55–56).

Gemeensoed voor velen, nam de goddeloosheid hand over hand toe tot in de dagen van Henoch, die satan en zijn werken in een visioen zag.

„En hij zag satan, en hij had een grote keten in zijn hand en dezelve hulde de ganse aardbodem in duisternis; en hij zag op en lachte, en zijn engelen verheugden zich . . .

En het geschiedde, dat de God des hemels neerzag op de overigen des volks, en Hij weende . . .

„De Here zei tot Henoch: Zie dezen, uw broeders; zij zijn het werk van Mijn eigen handen, en hun kennis gaf Ik hun ten dage, dat Ik hen schiep; en in de hof van Eden gaf ik de mens zijn vrije wil;

En tot uw broeders heb Ik gezegd, alsook geboden, dat zij elkaar moesten liefhebben, en dat zij Mij, hun Vader,

De periode tussen de val van Adam en de bediening van Abraham is de meest mysterieuze periode in de geschiedenis van de aarde.

moesten verkiezen; doch zie, zij zijn zonder liefde, en zij haten hun eigen bloed" (Mozen 7:26, 28, 32-33).

In tegenstelling tot satan, die zich verheugde en lachte vanwege de goddeloosheid van de mens, sloeg God zijn kinderen met verdriet en in tranen gade.

In de tijd van Noach waren de mensen, ondanks het feit dat God hen voortdurend gewaarschuwd had, zo goddeloos geworden, dat de volgende woorden zonder weerga aangaande hen werden opgetekend:

"En God zag, dat de boosheid der mensen groot was geworden op de aarde; en een ieder was hoogmoedig in het gedichtsel der gedachten zijns harten, die te allen dage alleenlijk boos waren" (Mozen 8:22).

Deze mensen waren zo slecht, dat het hen niet langer werd toegestaan de aarde te bezoedelen met hun aanwezigheid en onschuldige geesten in deze verworpen wereld geboren te laten worden. De Heer gebood, dat alle levende wezens moesten omkomen door een vloed, met uitzondering van een paar getrouwen, die gespaard zouden worden, zodat God opnieuw zijn scheppend werk kon beginnen en zijn verbond kon vestigen onder de mensen.

De zondvloed was een barmhartige handeling, niet een wraakzuchtige. De mensen in de tijd van Noach waren zo slecht, dat slechts een „grote schoonmaak" de volgende generatie een kans zou geven op een op hogere beginselen gebaseerd leven. Zo zal dit ook nodig zijn bij de wederkomst van Christus, het kwaad moet verdelgd worden, of door bekering, of door vernietiging.

Daaropvolgende generaties keerden zich echter, ondanks alles, niet af van het kwaad, hoewel zij nooit zo goddeloos werden als de generatie van Noach. On-

der het nageslacht van Noach waren er velen die meer kwaad dan goed deden. In hun hoogmoed namen zij zich voor een stad met een toren te bouwen, „waarvan de top tot de hemel reikt“. Zij zeiden hooghartig: „Laten wij ons een naam maken“ (Genesis 11:4). De straf die God op deze generatie uitstortte was niet een verdelging door water, maar de verwoesting van hun leefgemeenschap door de verwarring van hun taal. Het was in deze tijd dat de Jaredieten door de Heer naar een nieuw land werden geleid (zie Ether 1:33–43).

Zion onder de mensen

Hoewel het uit de Schriften duidelijk is dat er in die vroegere dagen heel wat mensen waren die veel kwaad deden, vertellen de heilige verslagen ons ook, dat er dezelfde tijd ook zeer rechtvaardige mensen waren.

Deze tijd bracht mensen voort die tot de laagsten van het menselijk geslacht gerekend kunnen worden, maar ook mensen wier dispositie God te gehoorzamen en te dienen ongeëvenaard is in de geschiedenis van de mens.

Het was tussen de tijd van Adam en Abraham dat twee volledige samenlevingen, die van Henoch en Melchizedek, waardig werden bevonden in hun geheel van de aarde weggenomen te worden, om te ontsnappen aan haar ontarding en te genieten van de zegeningen van een hogere sfeer.

Genesis 5 geeft de afstammingslijn, waardoor het priesterschap en de verbonden van het evangelie voortduurden, van Adam tot de zonen van Noach weer. Behalve deze lijn wordt er niet veel bekendgemaakt. Men kan zich voorstellen dat er tijdens het leven van de mensen, die wij

de patriarchen noemen, grote dingen werden geopenbaard, doch God heeft het geschikt geacht ons deze geschiedenissen te onthouden. Het bijbelse verslag over de bediening van de grote patriarch Henoch laat veel te raden over.

In de zomer van 1830 begon de profeet Joseph Smith onder goddelijke leiding aan een geïnspireerde versie van de King James-bijbel. Het resultaat, wat wij de Geïnspireerde versie of de Joseph Smith Translation noemen, was een enorme hoeveelheid nieuwe openbaringen die ons begrip over het bijbelse verleden aanzienlijk verruimen. Eén van de belangrijkste geïnspireerde veranderingen die de profeet in de tekst van de Bijbel aanbracht, was de toevoeging van verscheidene bladzijden die handelen over de periode tussen de val van Adam en de bediening van Abraham. Deze bladzijden werden opgenomen in de eerste uitgave van de Parel van grote waarde (1851) en werden in 1880 als schriftuur aanvaard. Zij staan nu te boek als Mozes 5–8.

Uit het boek Mozes leren wij, dat het werk van de Heer zich in die tijd verbreidde, ondanks de wijdverspreide goddeloosheid: „En aldus werd het Evangelie sedert den beginne gepredikt, verkondigd door heilige engelen, die uit de tegenwoordigheid van God werden voortgezonden, en door de gave des Heiligen Geestes“ (Mozes 5:58).

Mozes 6 en 8 zijn aanvullingen op het geslachtsregister van de patriarchen, ze bevatten gegevens die niet in Genesis 5 gevonden worden. De belangrijkste bijdrage van dit gedeelte is evenwel de relatief grote hoeveelheid informatie die er over de grote profeet Henoch en zijn volk wordt gegeven. Terwijl Henoch in Genesis 5 slechts zes korte verzen wordt besproken (zie Genesis 5:18–19, 21–24),

worden in de Joseph Smith Translation in niet minder dan 115 verzen zijn leven, zending en openbaringen behandeld (zie Mozes 6:21, 25–8:2).

Het verslag van Henochs leven en bediening staat in schril contrast tot de verslagen van de meeste van zijn tijdgenoten. Henoch en zijn volk vestigden Zion; zij creëerden een samenleving die zo in harmonie was met de wil van de Heer, dat het „de Stad der heiligheid, ja, SION werd genoemd“ (Mozes 7:19).

„En de Here zegende het land, en zij werden gezegend op de bergen en op de hoge plaatsen, en zij waren voorspoedig.

„En de Here noemde Zijn volk SION, want zij waren één van hart en één van geest, en leefden in gerechtigheid, en er was geen arme onder hen“ (Mozes 7:17–18).

Verder lezen we: „En Henoch en al zijn volk wandelden met God, en Hij woonde te midden van Sion; en het geschiedde dat Sion er niet meer was, want God ontving het in Zijn eigen schoot; en sedertdien werd er gezegd: SION IS GEVLODEN“ (Mozes 7:69).

Zion en de wereld

De verheerlijking van Henoch en zijn stad is een voorbeeld dat alle andere gemeenschappen van heiligen kunnen volgen.

Wij weten alleen van de stad van Melchizedek die er in is geslaagd zich in haar geheel bij het volk van Henoch te voegen. Het is evenwel zeker dat er tussen Henoch en Noach andere mensen werden opgenomen of verheerlijkt wanneer zij daartoe waardig werden bevonden.

Deze openbaringen, die in het beginstadium van de kerk werden ontvangen, verschaffen ook een leidraad voor de heiligen

Schilderij van Del Parson

*Henoch en het volk Zion
werden waardig bevonden van
de aarde weggenomen te
worden om te ontsnappen aan
haar ontaarding en te
genieten van bijzondere
zegeningen.*

in de laatste dagen, die – onder leiding van de juiste profetische en apostolische autoriteit – bezig zijn Zion volgens het gebod van de Heer te vestigen. Joseph Smith onderwees: „In alle eeuwen heeft het opbouwen van Zion de kinderen Gods belang ingeboezemd. Het is een thema waarover profeten, priesters en koningen met bijzonder groot genoegen hebben uitgeweid” (*Leringen van de profeet Joseph Smith*, blz. 208.)

Terwijl Henoeh en de heiligen erin slaagden een vredige samenleving, gebaseerd op de beginselen van geloof en gerechtigheid, te vestigen, verbleef het overgrote deel van de wereld in haar goddeloosheid en oogstte verdriet en verdelging. De geschiedenis van de mens tussen de dagen van Adam en Abraham laat de resultaten zien van gehoorzaamheid aan satan – oorlog en tragiek – en gehoorzaamheid aan God – vrede en geluk.

Tegenwoordig zijn de omstandigheden veranderd, maar de resultaten van gehoorzaamheid en ongehoorzaamheid blijven hetzelfde; uiteindelijk leven ook wij in een tijdperk van tegenstellingen.

Kent P. Jackson, vader van vijf kinderen, is wetenschappelijk medewerker Oude schriften aan de Brigham Young University in Provo (Utah). Hij heeft momenteel zitting in een comité van de kerk dat zich bezig houdt met het schrijven van lessen voor de cursus Evangelieer.

De droom van een moeder

Vira H. Judge

Voor Pedro en Nancy Cantos en hun kinderen heeft Lehi's droom, vertoelt in het Boek van Mormon, een bijzondere betekenis, want het was deze droom die hen tot twee zeer grote zegeningen leidde: het evangelie en de gezondheid van hun zoontje.

Het vijfde kind van Pedro en Nancy, Pedrito, werd in een kliniek in Quevedo geboren, hoog in het Andes-gebergte vlakbij de evenaar. Het jongetje leek aanvankelijk in orde maar na twee dagen hadden zijn darmen zich nog niet ontdaan van hun prenatale afvalstoffen en schreeuwde hij het uit van pijn.

Zijn verontruste ouders durfden zelfs niet tot de ochtend te wachten met het waarschuwen van een specialist, aangezien er al twee van hun kinderen een plotselinge dood waren gestorven. Nancy Julema, hun derde kind, stierf aan een onbekende ziekte toen het drie maanden oud was. Twee jaar later stierf hun vierde kind, de één jaar oude Juan Carlos, op weg naar het ziekenhuis in Guayaquil (Ecuador), in de armen van zijn moeder aan een longontsteking. De diepbedroefde moeder was bij de eerstvolgende bushalte uitgestapt, maar geen enkele bus- of taxi chauffeur wilde haar en haar dode kind terug naar huis brengen. Uiteindelijk had zij in radeloosheid voorgegeven dat het kind sliep en was zij naar huis gelift. Eerst in een oliewagen en daarna tot Quevedo in een luxe auto.

Daarom, het ergste vrezend, wikkelden Pedro Cantos zijn pasgeboren zoon in een deken, nam afscheid van zijn vrouw en nam een taxi naar Guayaquil, 280 kilometer verderop. Ondanks de snelgroter wordende afstand die hen scheidde, waren de ouders onlosmakelijk in gebed verenigd voor het leven van hun zoon.

Toen vader en zoon eindelijk in het ziekenhuis arriveerden, stelden de artsen direct een aangeboren darmafsluiting vast en besloten operatief een opening in de dikke darm te maken.

Na drie dagen was Pedrito's toestand niet meer kritiek. Zijn vader ging terug naar Quevedo, leende wat geld om de behandeling in Guayaquil te kunnen betalen en stuurde zijn vrouw terug naar het ziekenhuis, zodat zij bij de baby kon blijven.

Nancy Cantos en haar baby bleven nog een maand in Guayaquil – een lange, droevige maand voor het gezin. Er was weinig hoop op een spoedig herstel van Pedrito, noch wisten zij waar zij het geld voor de verdere behandeling vandaan moesten halen.

Hoewel Pedrito uiteindelijk genoeg opknapte om uit het ziekenhuis ontslagen te worden, bleef het kwakkelen met zijn gezondheid, de koorts bleef aanhouden. Hij hield onophoudelijk en wilde geen eten of drinken. Alleen gedwongen voedingen hielden hem in leven.

Toen hij drie maanden was, kreeg hij een zware hartaanval. De familie Cantos kwam er toen achter dat hun zoontje ook

een aangeboren hartafwijking had. Alleen een open-hartoperatie zou zijn leven misschien kunnen redden; zonder deze operatie zou hij zeker niet ouder worden dan tien jaar, en zou hij altijd ziek zijn.

Een open-hartoperatie! Maar dat zou duizenden guldens kosten. Dat was onmogelijk!

Terneergeslagen keerden de ouders met hun baby terug naar huis. Zij zouden iedere dag een strijd op leven en dood moeten voeren. De ene dag zou het wat beter gaan; de volgende dag weer slechter. Zij moesten om de twee, drie weken naar Guayaquil voor een behandeling – een zware financiële last op hun toch al geringe inkomen.

Zij baden onophoudelijk. En hun antwoord kwam in de vorm van een droom.

Op een nacht, Pedrito was bijna tien maanden oud, droomde Nancy dat zij door het keukenraam een prachtig groot gazon zag, zover ze maar kon zien, in plaats van de opeengepakte gebouwen die ze gewend was te zien. In de verte stond een man te spitten. Zij ging naar hem toe en vroeg: „Wat bent u aan het doen?”

„Ik plant kruiden om de ziekten van de mens te genezen,” zei hij.

Toen zag Nancy een ongewone boom. Zij vroeg: „Waar is die boom voor?”

„Die boom bevat het geneesmiddel voor Pedrito's ziekte,” antwoordde de vreemdeling.

„Vertel me,” vroeg ze verlangend, „hoe

Nancy zag een ongewone boom.
Zij vroeg: „Waar is die boom voor?”
„Die boom bevat het geneesmiddel voor Pedrito's ziekte,”
antwoordde de vreemdeling.

De droom van een moeder

kan ik het medicijn van die boom aan mijn kind geven?"

Voordat de vreemdeling kon antwoorden, zag Nancy verderop een man voor het raam van een huis staan die naar haar keek. Onmiddellijk verlieten hij en een andere man, beiden in het wit gekleed, het huis en liepen op haar af.

Doodsbang rende Nancy haar eigen huis binnen en vergrendelde de deur. Zij gingen voor het gesloten raam staan, keken naar binnen en vroegen haar: „Waarom bent u bang?"

„Omdat . . . omdat ik hier alleen ben met mijn zieke kind."

„Maar weet u dan niet dat vergrendelde deuren en gesloten ramen ons niet buiten kunnen sluiten?" vroegen zij vriendelijk. „Wij zijn door God gestuurd om u te helpen vanwege uw geloof, uw toegewijde studie van de Bijbel en het zoeken naar het woord Gods."

Terstond stonden zij binnen en werd Nancy wakker.

De droom bleef haar helder voor de geest staan, hoewel zij er met niemand over sprak.

Een week later klopten er twee zendingelingen bij de familie Cantos aan.

Die avond gaven zij aan Nancy, Pedro en hun twee oudste zonen, Cesar en Fernando, de eerste zendingelingenles.

Aan het eind van de les, gaven de ouderlingen het gezin een Boek van Mormon, na eerst de passages over het bezoek van Christus aan Amerika onderstreept te hebben, die zij in de les besproken hadden. Zij werden tevens geïnspireerd de passage over de droom van Lehi met betrekking tot de boom des levens te onderstrepen – iets wat zij nog niet eerder hadden gedaan.

Later, toen Nancy Cantos Lehi's droom las, was ze totaal verrast. Deze was in zoveel opzichten identiek aan haar droom! Zij wist dat dit het antwoord op hun gebeden was.

Enthousiast las ze de passage voor aan haar echtgenoot en vertelde hem over haar droom. Ook hij geloofde dat dit het antwoord was. „Als wij Gods geboden gehoorzamen en vasthouden aan de ijzeren roede, zal onze baby genezen," vertelde hij zijn vrouw.

Zij konden nauwelijks wachten tot de volgende les.

Op een avond kwamen de zendingelingen langs toen Pedrito's toestand weer verslechterd was. De ouderlingen voelden dat zij over de verordeningen van het priesterschap moesten spreken. Het gezin verzocht gretig om een zalving voor Pedrito, die zo mager was geworden, dat je zijn ribben kon tellen. Tot dan was hij niet in staat geweest enig voedsel binnen te houden, behalve melk. Hij kon lopen noch praten en zelden sliep hij langer dan een uur of twee.

De ouderlingen zalfden het kind en verlieten het gezin met de geruststellende verzekering dat het kindje beter zou worden.

Vanaf die tijd trad er een aanzienlijke verbetering op in de toestand van het kindje. De familie Cantos werd gedoopt en de welzijnszendingelingen hielpen zuster Cantos om Pedrito over te laten gaan op vast voedsel. Hij werd zwaarder en voor de eerste keer in zijn leven sliep hij 's nachts door. Hij leerde ook lopen en praten. De bezoeken aan het ziekenhuis in Guayaquil waren niet langer nodig.

Maar plotseling werd Pedrito weer ziek. De koorts werd gevaarlijk hoog en zijn ouders brachten hem weer naar het ziekenhuis in Guayaquil. De artsen vertelden hen dat hij tenminste vijf dagen in het ziekenhuis moest blijven. Verder vertelden zij broeder en zuster Cantos, dat wilde Pedrito in leven blijven, hij onmiddellijk een open-hartoperatie moest ondergaan.

Maar tot ieders verbazing was Pedrito de volgende dag alweer zo veel beter dat hij het ziekenhuis mocht verlaten.

Weer terug in Quevedo werd de familie Cantos door de welzijnszendingelingen geholpen bij het aanvragen van subsidie voor de kosten van de operatie. De artsen vertelden hen dat zij voor de operatie naar de Verenigde Staten of Brazilië moesten. Maar een kerklid, van wie er recentelijk een familielid dezelfde operatie had ondergaan, vertelde hen over dokter Oswald Bonilla, een hartspecialist in het nabijgelegen Quito.

Hoewel zijn agenda voor de komende maanden vol was, kwamen zij met dr. Bonilla overeen dat hij Pedrito over twee weken zou onderzoeken. Maar er deden zich

wat onvoorziene complicaties voor. Zuster Cantos had zich ingeschreven voor een naaicursus, zodat zij wat geld kon bijverdienen om een deel van de ziektekosten te betalen. Ongeveer een week voor de afspraak met dr. Bonilla, kwam zij erachter dat het examen op dezelfde dag viel als het onderzoek.

Dr. Bonilla was zo vriendelijk de afspraak twee weken te verschuiven. Maar nu was er een staking van buschauffeurs die broeder en zuster Cantos ervan weerhield dr. Bonilla te ontmoeten. Eindelijk, na zes weken, was het dan zover.

Elektrocardiogrammen, röntgenfoto's en vele andere onderzoeken wezen uit dat pedrito veel te zwak was om de operatie te ondergaan. „Hij zal minstens acht tot negen maanden nodig hebben om aan te sterken," vertelde dr. Bonilla de veronturste ouders. De dokter besloot nog een serie onderzoeken af te nemen.

Drie dagen later, net voordat Pedrito het onderzoek zou ondergaan, zeiden twee jongemannen in witte overhemden en donkere kostuums dr. Bonilla: „Wij zouden het kind graag een zalving willen geven."

„U heeft vijf minuten," zei de dokter en hij verliet de kamer.

Later die middag floot hij van verbaazing. Het onderzoek bracht zo'n opmerkelijke verbetering in Pedrito's gesteldheid aan het licht dat dr. Bonilla besloot onmiddellijk te opereren.

„Het zag er slechter uit dan we vermoedden," vertelde dr. Bonilla aan de ouders, de ouderlingen en zendingelingszusters die gedurende de vijf uur durende operatie met hen gewacht hadden. „Maar als u zo blijft bidden, blijft Pedrito in leven."

En Pedrito bleef in leven. Hij herstelde voorspoedig. Al snel rende en speelde hij zoals ieder ander jongetje van zijn leeftijd. Pedrito's levensstrijd had nog andere wonderen tot gevolg. Dr. Bonilla en zijn assistent dr. Lopez waren zeer onder de indruk van dit vertoon van geloof en het wonder van de zalving van Pedrito door de ouderlingen. Zij besloten niets voor de operatie te rekenen.

Veel van zuster Cantos' familieleden hebben het evangelie aangenomen en de familie van broeder Cantos kijkt halsreikend uit naar de dag dat de zendingelingen naar het afgelegen gebied komen waar zij wonen, zodat ook zij het evangelie onderwezen kunnen krijgen. □

De schrijfster Vira H. Blake-Judge is lid van de negende wijk van St. George (Utah) en tempelwerker in de St. George-tempel.

Resultaten van de Europese artistieke prijsvraag 1985

Beste Lezers,

Het doet ons genoegen de winnende inzendingen van de Europese artistieke prijsvraag 1985 te kunnen bekendmaken.

Allereerst onze verontschuldiging voor het feit dat wij u zolang in onzekerheid hebben gelaten wat betreft de uitslag van de prijsvraag. Wij hadden u toegezegd deze al in *De Ster* van april bekend te zullen maken, maar door het grote aantal inzendingen was dat niet haalbaar. Wij hadden in stilte gehoopt op zo'n honderd inzendingen maar kregen er maar liefst 462! Dit leidde tot aanzienlijke vertragingen, aangezien de inzendingen eerst in het Engels vertaald dienden te worden alvorens de jury ze kon beoordelen.

Maar nu dat allemaal achter de rug is: onze felicitaties aan de winnaars en winnaressen, en onze dank aan alle deelnemers en deelnemsters.

U vindt de regels voor de prijsvraag van 1986 in de gele pagina's van dit nummer. Neem ze alstublieft goed door. Pak nu al uw schrijfmachine, uw tekenmateriaal en fototoestel en begint u maar. Als u vorig jaar niets gewonnen mocht hebben, probeer het gewoon weer; als u vorig jaar niet hebt meegedaan, doe dit jaar wel een gooi! En dit keer zullen we ons niet laten verrassen door het aantal inzendingen.

Wij kijken uit naar uw inzendingen. Wij maken de winnaars en winnaressen bekend in het juni-/juli-nummer 1987 van *De Ster*.
De redactie

Essays

Persoonlijke belevissen

Korte verhalen

Tekenen

Fotografie

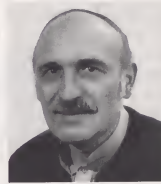
Winnares –
Marja-Leena Kiviniemi uit
Tampere (Finland), met
„Hij die zijn leven ver-
liest om Mijnenwil, zal
het vinden“. Zij wint
hiermee DM 500,-.

Winnaar –
Albert Richter uit München
(West-Duitsland), met
Brief aan mijn vrouw.
Hij wint hiermee
DM 400,-. Eervolle ver-
meldingen: Elke Schulze
uit Dresden (Oost-Duits-
land), met *Beloften ver-
vuld*; Paulette Kahne uit
Couthuin (België), met
*Mama, in uw laatste uur
was u mijn grootste
lerares*.

Winnares –
Berlinde Vergaauwen uit
Waasmunster (België) met
Anna. Zij wint hiermee
DM 400,-. Eervolle ver-
meldingen: Pia Samuelsson
uit Orebro (Zweden), met
*Het hart van de kinde-
ren*; Ragna Hummel uit
Stockholm (Zweden), met
De kleine prinses

Winnaar –
Heinrich Lersch uit
Wenen (Oostenrijk) met
De boom des geloofs.
Hij wint hiermee
DM 300,-.
(Blz. 58)

Eerste prijs – Armando
Palumbo uit Palermo
(Italië), hij wint
DM 250,-; tweede prijs –
Alberto Pilotti uit Genua
(Italië), hij wint
DM 100,-; derde prijs –
Claudio Bonaldo uit Turijn
(Italië), hij wint DM 50,-.
(Blz. 59)

De winnaars in de
categorieën *Gedichten* en
Muziek, die beperkt bleven tot het eigen taal-
gebied, worden bekendgemaakt in de gele pagina's.

„Hij die zijn leven verliest om Mijnentwil, zal het vinden.”

Marja-Leena Kiviniemi

Twee zendelingen die in het voorjaar van 1960 in Helsinki langs de deuren gingen, ontmoetten een nogal vijandige vrouw. Toen ze vertelden dat ze de kerk vertegenwoordigden, zei de vrouw dat ze niets met een kerk te maken wilde hebben. Maar één van de zendelingen liet zich niet afschepen en zette zijn voet tussen de deur om haar nog te kunnen vertellen dat ze De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen vertegenwoordigden. Tot hun verbazing zwaaide de deur open, en dat eerste gesprek was het begin van een verhaal dat het leven van veel mensen in veel landen beïnvloed heeft.

„Toen de zendelingen de naam van de kerk noemden, schoot me te binnen dat ik in 1946 een artikel in de krant had gelezen over het bezoek van apostel Ezra Taft Benson aan Finland, om het land voor zendingswerk in te wijden. Ik kon me het artikel nog herinneren vanwege de lange en vreemde naam van de kerk, en ik beschouw het nog steeds als een wonder dat het me precies op dat moment door het hoofd flitste; hoeveel krantartikelen kan je in veertien jaar niet lezen? Maar ik weet nog dat ik me onder het lezen bedacht, dat als er in de wereld een ware kerk is, het deze moest zijn. Dus nodigde ik de zendelingen uit binnen te komen, ze vertelden me over het Boek van Mormon en ik geloofde ze – op zo’n kinderlijke manier dat ik de volgende dag mijn collega’s op kantoor vroeg of ze al hadden gehoord dat de oorsprong van de indianen ontdekt was, en ik vertelde ze over het Boek van Mormon. Ze lachten me allemaal uit, en voor de eerste keer merkte ik dat er iets vreemds met me gebeurde,” weet Anna-Liisa Rinne zich te herinneren.

Na enige tijd verhuisde deze veelbelovende onderzoekster naar Kuopio, waar zij verder onderwezen werd. „Het viel me op dat de zendelingen langs dezelfde lijn dachten als ik, alles kwam me bekend voor. Ik luisterde met veel interesse, totdat ze te kennen gaven me te willen dopen. Ik zei dat ik me niet bij een religieuze groepering wenste aan te sluiten, en dat het in mijn werkkring geen aanbeveling was tot een godsdienstige groepering te horen. Ik wilde niet anders zijn dan de rest, en zei de zendelingen niet meer te komen. Ze kwamen ook niet meer. Maar de zaak bleef me zo bezighouden dat ik een vergadering van de kerk bijwoonde, en dus kwamen de zendelingen weer. Toen ik ophield met koffiedrinken ontving ik een

getuigenis en wist ik dat de kerk waar was, en moest ik wel lid worden.”

Ten tijde dat ze lid werd van de kerk was Anna-Liisa kinders, gescheiden moeder van vier kinderen. Drie kinderen werden ook lid, en zijn nog steeds actieve heiligen der laatste dagen. „Gedurende de eerste gesprekken stonden de kinderen achter de deur te lachen. Toen ik eenmaal een getuigenis had ontvangen, kreeg ik ze zover dat ze beloofden bij één gesprek aanwezig te zijn. Ik zei de zendelingen dat ze goed voor de dag moesten komen, want de kinderen hadden beloofd alleen deze ene keer te zullen luisteren. De zendelingen brachten een uitstekende presentatie, met behulp van een flanelbord, en de kinderen zegden toe ook lid van de kerk te zullen worden. Overigens moet wel gezegd worden dat de jongste zoon, Heikki, later zei dat hij lid was geworden omdat zijn moeder had gezegd dat dat moest, zegt zuster Rinne lachend.

Anna-Liisa Rinnes dochter, Kaarina Merenluoto, weet nog dat hun doop een grote verandering thuis teweegbracht. „Moeder leek veel dichter bij ons te staan en zag er zelfs jonger uit. We praatten ook meer met elkaar, we begonnen mensen te ontvangen – tot die tijd hadden we eigenlijk wat geïsoleerd geleefd. Vaak kwam de hele gemeente bij ons thuis bij elkaar, daar wij een groot appartement hadden, en we maakten veel vrienden. Zelfs het ruziën tussen broers en zusters nam af. Het is moeilijk precies aan te geven wat er gebeurde, maar de hele atmosfeer thuis veranderde,” vertelt zuster Merenluoto. „Wat me heel levendig is bijgebleven van de tijd dat we lid van de kerk werden, zijn de vakanties samen en de tempelreizen die moeder organiseerde. We hadden altijd een of ander boek bij ons, dat tijdens de reis werd voorgelezen, en dat doe ik nog steeds met mijn eigen gezin. Op een reis lasen we het boek ‘Huvila meren rannalla’ (Het huisje aan de kust), later bezochten we alle plaatsen die erin genoemd werden.”

In de gemeente Kuopio werd Anna-Liisa Rinne al gauw een centrale figuur. Ten tijde dat er een eigen kerk gebouwd werd, was ze ZHV-presidente en was daarbij nog „tolk en boodschappenjongen voor de aannemer”. „Ik was toen de enige in de gemeente met een rijbewijs, dus moest ik alle zaken afhandelen met de toeleveringsbedrijven. Ook moest ik voor de lunches op de bouwplaats zorgen, wat af en toe een ware

ramp was," vertelt zuster Rinne. Deze situatie had zich in Kuopio nog niet eerder voorgedaan: de kinderarts van het ziekenhuis was bereikbaar op de bouwplaats van de HLD-kerk.

Zuster Anna-Kaarina Roto, voormalig lid van de gemeente Kuopio, nu zelf arts, kan zich die tijd nog goed herinneren: „Iedereen had bewondering voor het voorbeeld van zuster Rinne. Toen de kerk gebouwd werd, deed ze allerlei klusjes en beklom ze de hoogste steigers. Later, toen de bouw voltooid was, maakten de leden deze om beurten schoon. Niemand durfde te mopperen over zijn beurt toen ze zagen hoe consciëntieus zuster Rinne de vloeren veepte wanneer het haar beurt was. Het was een sprekend voorbeeld voor de leden.“

Als jonge-vrouwenpresidentie had Anna-Liisa Rinne blijvende invloed op het leven van veel meisjes. „Ik vond het fijn om met de jeugd om te gaan, al was het maar omdat mijn eigen meisjes jong waren en overal aan meededen. We organiseerden tempelreizen voor de jeugd, en de geestelijke ervaringen die tijdens die reizen werden opgedaan waren de grootste beloning voor die jaren. Veel van de jongelui waren het enige lid van de kerk in hun gezin en school, en hadden een zeer sterk geloof en getuigenis. Wat ook voldoening gaf

was het feit dat de meisjes vaak naar me toe kwamen om raad, ik kon naar ze luisteren en ze leiding geven," vertelt zuster Rinne.

Eén van die jonge-vrouwen, Raili Joutennus, nu echtgenote van de bisschop van de wijk Tampere, denkt met tedere gevoelens aan haar jeugdleidster terug: „Voor mij was zuster Rinne een legendarische lerares, iemand die een diepe en verstrekkende invloed op me had. Haar toespraken en manier van lesgeven staan me nog levendig voor de geest, ook al is het twintig jaar geleden. Ze gaf echt om ons. Haar deur stond altijd voor ons open, en ze had tijd om naar onze vragen te luisteren, die soms echt dom waren. Zuster Rinne ging in haar omgang met de jeugd uit van wat Joseph Smith onderwees: 'Ik leer ze de juiste beginselen, en ze regeren zichzelf.' Ze oefende nooit druk uit, maar toonde genegenheid en moedigde ons aan. Ze liet merken dat ze in de jeugd geloofde, maar ze schipperde nooit met de beginselen. Als er iets fout zat, zei ze dat ook duidelijk," vertelt zuster Joutennus.

Zendingswerk heeft zuster Rinne altijd na aan het hart gelegen, hoewel ze daar eerst bepaald anders over dacht. „Toen ik na mijn doopdienst thuiskwam, dacht ik: 'Ik heb er goed aan gedaan lid te worden van deze kerk, maar niemand komt het ooit te weten.' Maar toen we thuiskwamen kleepte Heikki

zich snel om en holde naar buiten om alle burens te vertellen dat we nu mormonen waren," herinnert zuster Rinne zich lachend. De eerste opdracht die zuster Rinne in het zendingswerk kreeg, kwam nadat ze naar Jyväskylä verhuisde. Tweemaal vervulde ze een districtszending. „In die tijd waren er zoveel doopdiensten in Jyväskylä dat het water niet stillag. De Heer zond ons de mensen die klaar waren om het evangelie te horen," zegt zuster Rinne.

Eén van zuster Rinnes collega's uit de tijd dat ze als districtszendeling werkzaam was, is zuster Kerttu Harinen, die met plezier aan die tijd terugdenkt. „Zuster Rinne was mijn eerste collega als zendeling, en ik was heel blij dat zij zo'n sterk lid van de kerk was, daar ik zelf nog wat behoudend was. Ze gaf me de kans te groeien en moedigde me zo aan dat ik nog jaren nadien als districtszendeling gewerkt heb. Voor de eerste maand van onze samenwerking om was, doopten we onze eerste onderzoeker. We hadden aan een gezin waarvan de vader geen lid was gevraagd, of we bij hen onze gesprekken mochten oefenen. Het resultaat van deze „oefengesprekken" was dat de vader ook gedoopt werd," vertelt zuster Harinen.

In 1974 ging Anna-Liisa Rinne met pensioen en in januari 1975 begon ze aan een zending van achttien maanden in Samoa. „Naast dat ik leerde hard te werken en mensen in Samoa te helpen, en zag met hoe weinig mensen rond kunnen komen, deed ik daar een belangrijke ervaring op die het beeld dat ik van mezelf had, totaal veranderde. Tot dan toe had ik een beetje het idee gehad dat ik wel iemand van betekenis was, maar een zendeling staat op één van de laagste treden van de trap van de samenleving, iets als een soldaat in het leger. Je eigen waarde inzien en op jezelf leren leven zonder iemand bijzonders te zijn is een belangrijke stap, vanuit het gezichtspunt van eigenwaarde," zegt Anna-Liisa Rinne.

Nog voor ze Samoa verliet ontving zuster Rinne haar volgende zendingsoproep, naar Tonga. „Eén van de belangrijkste ervaringen van mijn verblijf in Tonga was mijn ontmoeting met de zendingspresident, Tonga Toutai Paletu'a, nu president van de tempel aldaar. Hij was iemand die dagelijks één of twee wonderen verrichtte. Zijn absoluut geloof en positieve instelling waren voor iedereen een groot voorbeeld," herinnert zuster Rinne zich. Gedurende haar zending op de eilanden in de Stille Zuidzee werd zuster Rinne zich vele malen op wonderbaarlijke wijze bewust van de nabijheid van haar Hemelse Vader.

„Toen ik in Tonga aankwam kende ik de taal nauwelijks. Ik werd naar een bepaald dorpje gestuurd, alleen, en in mijn zak had ik een stuk papier met een toespraak van tien minuten. In het dorpje kreeg ik te horen dat ik de enige spreker was en dat ik een uur mocht volmaken. Ik was zo van mijn stuk gebracht door deze opdracht dat het metalen stoeltje waar ik op zat dichtklapte; zo zat ik te beven. Terwijl ik daar bang zat te wezen, hoorde ik duidelijk de woorden: 'Maar Ik ben er'. Alle vrees verdween, en ik sprak het hele uur vol."

Na zich vertrouwd te hebben gemaakt met de situatie en de problemen in het Stille-Zuidzeegebied, wilde zuster Rinne meer dan ooit aan de slag om het leefmilieu van de mensen daar te verbeteren. „De Heer heeft zijn kerk duidelijk geopenbaard hoe mensen zich in leven kunnen houden: ieder gezin moet zijn eigen tuin hebben. Rond die tijd werd een bepaald ras bonen ontdekt, dat enorm veel eiwitten bevatte, zoveel dat langs één muur van een huis genoeg voedsel verbouwd

kon worden om een heel gezin te voeden. In mijn reizen naar de verschillende dorpjes onderwees ik de mensen over het voeden van kinderen en leerde ze hoe ze voor weinig geld meer eiwitten konden krijgen. Ook werkte ik een assistent in die de instructie later kon voortzetten. Ik had het gevoel dat ik iets bereikt had in het terugdringen van de kindersterfte en het verbeteren van het leefmilieu van de mensen."

In 1978, aan het einde van haar zendingswerk op Tonga, keerde zuster Rinne terug naar Finland, om daar weer een zendingsoproep te ontvangen: in 1979 vertrok ze naar Schotland. „Het was een goede ervaring, hoewel het werk fysiek zwaar voor haar was. Ik had alleen maar jonge collega's, ik was hun trainer. De regel was dat de senior-collega het ontbijt klaarmaakte tot de junior-collega alle gesprekken had geleerd. Ik maakte altijd Finse havermout klaar, dus die Amerikaanse meisjes leerden de gesprekken heel snel," zegt zuster Rinne lachend. Ze moest haar zending na elf maanden om gezondheidsredenen afbreken, maar dit betekende geen vermindering van activiteit – eerder het tegenovergestelde.

Na tweemaal als tempelwerker in de Zwitserse tempel werkzaam te zijn geweest, werd ze in 1982 op tempelzending geroepen. „Ik heb het altijd fijn gevonden in de tempel, alles daar kwam heel goed op me over. Het was heel goed voor mij om met oudere mensen samen te werken die veel levenservaring hebben opgedaan, en om elke dag te proberen rein van hart te zijn. In die tijd kreeg ik ook de hoogste roeping van mijn leven: raadgeefster van de tempelmater. Na mijn zending bleef ik bij de tempel, en ik was ik weet niet hoe lang gebleven, als het niet zo moeilijk was geweest daar goed voor mijn gezondheid te zorgen," zegt zuster Rinne.

Na weer naar Finland te zijn teruggekeerd, kwijtte zuster Rinne zich van haar volgende opdracht, één die ze al had ontvangen voor ze op tempelzending geroepen werd: het schrijven van de geschiedenis van de kerk in Finland. Maar voor dit

werk voltooid was kwam de volgende oproep – ditmaal naar de Stockholm-tempel.

Anna-Liisa Rinnes carrière mag zeer bewegen en veelzijdig zijn geweest, haar hobbies zijn ook niet alledaags. Deze grootmoeder van zestien kleinkinderen houdt van surfen, en heeft de vorige zomer bijna al haar kleinkinderen leren surfen. Ook heeft ze een kleine zeilboot en volgde ze een opleiding voor kustwachter, wat resulteerde in een internationaal zeilbrevet. Duiken en pistoolschieten staan nog op het programma.

Ik heb, in elke fase van mijn leven, voortdurend naar mijn eigen identiteit gezocht: wie en wat ben ik? Het was natuurlijk zeer verrijkend om veel verschillende culturen van dichtbij te hebben meegemaakt; over de hele wereld heb ik veel goede mensen ontmoet, en ik heb ingezien hoe weinig iemand nodig heeft om rond te komen. Aan de andere kant, het leven heeft van mij een eenzaam mens gemaakt. Ik ben erdoor gedwongen geborgenheid bij Christus te zoeken. Vaak heb ik op

Hem moeten vertrouwen, en Hij heeft me altijd geholpen,” zegt zuster Rinne.

Het is duidelijk dat Anna-Liisa Rinne inderdaad haar identiteit gevonden heeft, daar ze in de afgelopen jaren vaak gevraagd is om te spreken over het onderwerp „eigenwaarde”. In haar thuiswijk, Turku, heeft zij les gegeven over succesvol leven, en aan de volksuniversiteit van Turku heeft ze redevoeringen gehouden over het versterken van het gevoel van eigenwaarde. Door klaar te staan om de Heer te dienen wanneer Hij haar nodig had, verpersoonlijkte zij de woorden van Christus: „Hij die zijn leven verliest om Mij nentwil, zal het vinden.” □

Marja-Leena Kiviniemi is moeder van vijf kinderen, journaliste en full-time vertaalster voor de kerk. Momenteel werkt ze aan de vertaling van de standaardwerken in het Fins. Zuster Kiviniemi is hoofd public communications van de Ring Tampere Finland.

Europese
Artistieke
Prijsvraag
1985

De winnaars

Brief aan mijn vrouw

Albert Richter

21 februari 1981

Lieve Vrouw,

Je zult je ongetwijfeld afvragen waarom ik je juist vandaag verras met bloemen en een lange brief. Je bent niet jarig; het is niet onze trouwdag, noch onze verlovingsdag; evenmin is moederdag dit jaar vervroegd.

Toch is er een bijzondere reden – ja, zelfs een unieke reden – waarbij ik stil wil staan: vanmiddag om twee uur zal ik precies 9659 dagen en twintig uur met je getrouwd zijn en dat is exact de helft van mijn leven. Is het eenmaal twee uur geweest dan zal ik kunnen zeggen dat ik het grootste deel van mijn leven met je getrouwd ben – dat ik langer getrouwd ben dan dat ik vrijgezel ben geweest.

9659 dagen – dat is bijna 26,5 jaar! We hebben hard gewerkt en zorgen gehad, maar ook vreugde gekend en veel ervaring opgedaan. De kinderen zijn nu volwassen en weten voor zichzelf te zorgen, de meesten zijn het huis uit. Ware het niet voor de klein- en pleegkinderen dan zou het geluid van lachende (en huilende) kinderen weggestorven zijn uit ons huis. Evenwel naderen wij langzaam maar zeker een tijd, dat we aan onszelf worden overgelaten, een omstandigheid waarvoor tot op heden nooit de gelegenheid noch de noodzaak is geweest.

Nu wij bijna op de drempel van deze „gedeelde eenzaamheid” staan is het misschien goed als we eens terugblikken en

het verleden de revue laten passeren, omdat dat de enige manier is waarop wij kunnen uitvinden waarom ons huwelijk bestand was tegen het verstrijken der jaren. Was het omdat de kinderen en andere dringende redenen ons geen kans gaven om een duidelijk beeld te vormen van onze relatie? Of hebben de vreugde en het verdriet, die wij samen door de jaren heen ervoeren, onze relatie zo hecht gemaakt, dat deze in staat zal zijn de eeuwigheid zonder verveling te trotseren? Het antwoord op deze vraag zal uitmaken of wij de komende jaren eenvoudigweg die „gedeelde eenzaamheid” tolereren, omdat wij elkaar niets meer te zeggen hebben, of het ouder worden zien als een bekroning van een harmonieus huwelijk, waarin de partners elkaar op zo’n ideale manier aanvullen, dat zij op zich volkomen zijn.

Ik heb mij in de afgelopen jaren vaak afgevraagd hoe ik een vrouw zoals jou heb kunnen treffen. Vanaf de allereerste ontmoeting voelde ik mij meteen tot je aangetrokken en het duurde niet lang of ik was tot over mijn oren verliefd op je. Ik had er echter niet het flauwste benul van voor wat voor uitzonderlijke parel ik bezweken was. Ik betwijfel of ik er enig idee van heb gehad.

Ik was zo onervaren, niemand had me verteld wat ik kon verwachten van een partner en – nu ben ik heel eerlijk – heb ik in het begin helemaal niet aan een huwelijk gedacht. Een huwelijk was iets voor de verre toekomst, het was een ge-

dachte waarmee ik mij nog het minst van alles mee bezig had gehouden.

Is het op iemands trouwdag mogelijk te weten of het huwelijk zal standhouden? Ik ben bang dat het antwoord „nee” is. Voor de mens althans is zo’n beoordeling koffiedik kijken, omdat de huwelijkspartners met het verstrijken van de jaren veranderingen doormaken en niemand met zekerheid kan zeggen hoe zij zich zullen ontwikkelen. De mensen die op onze trouwdag elkaar het jawoord gaven bestaan niet meer.

Voor al wanneer het gaat om een *eeuwig* huwelijk, moet men toegeven dat het menselijk vermogen niet berekend is op het uitkiezen van een partner. Wat weten we al met al van de eisen die er in de eeuwigheid aan de huwelijkspartners gesteld worden? Welke karaktereigenschappen zullen dan in het bijzonder van belang zijn? De logica van de mens alleen kan ons de antwoorden op deze vragen niet verschaffen.

Nu hadden we ten tijde van ons huwelijk Gods kerk nog niet gevonden. We wisten niet dat we door de Geest Gods geleid konden worden of door gebed van gedachten konden wisselen met God. Niettemin weet ik zonder twijfel dat toeval noch logica ons bij elkaar heeft gebracht. Ik weet zeker dat God ons samenbracht. Hoewel ik het Hem nooit gevraagd heb, heeft God mij ondubbelzinnig verteld met wie ik moest trouwen. Alleen wist ik toen niet dat dat onmiskenbare, brandende gevoel en die verlichting van verstand van God afkwamen.

Met deze relatief indrukwekkende tussenkomst had God duidelijk een doel, want wanneer ik terugdenk aan de meisjes, die ik als vrijgezel kende, die maar enigszins in aanmerking kwamen voor een huwelijk, is er niet één die met mij lid van Gods kerk zou zijn geworden – niet één die ik preferer als de moeder van onze kinderen – niet één die ik liever als mijn vrouw voor tijd en eeuwigheid zou willen hebben.

Ik ben in het bijzonder onder de indruk van jouw getrouweheid, in de ruimste zin van het woord. Dat sluit een absolute wederzijdse eerlijkheid in, zoals wij dat altijd in ons huwelijk ervaren hebben. Ik weet dat je nooit bewust tegen me zou liegen. Een ander aspect van getrouwheid is het altijd op de ander kunnen terugvallen. Ik weet absoluut zeker dat je nooit een beslissing zou nemen, die niet strookt met het welzijn van mij of de kinderen. Nooit heb ik eraan getwijfeld dat je dat welzijn uit het oog zou verliezen door gemakzucht of nalatigheid. Je onzelfzuchtigheid, je opofferingsgezindheid en je uitzonderlijke toewijding zijn ook aspecten van deze getrouwheid, waardoor je jezelf kunt wegcijferen ondanks de moeilijkheden, pijn en offers. Door mijn relatie met jou ben ik gaan begrijpen wat liefde betekent en waar het toe in staat is. Ik

dank je uit het diepste van mijn hart voor wat je mij door de jaren heen door je voorbeeld geleerd hebt.

Sprookjes eindigen vaak met een huwelijk en een zij-leefden-nog-lang-en-gelukkig. Het is waar dat een huwelijk meestal een gelukkige gebeurtenis is, maar al te vaak tegenwoordig heeft dat „en-zij-leefden-nog-lang-en-gelukkig” plaatsgemaakt voor „het-klikte-niet-tussen-ons”. Ook ik was gelukkig op onze huwelijksdag en de festiviteiten waren prachtig. Maar ik wist toen niet wat ik sindsdien ben gaan begrijpen, namelijk dat ons huwelijk van jaar tot jaar mooier zou worden. Schiller heeft eens gezegd: „De verliefdheid vervaagt, de liefde moet blijven.” *Alleen maar blijven?!* Als ik terugkijk is dat veel te weinig! Ik had de toename in liefde in ons huwelijk, zoals ik die heb ervaren, niet willen missen. Ik ben nu bijna meer dan de helft van mijn leven met jou getrouwd – en veel meer dan de helft van onze liefde voor elkaar is (denk ik) in deze periode tot ons gekomen.

Als je een doel gesteld hebt om mij gelukkig te maken (en ik twijfel er niet aan dat je dat gedaan hebt), dan wil ik dat je weet dat je dat doel langgeleden al bereikt hebt. Het doet mij goed dat wij – vaak zonder woorden – elkaar begrijpen. Ik ben blij wanneer ik zie hoe je me met kinderen omgaat. Ik bewonder je wanneer ik zie hoe je werkt en hoe goed je dat doet. Ik ben trots op je wanneer ik je zie meeleven met anderen op die vriendelijke, nederige en blijmoedige manier, zo typerend voor jou, en dan besef ik dat deze natuurlijke goedheid en de aangeboren discretie, die je uitstraalt, aanvoeld en gewaardeerd worden door hen met wie je omgaat. Er gaat bijna nooit een dag voorbij, dat ik mijn Hemelse Vader niet dank voor het feit dat Hij ons samengebracht heeft en Hem vraag jou te zegenen voor alle liefde die jij in ons leven gebracht hebt. Waar je ook bent, in gedachte ben ik altijd bij je en voel ik jouw nabijheid altijd.

Ik ben niet bang voor „gedeelde eenzaamheid” met jou naast me. Ik kijk uit naar de tijd dat we oud zullen zijn en we – hopelijk – meer tijd voor elkaar zullen hebben. Joseph Smith heeft eens gezegd dat de hemel niet de hemel zou zijn als hij zijn vrouw niet bij zich kon hebben. Ik begrijp dat gevoel.

Nee, ik ben *geen* 26,5 jaar met jou getrouwd geweest. Het spijt mij dat er zoveel tijd verloren is gegaan, omdat ik zonder jou gewoon niet volledig ben. Ik heb je tenslotte mijn hele hart gegeven!

Je toegenegen man

Albert Richter, vader van zes kinderen en ingenieur van beroep, is de bisschop van de Tweede Wijk van München.

ANNA

door Berlinde Vergauwen

Met grote passen spoedde Unni zich naar huis. Zijn handen trilden en grote tranen biggelden uit zijn ogen. Hij kon het maar niet geloven, maar zijn brandend hart verzegelde de zekerheid van de gebeurtenissen afgelopen nacht.

Samen met Elihu, Zuf en de anderen bewaakte hij de schapen op de hoogten. De lucht stond vol spanning, alsof ineens de zon zou doorbreken terwijl ze pas ondergegaan was. Unni herinnerde zijn eigen zenuwachtigheid en ook de anderen hadden bang naar omhoog gekeken. En toen, eensklaps dat stralende licht! – Unni voelde zijn ogen nog prikken – Een boodschapper van de Heer verkondigde de verwachte Heiland. Alsof dat niet voldoende was, waren er nog eens honderden engelen verschenen, zingend en God lovend.

Even plotseling waren ze weer verdwenen en lieten de herders verbaasd en verheugd achter. Unni's borst zwerelde van dankbaarheid toen hij bedacht dat hij, zoon van een simpele herder, zo'n machtige dingen had mogen zien.

Unni's hart bonsde hevig, want dat was immers het einde nog niet geweest van die spannende nacht. De herders hadden besloten het Kind te zoeken en het was Elihu geweest die Hem 't eerst had gevonden. Unni balde zijn vuisten toen de herinnering van de stal op hem afkwam: vuil en allesbehalve aangenaam van reuk. Maar de druk in zijn handen verslapt en een zachte glimlach verscheen op zijn ruw gelaat. Hoe lief had het Kindeke daar gelegen, zo broos en kwetsbaar en toch ging er al een kracht van uit die Unni had verbaasd doen staan.

Piepend deed hij de deur van hun kleine woonst open: „Anna! Anna!“ Zijn klein vrouwtje kwam haastig aan gelopen, een baby op haar arm. „Mijn hemel, Unni! Wat is er gebeurd? Je ziet eruit alsof je de maan naar beneden hebt zien vallen!“

Anna luisterde met open mond naar het relaas van haar man. Een wonderlijk gevoel maakte zich van haar meester en teder blikte ze naar haar baby: „Nathan, jij zal een gezegende vriend hebben!“

Toen knielden Unni en Anna neer en dankbaarheid steeg omhoog . . .

Anna voelde zich blij. Ze had groot nieuws voor Maria. Er was een huisje vrij, niet ver van hen, en daar konden ze gerust wonen. Anna bukte zich om de stal binnen te gaan en vertelde

haar vriendin het goede nieuws. Jozef ging dadelijk weg om alles in orde te brengen. Anna ging zitten en voelde weer die vredige sfeer die steeds in de stal hing. Ze genoot even van de stilte rondom zijn geboorte. 15 jaar was zij en nog voelde ze zich kind. Maria was ook heel jong en het had direct 'geklikt' tussen hen. Maar Maria scheen helemaal geen problemen met Jezus te hebben. En soms benijdde ze haar wel om dat rustige kind. Niettemin voelde Anna een grote liefde voor de kleine Jezus.

Soms kon ze 't niet geloven dat, als Hij groot zou zijn, Hij het juk van de Romeinen zou wegdoen. Ze had daar haar twijfels over en bezorgd keek ze naar Jezus. Ze schrok toen de baby zijn ogen opendeed en haar aan keek alsof Hij haar al zag en begreep. Maar toen sabbelde Hij rustig verder op zijn duimpje.

Met de kleine Nathan aan haar hand stapte Anna de zandrijge weg op naar huis. Ze kwam van Maria en ze had een leuke tijd gehad. Met moederlijke trots streefde ze Nathans zwarte haardos, wat kon hij lief zijn bij Jezus! Die twee konden het goed samen vinden, ze hadden zelfs nog nooit ruzie gemaakt!

Anna's gedachten werden abrupt onderbroken toen ze een grote stofwolk zag in de verte. Instinctief nam ze Nathan op. Wat zou dat zijn? Anna kon haar ogen niet geloven toen ze een vreemde karavaan dichterbij zag komen. Wie zouden dat zijn? Vast rijke lieden die zich van weg vergist hadden. Kijk eens naar hun kleren, en die schoenen . . . waaaau! Anna's mond viel open van verbazing toen ze al die vreemde, maar mooie dingen zag. En ze had nog nooit zulke mannen gezien. Uit welk land zouden ze komen? Maar wat kwamen ze hier doen? Anna leunde tegen een dikke boom en liet de stoet passeren. Ze zag dat de vreemdelingen duidelijk naar het huis van Maria gingen. Vreemd, Maria had haar nooit verteld dat ze verre kennissen had. Nu, ze zou vanavond nog wel eens langsgaan, nu moest ze wassen en plassen. En met een zucht slenterde Anna huiswaarts.

Die avond bewonderde Anna de prachtige geschenken die Jezus gekregen had. En een vreemd gevoel besloop haar toen ze 't Kind van Maria zo rustig zal spelen met Nathan. Ze kon er niets aan doen, maar er welden tranen in haar ogen toen ze dat vredige tafereeltje zag. Gek eigenlijk, want morgen zouden ze elkaar weer. Deze keer drukte ze de kleine Jezus even dicht

tegen zich aan en een gevoel van verlatenheid kwam over haar toen ze Hem weergaf.

Ze haastte zich naar huis en voelde zich helemaal niet lekker. De prachtige zonsopgang kon haar niet opvrolijken. Integendeel, net zoals de roosblauwe slierten langzaam maar zeker door de duisternis beheerst werden, werden Anna's gedachten beheerst door een dreigend voorgevoel. Bah, Unni zou erom lachen en zeggen „da's vrouwkswijs“.

Met een gil werd Anna wakker. Ze was nat en rilde. Sjonge, wat een droom: die lieve Jezus was dood! Een beklemmend gevoel maakte zich van Anna meester. Met een nerveus gebaar wreef ze in haar ogen. Ze was toch geen klein kind meer zeker, een droom was een droom, basta!

In de verte balkte een ezel. Anna streek haar oliepitje aan en zocht Nathan. Die kleine jongen lag zowaar te snurken! Wat was hij toch lief! Maar waar was ze dan bang voor? Met een zucht probeerde Anna haar naargeestige gedachten te verjagen. Ze wou dat Unni thuis was . . .

De volgende dag slenterde Anna naar 't huis van haar vriendin. Nathan had ze thuis gelaten. Ze had slecht geslapen en kon zijn vrolijk gesnater niet goed verdragen nu. Ze wou in alle rust eens gezellig kletsen met Maria, die bange nacht vergeten.

Maar hoe dichter ze 't huisje naderde hoe onrustiger Anna werd. 't Leek wel of er niemand in woonde. En met een schok herinnerde ze zich haar droom. Ze holde 't huis binnen en vond . . . niets!

Niet begripend keek de jonge moeder alle kamers in en verwonderd haastte ze zich naar huis. Waar was Maria? Zou er iets gebeurd zijn? Met schrik dacht ze aan de balkende ezel. Rovers? Maar neen, dan zouden er sporen van een gevecht te zien zijn.

Anna's redenering werd onderbroken door ongewone geluiden. In de verte hoorde ze roepen, vloeken en huilen.

Wat nu weer? Ze versnelde haar pas en in haar hart groeide de onrust. Wat ze zag deed haar maag omkeren: soldaten van Herodes liepen met bebloed zwaard de huizen binnen en buiten. Wat deden ze toch? Anna hoorde moeders gillen en ineens wou ze bij Nathan zijn. Niet begripend zag ze 't eerste kinderlijke liggen. Wat verder hielden moeders hun dode kind aan hun hart. Nathan! Radeloos van angst rende Anna naar huis. Nathan!

Met een gevoel van opluchting zag ze haar zoontje nog in bed liggen. Een verderende glimlach speelde rond zijn mond. De opluchting maakte echter plaats voor dodelijke onrust toen ze de vreemde blik in zijn kleine oogjes zag. Ze griste haar kind uit het bed en schudde hem hevig. Zijn halsje viel opzij en uit één mondhoek sijpelde bloed. Anna werd krijt-wit. Langzaam liep ze naar de deur en liet zich daar zakken. Ze had de kleine Nathan nog steeds in haar armen, een gebroken pop . . . en wiegde hem zachtjes.

Buiten werd het tumult heviger en plots werd het stil. Een onheilspellende stilte . . . en toen hartverscheurend geroep!

Wezenloos staarde Anna de heuvels in, de dode Nathan aan haar borst, en heel in de verte dacht ze weer de ezel te horen en vroeg zich verbitterd af waarom. En toen Unni hun zoon zachtjes van haar wegnam, liet ze het gewilloos doen, maar in haar ogen was het vuur geblust.

– Een stem is te Rama gehoord,
geween en veel geklaag:

Rachel, wenend om haar kinderen,
weigert zich te laten troosten,
omdat zij niet meer zijn. –

30 jaren waren voorbij. Anna was geen jonge moeder meer, maar een vrouw, gerijpt door de grillen van het leven. Haar kinderen hadden zelf al kinderen en de tijd had veel goedge-maakt bij Anna.

Samen met Unni woonde ze nu dichterbij Jeruzalem en ze vond het prettig daar te wonen. Niettemin kon Anna soms neerslachtige dagen hebben. Dan at en sprak ze bijna niet en dwaalden haar gedachten af naar het verleden, naar die vreselijke dag waarbij haar eerste kind vermoord werd. Dan durfde niemand Anna aanspreken, want niemand kon de blik in haar ogen verdragen. Alleen Unni kon zijn vrouw troosten. Hij placht dan zijn ruwe handen op haar schouders te leggen en zachte woorden tot haar te zeggen. Maar de vraagtekens bleven . . .

En nu had Anna ook weer zo'n dag. Ze zat onder een olijfbloem. De koelte deed haar goed en ze kon haar gedachten weer ordenen. Vreemd, die geruchten die over ene Jezus van Nazareth de ronde deden. Men zei dat Hij een profeet was, maar de meesten lachten met deze zoon van ene Jozef, een timmerman. Zijn moeder bleek Maria te heten. Anna rilde en plukte nerveus aan haar kleed. Zou dat de kleine Jezus kunnen zijn? Maar hoe wisten ze dan indertijd te ontsnappen? En een noodkreet weide uit haar hart: waarom had Maria haar dan ook niet verwittigd? Vandaag zou die Jezus zijn leer prediken in een huis in de buurt en Anna was vastbesloten aanwezig te zijn. Ze werd met de minuut zenuwachtiger en besloot alvast naar het ontmoetingshuis te gaan.

Anna was zeker niet de eerste, maar gelukkig had ze nog een goed plaatsje. Met gemengde gevoelens hoorde ze de anderen over Jezus praten. Hij had zelfs al mensen genezen, hoorde ze. Wat vreemd toch! Anna herinnerde zich het wonderlijke verhaal van Unni zo veel jaren geleden. Dan toch de Heiland? Anna's gedachten werden verstoord door het geroezemoes om haar heen. Hij was in aantocht! Anna beet zenuwachtig op haar nagels. De spanning groeide met de minuut! En toen zag ze Hem, een siddering voer door haar heen. Een beetje teleurgesteld bekeek ze Hem van kop tot teen. Maar wat had ze dan eigenlijk verwacht? Stel dat het de kleine Jezus was, een baby was Hij alleszins niet meer na 30 jaar. Maar ergens had ze toch gehoopt . . .

Anna vermande zich en besloot te luisteren wat de Prediker te vertellen had. Hopelijk kon Hij haar boeien. Ineens werd het dak geopend en een bed werd neergelaten. Het kwam precies voor Zijn voeten terecht. Een hulpeloos mens staarde Jezus aan. Anna voelde het bloed tintelen in al haar poriën! Wat zou Hij doen? 't Was duidelijk dat de lamme om genezing smeekte, maar kon hij daar dan op hopen? Was deze Jezus dan een man Gods? Anna rekte haar hals om toch zeker niets te missen. Ze merkte op dat enkele schriftgeleerden en farizeeërs met even grote nieuwsgierigheid alles opnamen. En toen sprak Hij: „Houd moed mijn kind, uw zonden worden vergeven.“

Een verontwaardigd gemompel klonk door de kamer. Anna keek geschrokken. Wist Hij dan niet dat er schriftgeleerden aanwezig waren? Zo iets zouden ze zeker als godslastering bestempelen. En toen klonk Zijn stem: „Waarom overlegt gij kwaad in uw hart? Want wat is gemakkelijker, te zeggen: Uw

zonden worden vergeven, of te zeggen: Sta op en wandel! Maar, opdat gij weten moogt, dat de Zoon des mensen macht heeft op aarde zonden te vergeven, Sta op; neem uw bed op en ga naar huis."

Vol verbazing zag Anna dat de lamme opstond. Droomde ze nu, of? Nee, het was echt!

Gevoon ongelooflijk! En samen met de menigte loofde Anna God. Een wonderlijk gevoel stroomde door haar heen. Waarlijk, hier was een man Gods!

Het volk maakte plaats voor Jezus en Anna probeerde nog een glimp van Hem op te vangen. En terwijl Jezus passeerde, draaide Hij zijn hoofd naar Anna en Zijn ogen ontmoetten de hare. Anna werd likbleek, die ogen . . . – flitsen van baby-ogen schoten Anna te binnen. Het was Jezus! Die blik bewees alles! 30 jaar viel weg en ze zag de kleine Jezus haar vol wijsheid aanstaren. In enkele seconden speelde zich een enorme tweestrijd tussen haat en liefde in Anna's hart af. Haar ogen schreeuwden om Nathan en begrip. Ze wou liefst van al weglopen om nooit meer terug te keren, maar Jezus' ogen leken haar vast te houden, en liefde overwon.

Tederheid en begrip straalden Anna tegemoet en een gevoel van vreugde overstelpde haar. Het waarom was nog onbegrijpelijk, maar in haar hart welde een bron van rust . . .

Anna kon de slaap niet vatten. Ze keek naar Unni die rustig sliep. Vreemd dat hij alles zo vanzelfsprekend kon verwerken; maar dat kwam misschien omdat hij die bewuste nacht van Jezus' geboorte had meegemaakt. Sinds Anna Jezus voor 't eerst terug gezien had, hadden Unni en zij zo dikwijls ze konden naar Zijn toespraken geweest. Soms waren ze geschrokken van de woorden die Hij sprak en begripen deden

ze niet alles, maar hun hart brandde telkens ze Hem zagen. Ja, Unni en zij hadden een rotsvast geloof in de Heiland verkregen. Anna gimlachte en voelde een brok in haar keel schieten toen ze zich Jezus te midden van kleine kinderen herinnerde. Hij had haar toen heel speciaal aangekeken, Zijn ogen liepen over van liefde. De woorden die toen over Zijn lippen kwamen, waren verankerd in haar hart:

„Laat de kinderkens tot Mij komen, verhindert ze niet; want voor zodanigen is het Koninkrijk Gods. Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan." Het was alsof Jezus voor haar speciaal uitlegde dat Nathan bij God was. Ja, 't was wreed geweest kleine Nathan te verliezen. Jaren had ze gebukt gelopen onder vele vraagtekens, maar nu had Hij haar troost en hoop gegeven. En Anna wist zeker dat alles goed zou komen. Spijtig dat ze Maria nog niet had gezien. Ze had gehoopt haar te zien toen Jezus vol enthousiasme in Jeruzalem onthaald werd. Misschien had ze haar tussen al dat volk niet opgemerkt. Anna draaide zich om, heel in de verte weergalmden nog vreugdekreten in haar oren:

„Hosanna de Zoon van David, gezegend Hij, die komt in de naam des Heren, hosanna in de hoogste hemelen!" Donkere blikken van farizeeërs deden haar nog even knipperen, maar dan eiste de spanning van de voorbije dag ook bij Anna haar tol. Langzaam vielen haar ogen toe en ze glimlachte bij 't beseft dat ze Maria nu wel gauw zou weerzien.

Unni slurde Anna mee: „Kom, of we zijn te laat!"

Het plein voor Pilatus' paleis stond volgepakt met mensen van allerlei slag. Unni trok zijn vrouw mee naar daar waar hij enkele discipelen herkend had. Angst was op hun gezicht te

lezen. Anna's hart bonsde hevig. Ze hoopte dat alles op een misverstand berustte, maar het onheilspellend geroezemoes verkondigde een harde waarheid: ze hadden Christus verworpen! Trillend over gans haar lichaam zag Anna Pilatus, de stadhouder buiten komen. Twijfel en angst typeerden zijn houding. En naast hem . . . Jezus. Anna voelde een enorme pijn in haar opkomen. Ze kneep in Unni's hand. Neen, die gebroken man, dat kon Jezus niet zijn. Waar was Zijn kracht gebleven? Was het de Heiland dan toch niet? Radeloos keek Anna om zich heen. Alle ogen waren op het tafereel vóór het paleis gericht. Anna zag medelijden, verdriet en angst, maar uit de overgrote meerderheid las ze spot, onverschilligheid, nieuwsgierigheid en zelfs haat. Ze kon het niet begrijpen. Waar bleef het hosanna-geroep nu? Unni trok zijn vrouw tegen zich aan, een diepe rimpel ontserde zijn gelaat. „We moeten kiezen, vrouw,“ zuchtte hij, „Jezus of Barabbas. Een profet of een moordenaar . . .“

Het volk begon te roepen: „Barabbas! Laat Barabbas vrij!“ Anna schreeude uit al haar macht: „Jezus! Jezus!“ Maar haar stem was, evenals die van Jezus' trouwe volgelingen, een fluistering tegen het galmen van de naam van de moordenaar. Toen klonk het: „Kruisig Hem!“ Kruisig Hem!“ Anna zag hoe Pilatus zijn handen waste. Het werd mistig om haar heen, door een was van tranen zag ze gebalde vuisten, sadistische blikken. Het volk schreeuwde: „Zijn bloed kome over ons en onze kinderen!“ Het vonnis was gevel! Anna voelde zich wegzinken in een diepe duisternis. Unni ving haar op in zijn armen en gebukt onder een immens verdriet keerde hij zich om . . .

Het was vrijdag omstreeks het zesde uur. Rondom Golgotha had zich een menigte verzameld. Ieders blik was gevestigd op de drie kruisen die omhoog geheven waren. Unni en Anna stonden ook daar. Diepe smart stond op hun gezicht getekend. Anna voelde mee met elke siddering die door Jezus' lichaam liep.

„Hela; gij die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, redt Uzelf indien Gij Gods Zoon zijt, en kom af van het kruis! Hahahaha!“

Anna blikte boos opzij, was Zijn lijden dan nog niet genoeg? Ze wou dichter bij 't kruis gaan, maar een Romeins hoofdman versperde de weg. Anna's tranen stroomden over haar wangen. Hoe konden ze dat toch doen? Ze hoorde Jezus nog roepen toen de nagels in Zijn handen geklopt werden. Anna beet op haar lip, een druppel bloed vermengde zich met haar speeksel. De smaak deed haar braken. Mijn God, hoelang moest Hij nog zo lijden? Anna voelde ineens alle bloed wegtrekken, daar, bij 't kruis zag ze een vrouw . . . Maria! Ze voelde een enorme drang om naar die smartelijke figuur te rennen. Maar Unni belette haar, de Romeinen zouden het als opruiing beschouwen. Hij had gelijk, Anna haalde haar schouders op; maar elke vezel van haar lichaam stond gespannen. Wat voelde ze mee met Jezus' moeder. En het was alsof de natuur meevoelde met het drama, het werd onnatuurlijk dreigend donker. De massa begon ongerust te worden, zelfs de stoere Romeinen blikten schichtig om zich heen. Anna voelde ook de dreiging aan, maar haar grote verdriet verdrong de angst. Haar hart kromp ineens toen ze Jezus om God hoorde roepen, toen werd het stil. Het leek alsof Hij al dood was. Anna zag Maria neergeknield aan 't kruis en ze wist dat Hij dood was.

Unni legde zijn arm om Anna's schouders. Ineens begon de aarde te beven. Hysterisch renden de meesten weg van de onheilplaats. Enkelen bleven als verstand staan. Anna en Unni keken verschromt rond. De Romeinse hoofdman, die Jezus bewaakte, bewaarde de orde in zijn manschappen. Maar met trillende stem hoorde de omstanders hem zeggen: „Waarlijk die was een Zoon Gods.“

Van de verwarring gebruik makend, kon Anna tot bij het kruis geraken. Schoorvoetend liep ze naar de snikkende vrouw.

„Maria . . .“ een fluistering ontsnapte uit Anna's keel. De moeder van God keek op: „ . . . Anna . . .?“

Huilend vielen de twee vriendinnen in elkaars armen. Onder Zijn kruis vermengden hun tranen zich . . . Hun zonen waren dood, gekweld moederharten bleven achter . . .

„Anna! Anna!“ Unni nam zijn vrouw rond haar middel en zwaaide haar rond alsof ze een jong meisje was. „Anna, Hij leeft! 't Is echt waar! In onze vergadering vandaag hebben we Hem zelf gezien! Och, Anna, onze Heiland . . .“

De rest ging verloren in een snik. Unni verborg zijn hoofd in de holte van Anna's schouder en liet zijn tranen de vrije loop. Anna keek haar man peinzend aan. Had hij gedronken? Wat raaskalde hij toch? Geloofde hij dan in die mallepraat van verloren zijn? Iedereen wist toch dat het lichaam van Jezus gestolen was? Ach, ze wou dat ze 't kon geloven. Unni draaide zijn gezicht, wat een vreemde blik had hij toch in zijn ogen. Hij keek zijn Anna liefdevol aan: „Anna, ik droom heus niet. Je denkt dat ik dronken ben en dat ben ik ook. Dronken van blijdschap en vreugde. Anna; geloof het nu toch, Jezus is de Christus!“

Vol vuur getuigde Unni van de waarheid, zijn woorden trachtten Anna te overtuigen, maar haar houding bleef ongeplooid uitstralen. Unni haalde toen herinneringen op van Jezus' toespraken die ze samen zo enthousiast beluisterd hadden. Hij haalde schriftteksten aan en toonde de vervulling ervan. Toen draaide hij Anna's hoofd zachtjes naar zich toe en heel ernstig zei hij: „Anna, lieve vrouw, ik begrijp dat dit je overdondert, maar ik weet zeker dat Jezus opgestaan is! En jij hoeft dit niet zo maar aan te nemen, je weet wat de Meester geleerd heeft over bidden. Wel, Anna, neem de tijd, maar ga in gebed en vraag het Hem, alsjeblieft!“

Anna liep onrustig heen en weer. Haar gedachten waren één warboel. Flitsen van het verleden vochten met mekaar om voorrang; Jezus die de lamme genas . . . boze blikken . . . het kruis . . . de stadhouder . . . spottende woorden . . . Jezus als baby . . . een gebroken man . . . het kruis . . . Zijn ogen . . . Anna begon te wenen, de herinnering aan Zijn liefde brak haar tegenstand. Langzaam knielde ze neer en boog het hoofd . . . een vlamdend gevoel steeg op uit haar hart. Anna blikte omhoog en stamelde: „Mijn Heer en Meester . . .“

En het Licht verbrak haar banden van onwetendheid . . . □

Berlinde Vergauwen, moeder van vier kinderen, lerares van beroep, is leidster van de jonge vrouwen in het district Antwerpen.

Juni 1986

—Europese artistieke prijsvraag 1985—

Gedichten

Eerste prijs

Machteloos

Er staat een vrouw,
mooi en sereen,
niet ver van mij vandaan.
Zij kijkt mij aan
en glimlacht
maar na die lach,
een traan.

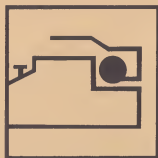
Pijn.
Die scheuten in haar zij.
Huiverend slaakt zij een zucht:
laat deze beker mij voorbij!
Zij krimt ineen
en schreeuwt.
De barensnood beveelt.

Dan richt zij zich op,
in al haar glorie en macht.
Majestueuzer dan voorheen,
met aan haar zij
haar frêle schat.
Mijn vrouw, zo mooi en sereen,
zo dicht bij mij.

*Auteur: A.H. Niessink.
Broeder Niessink (gemeente Zeist) is lid van de
hoge raad van de Ring Utrecht en werkzaam op
het kerkelijk vertaalbureau te Nieuwegein. Hij
is getrouwd en heeft twee kinderen. Momenteel
volgt hij de opleiding Nederlands MO-A.*

Europese artistieke

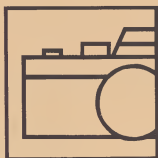

Aangemoedigd door het overweldigend aantal reacties op de prijsvraag van het vorige jaar - 462 inzendingen - is het De Ster een genoegen hierbij de Europese artistieke prijsvraag 1986 aan te kondigen. Afhankelijk van de gekozen categorie zal deze prijsvraag op Europees niveau of per taalgebied gehouden worden; informatie daarover vindt u bij de betreffende categorie.

Algemeen reglement

1. Inzendingen mogen niet later gepostmerkt zijn dan 30 november 1986.
2. De wedstrijd staat open voor alle heiligen der laatste dagen vanaf achttien jaar, voor zowel amateurs als diegenen voor wie de desbetreffende categorie zijn/haar beroep is: schrijvers, dichters, muzikanten en andere artiesten.
3. Aan elke categorie mag men maximaal eenmaal deelnemen. Het onderwerp moet geschikt zijn voor heiligen der laatste dagen.
4. Inzendingen voor de schrijfwedstrijden moeten in de eigen taal geschreven zijn (eventueel kan een eigen vertaling in het Engels bijgevoegd worden), enkelzijdig getypt op wit papier, formaat A-4, regelafstand 2.
5. Manuscripten worden niet geretourneerd, dus maak voor het inzenden een kopie.
6. Namen van deelnemers mogen niet op het manuscript voorkomen.
7. Elke inzending moet vergezeld gaan van de volgende verklaring in een gesloten enveloppe: "Ik ben lid van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen; het ingezonden manuscript (noem de titel) is mijn eigen werk. Het is niet bedoeld voor publikatie elders en zal niet elders ingezonden worden dan na het bekendmaken van de wedstrijdresultaten." De deelnemer ondertekent de verklaring en geeft zijn of haar naam, adres en telefoonnummer, functie in de kerk, enige informatie over maatschappelijke achtergrond en sluit een zwart-wit pasfoto van goede kwaliteit bij.

prijsvraag 1986

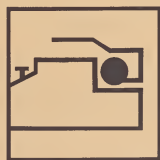
8. Bekroonde inzendingen worden in het juninummer van 1987 van De Ster bekendgemaakt.

9. De kerk verkrijgt alle rechten op bekroonde inzendingen en mag deze publiceren. (Dit houdt over het algemeen geen beperkingen in voor verder gebruik door de schrijver.) *De kerk behoudt zich het recht voor daar waar nodig redactionele wijzigingen aan te brengen.*

10. *De Ster* behoudt zich voor elke categorie het recht voor geen winnaar aan te wijzen.

Categorieën

Essays

1. Wetenschappelijke artikelen kunnen geschreven worden over elk onderwerp dat geschikt is voor publikatie in *De Ster*, zoals kerkelijke leerstellingen, beginselen, programma's en kerkgeschiedenis; huwelijk en het gezin; biografieën enzovoorts, en moeten volledig gedocumenteerd zijn. Artikelen van persoonlijke aard dienen niet onder deze categorie te worden ingezonden.

2. Inzendingen worden beoordeeld op doel, strekking, toon, algemene inhoud, originaliteit en schrijfstijl.

3. Het artikel mag niet langer zijn dan 3.000 woorden.

4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 500,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.

5. Na eerst op lokaal niveau beoordeeld te zijn, worden de beste inzendingen vertaald in het Engels en vindt de uiteindelijke beoordeling op Europees niveau plaats.

6. Inzendingen richten aan:

Feature Article Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland

Persoonlijke belevissen

1. Inzendingen moeten weergaven zijn van ervaringen met betrekking tot het beleven van het evangelie - humoristisch of geestelijk.
2. Inzendingen worden beoordeeld op doel, strekking, toon, algemene inhoud, originaliteit en schrijfstijl.
3. Het artikel mag niet langer zijn dan 2.500 woorden.
4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 400,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
5. Na eerst op lokaal niveau beoordeeld te zijn, worden de beste inzendingen vertaald in het Engels en vindt de eindbeoordeling op Europees niveau plaats.
6. Inzendingen richten aan:

Personal Experience Article Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland

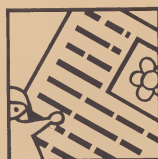
Korte verhalen

1. Alle inzendingen moeten fictieel zijn.
2. Inzendingen worden beoordeeld op artistieke waarde (gebruik van het thema, intrige, persoonlijkheden, actie, context enzovoorts), originaliteit en algemene inhoud.
3. Het verhaal mag niet langer zijn dan 3.000 woorden.
4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 400,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
5. Na eerst op lokaal niveau beoordeeld te zijn, worden de beste inzendingen vertaald in het Engels en vindt de eindbeoordeling op Europees niveau plaats.
6. Inzendingen richten aan:

Short Story Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland

Kinderverhalen

1. Alle inzendingen moeten fictieel zijn.
2. Inzendingen worden beoordeeld op artistieke waarde (gebruik van het thema, intrige, persoonlijkheden, actie, context enzovoorts), originaliteit en algemene inhoud.
3. Het verhaal mag niet langer zijn dan 2.000 woorden.
4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 400,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
5. Na eerst op lokaal niveau beoordeeld te zijn, worden de beste inzendingen vertaald in het Engels en vindt de eindbeoordeling op Europees niveau plaats.
6. Inzendingen richten aan:

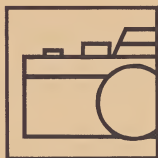
Children's Story Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland.

Gedichten

1. Inzendingen worden beoordeeld op artistieke waarde (gebruik van het thema, vorm, beeldspraak, symbolisme en andere poëtische elementen), originaliteit en algemene inhoud.
2. Het gedicht mag niet langer dan vijftig regels zijn.
3. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 100,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
4. De wedstrijd zal alleen het eigen taalgebied beslaan.
5. Inzendingen richten aan:
Poetry Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland

Fotografie

1. Deelnemers mogen maximaal tien foto's of dia's insturen. De foto's mogen in zwart-wit of kleur zijn.
2. Inzendingen moeten een HLD-thema weergeven. Het materiaal moet geschikt zijn voor reproductie in De Ster.
3. Inzendingen worden beoordeeld op algemeen voorkomen en artistieke waarde.
4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijk beloning van DM 250,-, de tweede van DM 100,- en derde van DM 50,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
5. De wedstrijd vindt in Europees verband plaats.
6. Inzendingen richten aan:
Photography Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland.

Tekenen

1. Deelnemers mogen maximaal drie tekeningen insturen (etsen, litho's, pastel-, pen-, potlood-, houtskooltekeningen of andere grafische media).
2. Inzendingen moeten een HLD-thema weergeven. Het materiaal moet geschikt zijn voor reproductie in De Ster.
3. Inzendingen worden beoordeeld op algemeen voorkomen en artistieke waarde.
4. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 300,-, de tweede van DM 200,-, de derde van DM 100,-. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
5. De wedstrijd vindt in Europees verband plaats.
6. Inzendingen richten aan:
Drawing Contest
TRANSLATION DIVISION
Postfach 1568
D-6382 Friedrichsdorf 1
West-Duitsland.

Muziek

1. Er zijn twee categorieën: (a) kinderliedjes en (b) lofzangen.
2. Voor elke categorie mag per deelnemer maximaal één liedje of lofzang ingezonden worden. De naam van de categorie moet onder de titel tussen haakjes aangegeven worden.
3. Kinderliedjes moeten evangelie-idealen weergeven en geschikt zijn voor gebruik thuis of in de kerk. Lofzangen moeten geschikt zijn voor gebruik thuis, samen- en koorzang.
4. Alle inzendingen moeten voorzien zijn van een piano- of orgelbegeleiding. De diensten van een arrangeur mogen niet gebruikt worden.
5. Inzendingen worden beoordeeld op artistieke waarde, bruikbaarheid thuis of in de kerk, originaliteit, algemene inhoud, uitvoerbaarheid, samenloop van tekst en muziek en compactheid.
6. Elke inzending moet een duidelijke kopie zijn van het manuscript van tekst en muziek samen. Indien twee personen samenwerken moeten beiden de vereiste verklaring ondertekenen. (zie algemeen reglement, punt 7.)
7. Aan zowel tekst als muziek mogen géén auteursrechten verbonden zijn.
8. Deze wedstrijd vindt in lokaal verband plaats, bekroonde inzendingen kunnen eventueel worden opgenomen in later uit te geven zangbundels of kinderliedboeken voor het betreffende taalgebied.
9. De eerste prijs bestaat uit een geldelijke beloning van DM 200,- voor beide categorieën. Overige inzendingen kunnen in aanmerking komen voor een eervolle vermelding.
10. Inzendingen richten aan:

Music Contest
 TRANSLATION DIVISION
 Postfach 1568
 D-6382 Friedrichsdorf 1
 West-Duitsland

"Wij moeten ons nooit laten ontmoedigen in de dagelijkse werkzaamheden die God tot de gewone taak van de mens heeft gesteld. Elke dag moet het werk in een vreugdevolle geest worden ondernomen, met de gedachte en in de overtuiging dat ons geluk en eeuwig welzijn afhangen van het goed doen van dat wat wij behoren te doen, dat wat God ons tot taak heeft gesteld... Tenslotte uit ware grootheid zich daar in, dat men de dingen, die God als het alledaagse lot van alle mensen bestemd heeft, goed doet. Een succesvolle vader of moeder te zijn is een grotere prestatie dan een succesvolle generaal of staatsman te zijn. Het ene is een universele en eeuwige grootheid, het andere een kortstondige."

President Joseph F. Smith, Evangelieleer, blz. 282.

"God zendt geen donder als een kleine, stille stem voldoende is."

Ouderling Neal A. Maxwell, Conference Report van oktober 1976, blz. 15.

"Welke wet men ook gehoorzaamt, men wordt door die wet behoed en krijgt de beloning die die wet garandeert."

President Wilford Woodruff, Millennial Star van 20 december 1886, blz. 801.

25 jaar Ring

Een gesprek met voormalige ringpresident J. Paul Jongkees

Zowel voor de kerk in Nederland als de kerk in haar geheel is 12 maart 1961 een gedenkwaardige datum: op die dag werd de Hollandse Ring georganiseerd, de eerste niet-engelstalige ring van de kerk. De toenmalige ringpresident, J. Paul Jongkees, blikt terug en vooruit en vertelt over 25 jaar werken in de kerk in Nederland. In het archief vonden we nog een paar foto's uit de begintijd van de "Hollandse Ring".

"Aan het begin van de jaren zestig kwam de kerk hier in een ware stroomversnelling terecht. Tot die tijd was er nog maar weinig plaatselijk leiderschap, vele bestuurlijke functies in de districten en units werden door zendingen bekleden. De toenmalige zendingspresident, J. Henry Volker, begon op aanwijzing van het Eerste Presidium plaatselijke leden tot leiderschapsposities te roepen. Binnen één jaar werden zo doende veertig zendingen ontheven en vervangen door plaatselijke leden." Ouderling Jongkees, momenteel regionaal vertegenwoordiger voor de regio Den Haag Nederland, was toentertijd werkzaam als eerste raadgever van de zendingspresident. "Het was een grote verrassing om als president van de te organiseren ring geroepen te worden," herinnert ouderling Jongkees zich, "het lijkt wel of al dat soort roepingen als donderslag bij heldere hemel komen" (hierbij doelend op zijn onverwachte roeping als ringpatriarch en als president van de Londense Tempel). "Het gevoel dat je krijgt bij dergelijke gebeurtenissen in je leven is moeilijk onder woorden te brengen. Aan de ene kant voel je blijdschap, je vindt het fijn dat je in staat geacht wordt die roeping te vervullen, maar aan de andere kant wegen de druk en de verantwoordelijkheid wel zwaar. De opwinding van een nieuwe roeping slijt snel, en dan liggen de lange

Het presidium van de Nederlandse zending: v.l.n.r. J. Paul Jongkees, eerste raadgever, Rulon J. Sperry, president, Raymond G. Springer, tweede raadgever (uit De Ster van oktober 1959).

jaren voor je van hard werken, veel weg zijn, van vallen en opstaan en leren van je fouten."

"Het was zwaar trekken, die eerste jaren van de Hollandse Ring. Veel plaatselijke leiders waren nog maar kort in de kerk en hadden dus nog weinig gelegenheid gehad ervaring op te doen, de meeste programma's moesten van de grond af opgebouwd worden, en als ze eenmaal draiden moesten ze ook draaien gehouden worden. Dat vergde veel tijd en aandacht. Gelukkig heerste er

een grote bereidwilligheid onder de leden en kreeg het "ringwerk" al snel gestalte. Het is aan de inzet en het hard werken van veel leiders en leden uit die tijd te danken dat de kerk in Nederland uitgegroeid is tot wat zij nu is." Een moment van bezinning. Het leden-tal is de laatste jaren immers nauwelijks gestegen. "Tja, dat is een triest maar waar gegeven. Te veel nieuwe leden die door de voordeur binnenkomen gaan er door de achterdeur weer uit. Het is wel zo dat veel programma's, die een aantal

Ouderling Mark E. Petersen spreekt de conferentie toe (uit *De Ster* van februari 1963).

jaren geleden nog in hun kinderschoenen stonden, nu goed draaien, kijk bijvoorbeeld naar het seminarie. Ook het tempelwerk heeft sinds het organiseren van de ring veel aandacht gekregen, en dat heeft zeker zijn vruchten afgeworpen, aan deze en gene zijde van de sluier. Als organisatie zijn we in de afgelopen 25 jaar wel meer volwassen geworden, maar die stagnerende groei blijft een probleem."

"Wat volgens mij de oorzaak is? Ik denk dat wij als leden nog veel te leren hebben. In de eerste plaats onze zendingsgeest. Het "Ieder lid een zending" (een zondagsschoolcursus van zes weken, waarbij een kleine groep leden van een unit gericht onderwijs ontvangt in het zendingswerk) krijgt van de algemene autoriteiten enorm veel aandacht, en ik krijg in mijn huidige roeping als regionaal vertegenwoordiger voortdurend de instructie er bij de ringpresidenten op te hameren dat die cursus in alle units gegeven wordt. Wij als leden moeten ons vereenzelvigen met wat in die cursus naar voren komt. Maar daar kan het niet bij blijven. En die sfeer komt inderdaad als er eenheid heerst, als mensen zichzelf ondergeschikt weten te maken aan de zaak waar ze in de kerk voor werken en daarmee echt "de geest van het koninkrijk verkrijgen". Laat iedereen zijn leiders ondersteunen en gespitst zijn op eigen geestelijke groei, en niet zozeer op de fouten van een ander. Als iedereen de

"De opwinding van een nieuwe roeping slijt snel, en dan liggen de lange jaren voor je van hard werken, veel weg zijn, van vallen en opstaan en leren van je fouten."

bergrede echt goed bestudeert en op zichzelf toepast, zal de kerk hier groeien. En nu we het hier toch over hebben wil ik het volgende wel zeggen over het ondersteunen van leiders. Ik denk zo dat iemand zelf ringpresident of bisschop of gemeentepresident geweest moet zijn, of heel nauw met hen samengewerkt moet hebben om te beseffen hoeveel een dergelijke roeping van hem en zijn hele gezin eist. Ik krijg soms het gevoel dat leden niet altijd stilstaan bij de tijd en energie die hun leiders in hun roeping steken en wat hun gezin daarbij offert. Als dit wel gedaan werd, weet ik zeker dat een hoop kritiek zou verstommen en weinigen meer het gevoel zouden hebben dat ze hun leiders niet kunnen ondersteunen."

Helaas geen foto meer van het eerste ringpresidium. Wel van het presidium uit 1964 (uit *De Ster* van juli 1964).

VOOR DE KINDEREN Juni 1986

Verhalen uit de Schriften

Op een nacht, nadat koning Salomo, de zoon van David, een offer had gebracht, verscheen de Heer hem in een droom. Omdat hij wist dat Salomo oprecht was, zei de Heer: „Vraag wat zal Ik u geven?”

Salomo zei tegen de Heer dat hij het moeilijk vond om koning over het uitverkoren volk te zijn. Hij voelde zich vaak als een klein kind, dat niet goed wist wat het moest doen. Het volk was zo talrijk geworden dat het niet meer te tellen was.

In alle nederigheid vroeg Salomo aan de Heer: „Geef uw knecht een opmerkzaam hart, opdat hij uw volk richte door te onderscheiden tussen goed en kwaad.”

Salomo had niets voor zichzelf gevraagd, zoals rijkdom, een lang leven of de overwinning op zijn vijanden. Hij had om een zegen gevraagd, zodat hij een goed leidsman zou kunnen zijn. De Heer was blij met Salomo en antwoordde: „Zie, Ik geef u een wijs en verstandig hart.”

Met de jaren werd Salomo vermaard om zijn wijsheid. Tijdens zijn regeringsperiode vervaardigde hij meer dan vierduizend liederen en spreken. Van over de hele wereld kwamen koningen en koninginnen om Salomo te beluisteren en bij hem raad en advies in te winnen.

Op een dag kwamen er twee vrouwen bij hem. Zij hadden een ernstig me-

ningsverschil. Ze woonden in hetzelfde huis en hadden allebei een kindje gekregen. 's Nachts was de baby van een van de twee vrouwen gestorven. Ze had het dode kindje in de armen van de andere moeder gelegd, die rustig lag te slapen. Toen had ze de andere baby gepakt en net gedaan of het haar eigen kind was.

Toen de echte moeder 's morgens vroeg het dode kindje in haar armen zag liggen, wist ze zeker dat dit niet haar baby was en ze herkende het levende kindje als haar eigen baby. Ze ging naar de andere vrouw toe en zei: „Jij hebt mijn baby gepakt.”

Maar de andere vrouw zei: „Nee hoor, dit is mijn baby en het dode kindje is van jou.”

De echte moeder riep vertwijfeld uit: „Nee, het dode kindje is van jou en het levende is van mij.”

Ze kwamen er niet uit en vroegen aan Salomo om te bepalen wie de moeder van het levende kind was.

De wijze koning Salomo wendde zich tot zijn dienaar met het bevel: „Breng mij een zwaard.” Toen het zwaard hem gebracht was, beval de koning: „Snijdt het levende kind in tweeën en geef een helft aan de ene vrouw en een helft aan de andere vrouw.” Het hart van de echte moeder deed pijn. Ze kon haar lieve, kleine baby niet in tweeën laten delen. Ze schreeuwde tegen de koning: „Mijn heer, geef haar het levende kind, maar doodt het in geen geval.”

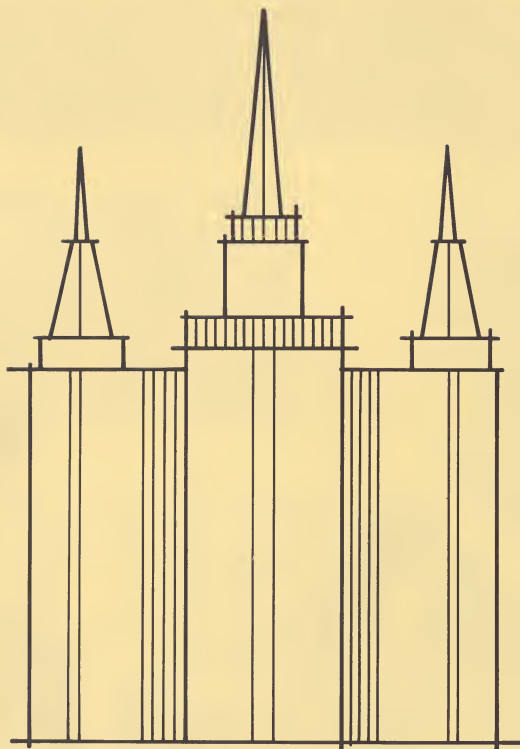

Maar de andere vrouw zei: „Het zal noch van mij, noch van jou zijn, snijdt het doormidden.”

Koning Salomo wist dat de echte moeder haar kind nooit in tweeën zou laten delen. Nu wist hij zeker wie de moeder van het levende kindje was en hij zei: „Geef haar het levende kind en doodt het in geen geval, zij is de moeder.” □

De wijsheid van Salomo

Van vriend tot vriend

Uit een interview van Janet Peterson met Ouderling Keith W. Wilcox
van het Eerste Quorum der Zeventig

Ouderling Keith W. Wilcox, die onlangs is geroepen als lid van het Eerste Quorum der Zeventig, was één van de vier architecten die de Washington-tempel ontwierpen. Zijn ontwerp werd gekozen als basisontwerp voor het gebouw. Hij werd in Hyrum (Utah) geboren, maar bracht zijn jeugd in de Zoutmeervallei door.

Ouderling Wilcox, de op één na oudste in een gezin van vier jongens, was vijf jaar

oud toen zijn vader besloot dat zijn zonen iets nuttigs te doen moesten hebben. „Wij verhuisden van de stad,” herinnert ouderling Wilcox zich, „naar een mooi huis op het platteland; we hadden een stuk grond van bijna een hectare, vlakbij Mt. Olympus in Holladay (Utah). We hadden een veld alfalfa, grasvelden om te maaien en een koe, kippen en een paar aalbesstruiken om voor te zorgen. Er waren genoeg klusjes om ons, jongens, bezig te

houden en ik ben mijn ouders dankbaar dat zij deze goede omgeving voor ons uitzochten.

„Mijn mooiste herinneringen heb ik aan de voet van de heuvels, ten oosten van ons huis, waar we ‘s zomers heerlijk konden rennen en spelen. In de winter was het er prachtig, we konden op een verkeersvrije weg ongeveer twee en een halve kilometer naar beneden sleeën. Skispringen werd in die tijd ook veel beoe-

fend. We namen onze ski's mee naar boven, maakten een sprong en deden de hele dag niets anders dan te kijken wie er het verst kon springen. Skibindingen waren er toen nog niet, we knipten uit een oude binnenband een paar zware elastieken en maakten zo onze laarzen aan de ski's vast."

Hoewel de vader van ouderling Wilcox zeven dagen in de week moest werken, wist hij toch nog tijd voor zijn gezin vrij te maken. „Ik weet nog goed hoe hij met ons ging zwemmen. Op de terugweg stopten we altijd bij een bepaalde winkel om ijs te kopen. Ook ging hij met ons vissen. Elke zomer reed hij ons naar de Cachevallei, waar alle vier onze grootouders woonden. Daar bleven we dan drie of vier weken. Mijn grootouders waren hele lieve mensen, daarom hielden we ook zo veel van hen.

„Voordat de grote dam bij Hyrum werd gebouwd, was daar een kleine vallei die 'de holte' werd genoemd. Daar had mijn grootvader Wilson zijn weilanden. Eén van de taken van de kleinkinderen was om elke morgen de koeien naar het weiland te brengen. Vlakbij was een watertje waar we in zwommen en visten. De 'holte' was gelegen tussen Hyrum en het stadje Paradijs. De 'holte' was voor ons kinderen werkelijk een paradijs. We kwamen er samen met onze neven en zwommen, visten, jaagden en speelden daar de hele dag. Tegen de avond dreven we de koeien weer terug naar huis, waar ze gemolken werden."

Langs het huis van ouderling Wilcox liep een irrigatiekanaal en de kinderen mochten er niet in de buurt komen. Maar op een dag was ouderling Wilcox ongehoorzaam, hij ging dicht bij het kanaal spelen en viel in het water. Hoewel hij onmiddellijk een paar laaghangende takken wist vast te grijpen, kon hij toch niet op het droge komen omdat de oever te steil

was. Niemand kon hem horen roepen omdat hij te ver weg was, maar zijn moeder had een „stem" gehoord, de influistering van de Heilige Geest die haar vertelde waar hij was, en redde hem.

„Iets wat ik mij het beste van mijn moeder herinner, is dat zij jeugdwerkpresidente was." Ouderling Wilcox herinnert zich ook, dat zijn lievelingslerares zuster Jones heette en een onvervalste Ute Indiase was, haar vader was opperhoofd. „Elk jaar organiseerden mijn moeder en haar raadgeefsters een grote voorstelling voor de wijk. Eén jaar voerden de trekkers een Indianeshow op met originele Indiase kostuums en veren hoofdtoeien. We hadden echte strijdbijlen en zuster Jones leerde ons een Indianendans. Nog herinner ik mij het Indiaanse oorlogslied dat wij bij die dans zongen."

Ouderling Wilcox's belangstelling voor kunst bracht hem ertoe architectuur te gaan studeren. „Kunst moet ik al in mij hebben gehad," zegt hij. „Mijn moeder heeft mij verteld, dat zelfs voordat ik kon lopen of praten, ik een huis op het behang tekende. Zij was er zo trots op, dat ze het niet heeft schoongemaakt."

„Mijn ouders waren een groot voorbeeld voor ons. Zij waren vriendelijk en vastberaden, we wisten wat de regels waren. Mijn ouders hadden ook veel begrip; zij disciplineerden ons met liefde.

„Mijn raad aan jonge mensen is, dat zij nooit een dag voorbij moeten laten gaan zonder dat zij hun ouders vertellen dat ze van hen houden. Soms valt het niet mee voor kinderen om naar hun broer of zuster te stappen en te zeggen: 'Ik houd van je'. Maar ook dat is belangrijk.

Wees ook gehoorzaam. Luister naar de raad van je ouders. Doe alleen die dingen waarvan je weet dat je je ouders eert, zoals ons door de Heer is geboden. Bedenk dat er niemand meer van je houdt dan je ouders." □

Opa's Bijbel

Debra Huggins Baird

De herinnering aan juist die zomer zal me altijd bijblijven. Ongeveer een week voordat de zomervakantie begon, vertelde mijn vader dat ik de komende drie maanden bij mijn opa in de bergen zou doorbrengen, waar ik hem kon helpen met het hoeden van de schapen.

Aanvankelijk leek het me een geweldig idee. Dat wil zeggen, totdat ik het aan mijn beste vriendin vertelde.

„Afschuwelijk!“ was haar reactie. „Wat saai. Hoe haal je 't in je hoofd om zoiets doms te gaan doen?“

Om niet te laten merken hoe opgelaten ik me voelde, haastte ik me om uit te leggen dat ik er eigenlijk geen zin in had, maar dat ik wel moest, omdat mijn ouders zich er zorgen over

Ceillustreerd door Scott Greer

maakten dat opa de hele zomer daarboven in de bergen alleen was. Hij had dat voorjaar een lichte hartaanval gehad en de dokter was geen voorstander geweest van zijn plannen. Hij had echter voet bij stuk gehouden: vanaf zijn jongensjaren had hij nog geen enkele zomer overgeslagen en hij was niet van plan dit jaar een uitzondering te maken.

En dus, omdat ik jong en sterk was en veel van het werk voor mijn rekening kon nemen, werd ik eropuit gestuurd om hem te helpen. Mijn ouders redeneerden ook dat het een goede ervaring voor me zou zijn en me in de gelegenheid zou stellen opa beter te leren kennen.

Er kwam maar geen eind aan de eerste maand van die zomer en ik voelde me met de dag depressiever en eenzamer worden. Opa bracht daar niet bepaald verbetering in. Hij was een stille man die alleen het hoogst nodige zei, en ik vroeg me af hoe ik ooit de kans zou krijgen hem „beter te leren kennen“.

Op een avond zaten we na het eten bij het kampvuur. Het was stil om ons heen, het sporadische geblaas van een schaap in de verte daargelaten. Er was die avond een uitzonderlijk heldere hemel en ik weet nog goed hoe ik mijn hoofd in mijn nek legde om de sterren te bewonderen. Ze twinkelden terug tegen me en ik trachtte me een voorstelling te maken van de vele geheimen die zij verborgen. *Misschien word ik wel astronaut, dacht ik, en zal ik op zekere dag een aantal van die geheimen*

ontsluieren. Maar hoe dan ook, ik word geen slome ouwe schaapherder!

„Opa,“ zei ik tenslotte, „hebt u nooit eens iets spannends willen doen?“

Hij grinnikte een beetje en vroeg: „Wat, bijvoorbeeld?“

Ik haalde m'n schouders op en voelde me ineens niet op m'n gemak. „Ach, ik weet 't niet.“

„Je hebt 't de laatste tijd niet erg naar je zin, hè?“

„Een beetje saai is het wel.“

„En wellicht ook een beetje eenzaam?“ vroeg hij en lachte me toe.

„Ja,“ gaf ik toe, „dat ook. Opa, hoe houdt u dit jaar in jaar uit vol?“

Hij raketelde met een lange stok het vuur wat op. „Tja, het is voor mij nooit een kwestie geweest van volhouden. Ik ben

paalde teksten onderstreept had. Eén passage in 't bijzonder zette mij aan 't denken. Ik dacht dat jij die ook zou willen lezen."

Hij overhandigde me de oude Bijbel, die was opengeslagen bij het tweede hoofdstuk van Lucas. Ik herkende meteen het kerstverhaal. Bij het licht van de vlammen kon ik zien dat de bladzijden vergeeld en rimpelig waren door het jarenlange gebruik. Mijn ogen werden getrokken naar de onderstreepte verzen en ik las: „En er waren herders in diezelfde landstreek, die zich ophielden in het veld en des nachts de wacht hielden over hun kudde . . . „

Terwijl ik verder las, begonnen de vertrouwde woorden nieuwe betekenis te krijgen. Na een poos deed ik het boek dicht en gaf het voorzichtig aan mijn grootvader terug.

Hij streek er liefdevol overheen. „Mijn vader was schaapherder, en zijn vader ook," zei hij. „Ik ben er trots op in hun voetsporen te zijn getreden."

Toen stond opa op en liet mij alleen. Ik bleef nog lang zitten en staarde naar de hemel. Daar stonden dezelfde sterren die die nacht zo lang geleden ook hadden geflonkerd, samen met die ene bijzondere ster.

De rest van die zomer ging snel voorbij en voor ik het wist zat ik weer op school. Mijn vriendinnen plaagden me steeds met mijn herderinnebestaan, maar ik trok me er niets van aan. Ik wist iets dat zij waarschijnlijk nooit te weten zouden komen. Kort voor kerst kreeg opa weer een hartaanval; enkele dagen later stierf hij. Ik was heel verdrietig. Ik zou hem nooit meer kunnen vergezellen om in de bergen voor de schapen te zorgen.

Op kerstmorgen was het bij ons thuis stiller dan anders omdat we allemaal aan opa dachten. Ik wist dat ik hem nooit zou vergeten. Toen we bij de kerstboom bij elkaar waren, overhandigde m'n vader mij een pakje. Ik wilde me niet ontdaanbaar tonen, maar ik was helemaal niet in de stemming voor cadeautjes. Hij moet dat wel begrepen hebben, want hij spoorde me aan het pakje open te maken.

Ik kon mijn ogen niet geloven! Het was de oude Bijbel. Er zat een briefje van mijn opa in. „Ik dacht dat je dit wel zou willen hebben." Meer niet. Zo eenvoudig en helemaal in zijn stijl.

Terwijl ik ernaar keek, had ik het gevoel dat opa er was, naar me keek en mijn reactie afwachtte. Ik glimlachte en drukte de Bijbel tegen me aan. Er lagen nog andere cadeautjes onder de boom op me te wachten, maar ik wist dat geen ervan opa's Bijbel zou kunnen overtreffen. □

schaapherder. Dit maakt gewoon deel uit van wat ik doe."

Het is hopeloos, dacht ik. Ik zal hem nooit kunnen begrijpen.

De stilte tussen ons werd almaar langer, totdat hij opstond en naar de kleine caravan liep waar wij sliepen. Een paar minuten later kwam hij met een versleten Bijbel terug. Ik had hem er iedere avond uit zien lezen, dus een verrassing was dat niet. Het verraste me *wel* toen hij begon te spreken.

„Toen ik jong was, voelde ik me zo'n beetje zoals jij je nu voelt. Ik wilde in mijn leven graag iets echt belangrijks doen.

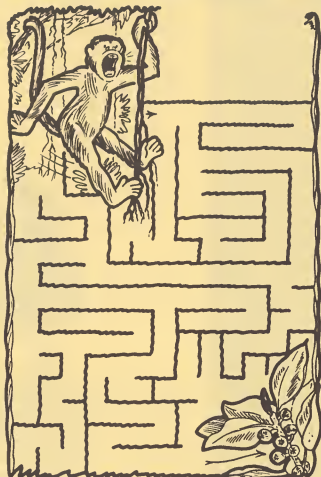
„Mijn vader, jouw overgrootvader, stierf toen ik ongeveer zo oud was als jij. Deze oude Bijbel was van hem. Pas na zijn dood sloeg ik hem voor 't eerst open en merkte ik dat hij be-

VOOR DE GRAP

Apen- doolhof

Roberta L. Fairall

Help het aapje de vijgen te bereiken zonder over de lijnen te gaan.

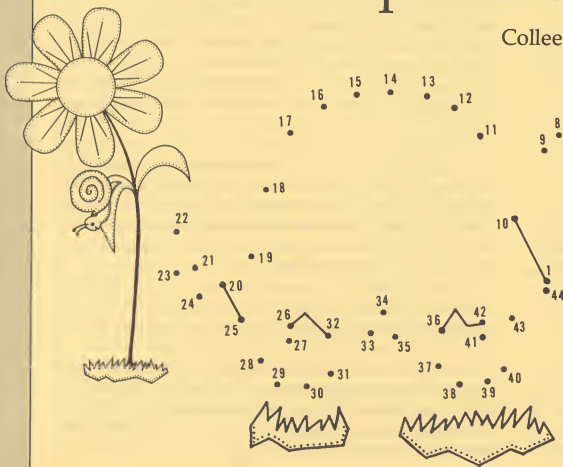
Waar is de ring?

Je hebt een paar meter draad nodig en een kleine ring. Steek de draad door de ring en knoop de uiteinden aan elkaar. Begin het spelletje als volgt: laat alle spelers, behalve de rader, in een kring gaan zitten waarbij ze de draad vasthouden. De rader gaat in het midden van de kring staan. Wanneer de rader „Start!” roept, laten de spelers hun handen langs de draad glijden, waarbij zij de ring wel of niet rond laten gaan. Wanneer de rader „Stop!” roept, wijst hij iemand aan, van wie hij denkt dat die de ring heeft. Als hij juist geraden heeft, neemt de speler met de ring de plaats van de rader in. Als de rader na twee pogingen de ring nog niet gevonden heeft, valt hij af en wordt er een andere rader gekozen. Het spelletje stopt als er nog maar twee spelers over zijn.

Van stip naar stip

Colleen Fahy

Terug naar de Hollandse Ring. "Wij hadden één groot voordeel toentertijd en dat was dat als eerste niet-engelstalige ring van de kerk wij met extra veel liefde en zorg begeleid werden, er werd ons vanuit Salt Lake City zeer veel aandacht gegeven. In het begin werd elke ringconferentie gepreseed door een algemene autoriteit. Met name president N. Eldon Tanner en ouderling Mark E. Petersen kwamen hier vaak; van hen heb ik enorm veel geleerd. Ik heb altijd verbaasd gestaan hoe persoonlijk hun benadering was, hoeveel aandacht deze leiders hadden voor de mens achter een bepaalde functie. Hoeveel mensen zien en spreken zij niet in een jaar, honderden, en toch geven ze je het gevoel persoonlijk bij jou en jouw roeping betrokken te zijn. Dat zijn echt grote mannen voor wie ik een diep respect en een enorme bewondering heb. Ik ben heel erg dankbaar voor mijn contact met deze broeders."

Hoe ziet hij de toekomst van de kerk in Nederland en Vlaanderen?

"Wel, de toestand in de wereld bevestigt de schriftuurlijke profetieën dat ons nog moeilijke tijden wachten voordat onze Meester op aarde terugkomt. Maar het grootste van deze tijd is dat Hij

"Als iedereen de bergrede echt goed bestudeert en op zichzelf toepast, zal de kerk hier groeien."

werkelijk komt. Zijn kerk, waarvan wij het voorrecht hebben deel uit te maken, is nu op aarde om deze voor te bereiden op zijn wederkomst. Daarom zie ik de toekomst, ondanks alle toenemende spanningen in de wereld, zonnig in. De Heer heeft ons nadrukkelijk beloofd dat wanneer wij Hem getrouwd zijn en blijven, het wel met ons zal zijn. De kerk zal groeien - en het is voor ons goed daarbij te denken aan een uitspraak van een van onze hedendaagse profeten: "Is het niet met ons - dan zonder ons." Moge het zeker met ons allen zijn!"

Het klonk als de slotzin van een toespraak. Het is in ieder geval het einde van het gesprek. Herinneringen zijn opgehaald, meningen gegeven, toekomstverwachtingen verwoord. Regionaal vertegenwoordiger J. Paul Jongkees geeft zich weer naar zijn studeerkamer waar een berg papierwerk op hem wacht, zo te zien nog meer als toen hij ringpresident was...

Merryn P. Jongkees

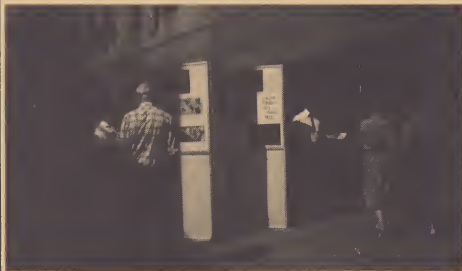
Mei 1978:
de ring wordt gesplitst.

November 1971: een scheidend ringpresidium (uit De Ster van februari 1972).

DE ZENDELINGENPAGINA'S

Roland van Stokkom: mijn zending, om Zijn zending

*Aan de arbeid
in de Oostenrijkse
straten.*

Na mijn doop op 21 maart 1982 wist ik dat ik niet gelukkig zou zijn als ik geen gehoor gaf aan de oproep om een zending te vervullen. Precies twee jaar later, op 21 maart 1984, werd dit verlangen werkelijkheid en werd een periode van ervaringen ingeluid die nu voor mij van onbeschrijflijke waarde zijn.

Ik heb nooit geweten dat het zo moeilijk was om ervaringen in een artikel te vervatten. Schrijven is nou eenmaal niet mijn sterkste kant. Toch wil ik u graag deelgenoot maken van twee bijzondere ervaringen van mijn zending, en ik wil zo schrijven, dat zij die mijn ervaringen lezen erdoor worden opgebouwd, dat het jongemannen aanzet zich op een zending voor te bereiden, en dat het iets van de vreugde overbrengt van het zich onder gebed doclen stellen en deze bereiken.

Mijn eerste collega heette ouderling Diethelm; hij kwam uit Zwitserland. Hij verzekerde mij ervan dat wij samen veel succes zouden hebben. "Veel geloof heb jij" zei ik hem toen. Hij kreeg echter wel gelijk. Na enkele dagen in Wenen langs de deuren te zijn gegaan, klopten we bij een eenvoudige studentenwoning aan. Een vrouw deed open en vertelde ons dat er al eerder twee jongens van onze kerk langs geweest waren en dat ze echt geen interesse meer had. Maar als we een kop koffie wilden

konden we dat krijgen. Ze bedacht zich echter: "Oh ja, jullie drinken geen koffie hè; kom er in ieder geval even in, dan kan ik jullie "mormonenbijbel" teruggeven.

Zelf zag ik niet hoe er nog iets goeds uit de situatie kon voortkomen, maar ou-

Weer twee onlangs teruggekeerde zendingen hebben op verzoek van de De Ster hun ervaringen op papier gezet. Percy de Wilde (gemeente Zwolle) is twee jaar in Amerika in de staat Indiana werkzaam geweest, terwijl Roland van Stokkom (wijk Utrecht) twee jaar de Heer in Oostenrijk gediend heeft.

derling Diethelm leerde me een belangrijke les: nooit opgeven. We lieten regelmatig ons gezicht zien. Haar man bleef ongeïnteresseerd, maar zelf ging Patricia toch weer in het Boek van Mormon lezen. Na op subtiële wijze alle zendingenlessen met haar door-

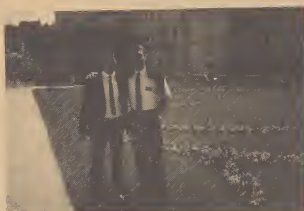

*Schitterend
Oostenrijks
landschap.*

genomen te hebben, gaven we op een gegeven moment een les over de Heilige Geest. We spraken onder andere over Leer en Verbonden afdelingen 8 en 9. En het lang verwachte moment kwam. We spraken een gebed uit en na dit gebed zei Patricia dat ze nu wist waar dat bijzondere gevoel vandaan kwam als zij in het Boek van Mormon las. Ik was zo gelukkig dat ik een gat in de lucht kon springen, maar ik beheerste mezelf en bewaarde deze uiting tot wij thuis waren. Ze werd gedoopt, haar man was ook aanwezig.

Een bijzondere periode van mijn zending begon toen de zendingspresident me in een dorp plaatste dat Haag am Hausruck heette. De gemeente daar had sterke leden, maar het zendingswerk lag er helemaal stil. Ik moest denken aan wat de Heer zegt in 1 Nephi 3:7 en 1 Korintiërs 10:13: de Heer geeft ons geen opdracht die we niet uit kunnen voeren. De eerste twee maanden verliepen stroef, de enige "onderzoeker" was de plaatselijke pastoor! Maar op een gegeven moment "klikte" er iets en na verloop van tijd waren er 32 men-

"Hoewel de situatie mij uitzichtloos toescheen, leerde mijn collega mij een belangrijke les: nooit opgeven!"

*Hollands glorie in Oostenrijk:
Wim Vreugdenhil en Roland van Stokkom.*

sen waarmee we regelmatig over het evangelie spraken, een aantal daarvan kwam regelmatig naar de kerk. Een geestelijke woestijn wat betreft zendingswerk was gaan bloeien als een narcis. Het gaf me enorm veel vreugde te weten dat ik een middel in de hand des Heren mocht zijn om zielen tot bekering te brengen (Alma 29:9). Ondanks de slechte sanitaire voorzieningen (slechts koud water dat op de gang gehaald moest worden) waren de zeven maanden die ik in Haag am Hausruck doorbracht geweldig, een tijd om nooit te vergeten!

Mijn hele zending is een tijd om nooit te vergeten, en ik ben mijn Hemelse Vader enorm dankbaar dat Hij me deze gelegenheid gegeven heeft. Dit is de kerk van Jezus Christus. Hij leeft en leidt zijn kerk door levende profeten. Door mijn zending zijn deze feiten mij nog duidelijker voor ogen komen te staan.

Roland van Stokkom

Esther Arts
England Manchester Mission
Paul House, Stockport Road
Timperley, Altrincham
Cheshire, WA 15 7 UP
Engeland

Saskia Arts
New York New York Mission
Two Lincoln Square
New York, New York 10023
U.S.A.

Anita de Bruijn
England Bristol Mission
St. Lawrence House
Quay Street
Bristol BS1 2HU
Engeland

Jan Debaene
Zendingsgebied Amsterdam Nederland
Laarderweg 128
1402 BM BUSSUM
Nederland

Thies de Jonge
Zendingsgebied Amsterdam Nederland
Laarderweg 128
1402 BM BUSSUM
Nederland

Alexander Marshall
German Hamburg Mission
p/a Königsbergerstrasse 21
D-1000 Berlijn 45
West-Duitsland

Mendel Anja van der Molen
South Africa Johannesburg Mission
P.O.Box 52114, Saxonwold
Johannesburg 2132
Zuid-Afrika

Ernst Mollemans
England London Mission
64-68 Exhibition Road
London SW7 2 PA
Engeland

Derk-Jan Oddens
England Bristol Mission
St. Lawrence House
Quay Street
Bristol BS1 2HU
Engeland

Bart van der Put
Coventry England Mission
4 Coppshall House, Stationsquare
Coventry
West Midland CV12 SFO
Engeland

David van der Put
London South Mission
484 London Road
Mitcham
Surrey CR4 4ED
Engeland

Claire Verschoof
Edinburgh Scotland Mission
Boroughfield
32 Colinton Road
Edinburgh EH 10 5DG
Schotland

Percy de Wilde: zendingswerk en 'de avonturen van de Geest'

"Hierbij wordt u geroepen om als zending van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen werkzaam te zijn in het zendingsgebied Indianapolis Indiana". Zo begon de brief die een geweldige invloed op mijn leven zou hebben. Alhoewel ik niet wist waar de staat Indiana precies lag (zoals ook bij menig Amerikaan het geval is) bevestigde de Geest mij direct bij het ontvangen van deze roeping dat dit de plaats voor mij was. Indiana, ook wel de Hoosier State genoemd, is ruim twee keer zo groot als Nederland en heeft zo'n zes miljoen inwoners. Het prachtige heuvellandschap, de sikhete zomers, de golvende maïsvelden en de ijskoude winters waarin alleen de Geest je nog warm kan houden, kenmerken deze schitterende staat. Het geniet waarschijnlijk de meeste bekendheid door een van 's werelds grootste autoracebanen: de Indianapolis 500 Motor Speedway, een evenement dat jaarlijks enkele honderdduizenden bezoekers vanuit de gehele wereld trekt. De kerk is daar momenteel vertegenwoordigd door zes snelgroeïende ringen. De leden hebben een groot geloof, tonen veel naastenliefde en onder hen bevinden zich voor mij enkele van de geweldigste mensen waarmee ik ooit het voorrecht had te associëren.

Het kantoorpersoneel van het zendingsgebied Indianapolis Indiana.

Als ik aan mijn zending denk, gaan mijn gedachten uit naar Alma die zei: "Nog niet het kleinste deel van hetgeen ik gevoel kan ik onder woorden brengen" (Alma 26 : 16). De toespraak van ouderling Robert E. Wells tijdens de oktoberconferentie van het vorige jaar heeft

"Het is moeilijk in te schatten hoever je invloed reikt: je kunt de pitten in een appel tellen, maar niet de appels in een pit."

Een koude winterdag op Door-knock Drive.

mij bijzonder getroffen, hij zei o.a. het volgende: "Het zendingsveld is bij uitstek de plaats waar iemand de avonturen van de Geest kan beleven, waarbij de sluier heel dun wordt en de Geest inderdaad "als vuur en als vlammen" wordt ervaren. Zendingen maken dingen mee die zo geestelijk en wonderbaarlijk zijn, dat de mens ze niet goed onder woorden kan brengen of kan opschrijven." (Conferentieverslag oktober 1985, blz. 25).

Ik kan oprecht zeggen dat er geen dag op mijn zending voorbij is gegaan waarop ik mij niet zo gevoeld heb. Ouderling Wells zei verder dan men op zending in 24 maanden 24 jaar aan geeste-

lijke avonturen beleëft. Zelf noem ik deze avonturen altijd "heilige grondervaringen", waarbij de Geest zo sterk is dat zowel onderzoeker als zendeling zich realiseert dat ze zich als het ware op heilige grond bevinden.

Voor mij zijn avonturen van de Geest niet alleen het dopen van die gouden onderzoeker. Het zijn vooral ook die honderden kleine ontmoetingen met de Geest. De man die voor de eerste keer van zijn leven op de knieën hardop het slotgebed uitsprak terwijl hij ons eigenlijk eerst niet wilde binnenlaten. Of de oudere dame wiens man ernstig ziek was en die onder veel tranen in een korte zegen die we bij haar achterlieten een sterke geestelijke ervaring opdeed. Deze en vele andere gebeurtenissen staan als het ware in mijn ziel gegrift en zullen niet licht vergeten worden.

Wellicht heeft men de neiging een teruggekeerde zendeling te vragen: "hoeveel mensen heb je gedoopt?" ik omzeil deze vraag altijd door aan te geven dat het moeilijk is in te schatten hoe ver je invloed heeft bereikt: je kunt de pitten in een appel tellen, maar je kunt niet de appels in een pit tellen. Paulus spreekt heel treffend over het feit, dat de een plant, de ander besproeit, maar dat God de wasdom geeft. En dat is een van de mooiste dingen die je op zending realiseert, dat God inderdaad dit werk leidt.

Mijn getuigenis en liefde voor de Schriften is enorm gegroeid. Ik ben dankbaar voor de eeuwige vriendschappen die ik heb kunnen sluiten. Ondanks de vele dingen die ik heb moeten overwinnen is het voor mij een enorm voorrecht geweest om te mogen dienen.

Mag ik deze gelegenheid gebruiken om alle jongemannen in Nederland en Vlaanderen aan te moedigen zich voor te bereiden op het grootste geestelijke avontuur, dat ze zich maar kunnen voorstellen? Hen, die op korte termijn voor de keus staan wel of niet te gaan, mag ik er misschien op wijzen, dat iedere man reeds door onze hedendaagse profeet geroepen is op zending te gaan. Het ligt echter aan ons of wij door het inzenden van onze papieren deze roeping willen aanvaarden.

Ik weet dat God leeft en van ons houdt, dat Jezus de Christus is, dat zijn kerk hersteld is en dat dit waarlijk de zaak des Heren is.

Percy de Wilde

Een opmerkelijke man

Broeder David Bovet, lid van de gemeente Delft, is op 16 mei j.l. 96 jaar geworden en is daarmee de oudste priesterschapsdrager in Nederland. J.P. van der Grift schreef naar aanleiding van een gesprek met hem het volgende artikel.

"Met de jaren komt de wijsheid" is een bekend Nederlands gezegde. In de gemeente Delft in de ring Den Haag loopt een verpersoonlijking van dit gezegde rond: Leonardus Wilhelmus David Bovet, David voor zijn vrienden, met zijn 96 jaren Nederlands en Vlaanderens oudste priesterschapsdrager.

Op 27 juli 1951 werd broeder Bovet op 61-jarige leeftijd met zijn vrouw gedoopt. Op 1 maart 1953 werd hij tot ouderling geordend en tevens als president van de gemeente Delft aangesteld. Dit bleek de redding van de toenertijd noodlijdende gemeente te zijn. Door emigratie naar Amerika was het ledental zo sterk teruggelopen dat er op een gegeven moment nog maar vier actieve leden waren: broeder Bovet weigerde het op te geven en zo bestaat de gemeente Delft nog steeds.

Onder hem is het huidige kerkgebouw van de gemeente aankocht. In totaal heeft hij elf en een half jaar aaneen als gemeentepresident gefungeerd, om in 1966 opnieuw voor korte tijd tot deze

positie geroepen te worden. Als hij nodig was, was hij er.

"Na in 1951 een conferentie van de kerk te hebben bezocht, wist ik het: hier is mijn plaats, hier hoor ik thuis."

Als gemeentepresident is hij tweemaal naar Salt Lake City geweest, alwaar hij de toenmalige president van de kerk en zijn naafgenoot ontmoette, president David O. McKay.

Uiteraard heeft ook zuster Bovet een zeer belangrijke rol gespeeld. Ze overleed in 1973, maar de manier waarop ze met kinderen wist om te gaan is in de kerk daar bijna spreekwoordelijk geworden. Zien hebben broeder en zuster Bo-

Broeder David Bovet: Nederlands oudste priesterschapsdrager.

vet nooit kinderen gehad, maar ontelbare jonge mensen zijn door hun geneugheid geleid en gekoesterd.

Zuster Bovets zuster is een sleutelfiguur geweest in de bekering van broeder en zuster Bovet. Hij vertelde dat ze in eerste instantie totaal niet geïnteresseerd waren en haar pogingen over het evangelie te vertellen bot afbraken. Later echter, toen ze door de zendingen waren bezocht en een conferentie hadden bijgewoond, voelde broeder Bovet: "Hier is mijn plaats, hier hoor ik thuis." En nu, 35 jaar later, denkt hij er nog net zo over.

J.P. van der Grift

Zoetermeer: er zit muziek in!

Reeds in de 11e eeuw was de plek, waar nu Zoetermeer ligt, bewoond door boeren; 35 families woonden rondom "t huys te Palensteyn", een soort kasteel, en leefde er van hun landbouwprodukten. Belangrijk voor dit gebied was de drooglegging van het Soetermeer, waar in 1614 mee werd begonnen. Ruim twee jaar later konden aan de bestaande boerderijen 540 ha. vruchtbare grond en weiden worden toegevoegd. En in 1668-69 kwam hier, door drooglegging van het moerasgebied tussen Voorschoten en waar nu de rijksweg Utrecht-Den Haag ligt, nog de Driemanspolder bij.

Op 1 mei 1935 zijn Zoetermeer en Zegwaard, die al jarenlang dezelfde burgemeester en secretaris hadden, tot één gemeente samengevoegd. De bewoners waren goede bekenden van elkaar, want Zoetermeer en Zegwaard liepen als het ware in elkaar over. De Dorpsstraat en de Voorstraat, waar nog steeds oude huizen, een mooi kerkje en een windmolen staan, leenden zich toen als goede ontmoetingsplaatsen.

Maar het werd tijd dat er een andere ontmoetingsplaats zou komen. Toen - bij uitspraak van de Kamer in 1962 - Zoetermeer tot groeikern werd "gebombardeerd" (het aantal inwoners is in 23 jaar van 10.000 naar 85.000 gestegen!) kwam de gedachte op om hier een gemeente van De Kerk van Jezus

*Anno 1986 is de
groeiwoede van
Zoetermeer ook tot de
kerkleden doorgedrongen.
Door middel van
activiteiten probeert men
zoveel mogelijk
medebewoners kennis te
laten maken met de kerk.*

Christus van de Heiligen der Laatste Dagen te vestigen. Enkele leden uit Den Haag woonden al in Zoetermeer (nog steeds bekend als "boterdorp" en vaak in één adem genoemd met een fabriek voor chocolademelk en babyvoeding aldaar!).

De eerste kerkdiensten bestonden uit priesterschapsvergadering en zondagschool; voor de avondmaalsvergadering gingen de leden naar Den Haag, maar in het begin van 1979 werden alle diensten in zaaltjes van een buurthuis gehouden. Anno 1986 is de groeiwoede van Zoetermeer ook tot de kerkleden doorgedrongen.

Verschillende jonge gezinnen vonden een huis in deze omgeving waar, naast hoogbouw en de vele woonerven, ook winkelcentra, scholen, openbare bibliotheken en ander wijkvoorzieningen te vinden zijn die het leven prettiger maken.

De leden van de kerk in Zoetermeer zijn druk bezig met allerlei activiteiten om zoveel mogelijk medebewoners kennis te laten maken met de kerk. Onlangs organiseerde het ouderlingenquorum een lezing over gezondheidsleer en verantwoorde voeding, waarvoor contact gezocht werd met streek-en dagbladen,

Zoetermeer, de gemeente waar muziek in zit: het jeugdwerk

VUE & PERSPECTIVE
du ZOETER-MEER

Historische blik vanuit Zoetermeer op de weg naar Zegwaart.

GEZIGT VAN ZOETER-MEER
Naa Zegwaart.

.... bet MPI/AP-koor

alsmede met de Lokale Omroep Zoetermeer. Tevens gingen er 400 persoonlijke uitnodigingen de deur uit, terwijl er ook nog eens 400 posters werden opgehangen in buurthuizen, flatgebouwen e.d.

Het enige hotel dat Zoetermeer rijk is, heeft - na overleg met de bedrijfsleider - 60 Boeken van Mormon in de kamers neergelegd.

Terwijl de gemeente Zoetermeer aan haar toekomst werkt door aandacht te schenken aan aangenaam werken en wonen, aan goede verbindingen met openbaar vervoer, zoeken de leden van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen naarstig naar een "eigen" onderkomen, om meer activiteiten te kunnen ontplooiën, om in een goed gebouw de groeiende bevolking kennis te laten maken met de kerk van het herstelde evangelie, die ook in Zoetermeer zal groeien en bloeien.

Zuster J. H. Kirschbaum-zur Kleinsmiede

.... en bet ZHV-koor.

Foto: Georg Boltoukhine

Het antwoord op vragen van algemeen evangeliebelang geldt als leidraad en niet als officiële uitspraak aangaande het beleid van de kerk

Vraag en antwoord

Vraag: Wat zijn de belangrijkste gebeurtenissen die moeten plaatsvinden vóór de wederkomst van Christus?

Antwoord:

Joseph F. McConkie, wetenschappelijk medewerker oude geschriften aan de Brigham Young University in Provo (Utah).

De Schriften verbieden uitdrukkelijk het tijdstip van de wederkomst van Christus in termen van de dag en het uur te bespreken. Het is duidelijk dat de kalender die wij behoren te gebruiken er niet een is van maanden en jaren maar eerder een van gebeurtenissen. Er zijn onvoorwaardelijke profetieën die in vervulling moeten gaan voordat Christus zal terugkeren. Deze gebeurtenissen worden in de Schriften omschreven als de „volëinding van zijn werk” en zullen voornamelijk plaatsvinden „in het begin van de zevende duizend jaren (van de tijdelijke geschiedenis van de aarde) – de

bereiding van de weg voor de tijd Zijner komst” (LV 77:6, 12).

In Openbaringen 9 lezen wij over de oorlogen en plagen die gedurende het zevende zegel zullen worden uitgestort. Door middel van openbaring vertelde Joseph Smith ons dat deze dingen „worden vervuld na de opening van het zevende zegel, vóór de komst van Christus” (LV 77:13).

De getrouwe heiligen kunnen deze gebeurtenissen herkennen en aldus voorbereid zijn om Christus te ontvangen wanneer Hij terugkeert. Laten we in het kort zes belangrijke gebeurtenissen bespreken (niet noodzakelijkerwijs in chronologische orde) die vervuld moeten worden vóór de wederkomst. Zij zijn (1) de prediking van het evangelie over de hele wereld; (2) de vergadering van Israël; (3) de bouw van tempels; (4) de verschijning van Christus in Adam-ondi-Ahman; (5) de slag van Harnagedon; en (6) tekenen en wonderen in de hemelen.

1. *De prediking van het evangelie over de hele wereld.* De bestemming van het evangelie, hersteld door middel van de profeet Joseph Smith, is om tot alle naties, geslachten, talen en volken door te dringen voordat Christus terugkeert. Iedere natie, iedere familie en iedere taal moet de mogelijkheid gehad hebben Christus, zoals van Hem wordt getuigd in het Boek van Mormon (3 Nephi 21:11), te aanvaarden danwel te verwerpen. Dit omvat alle mensen in Rusland, China, India en de moslim-naties. Allen zal het herstelde evangelie in hun eigen taal en door hun eigen mensen worden onderwezen (LV 90:11; Alma 29:8). In al deze landen zullen vergaderingen heiligen zijn, „gewapend met gerechtigheid en met de macht Gods in grote heerlijkheid” (zie 1 Nephi 14:12, 14). Het is duidelijk dat er binnen de regeringen der

mensen grote veranderingen moeten plaatsvinden, voordat zulke profetieën in vervulling kunnen gaan.

2. *De vergadering van Israël.* Door middel van het prediken van het evangelie zullen de profetieën over de vergadering van Israël in vervulling gaan. Dit geldt zowel voor de Lamanieten, de joden, als voor de verloren stammen. Alle waren verloren gegaan of verstrooid omdat zij Christus en zijn wetten verwierpen. Zij zullen recht hebben op hun oude erfenissen wanneer zij teruggekeerd zijn tot Christus en zijn eeuwige verbonden. Nadat zij „weder in de ware kerk en kudde Gods” zijn vergaderd, zullen zij onder leiding van de profeet, die de sleutels bezit van de vergadering van Israël, terugkeren naar hun erflanden (2 Nephi 9:2; LV 110:11).

3. *De bouw van tempels.* Naarmate Israël vergaderd wordt, zal Zion gevestigd worden, en naarmate Zion gevestigd wordt, zullen er tempels gebouwd worden. Het doel van tempels is de mensen voor te bereiden God te ontmoeten. Maleachi beloofde dat de Heer in de laatste dagen plotseling tot zijn tempel zou komen (Maleachi 3:1). Jesaja zag in het bouwen van tempels een teken van de vergadering van Israël als voorbereiding op de wederkomst van Christus (Jesaja 2:1–3). De profetische beloften spreken zowel over de bouw van tempels in het oude Jeruzalem als het Nieuwe Jeruzalem in Jackson County (LV 84:4; 124:36).

4. *De verschijning van Christus in Adam-ondi-Ahman.* Voordat de grote en verschrikkelijke dag, wanneer Christus komt om de zijnen onder zijn hoede te nemen en oordeel uit te spreken over de

(Zie verder blz. 51)

„Hebben we niet genoeg aan de Bijbel?“

A. Edward Carlson jr.

Tijdens onze dagelijkse bezigheden hebben we gelegenheid genoeg om anderen over het evangelie te vertellen. Ik heb zes jaar als elektricien op boortorens gewerkt, her en der over de wereldzeeën verspreid. Er wordt gewerkt in ploegdiensten – een maand werken, een maand vrij. Groepsverbanden zijn kortstondig; als je vriendschap wilt sluiten, moet je dat snel doen, omdat je je ploegmaten misschien nooit meer ziet.

Terwijl ik voor een oliemaatschappij op de Noordzee voor de kust van Engeland bij Great Yarmouth werkte, raakte ik bevriend met een fijne vent, een kraanbestuurder uit Norwich (Engeland), James MacDonald genaamd.

Op een dag, toen ik de kantine binnenkwam om te eten, zag ik James met gebogen hoofd aan tafel zitten om een zegen over zijn eten te vragen. Het verraste mij in deze ruwe oliewereld iemand te zien die zich niet schaamde voor zijn godsdienst. Hier was een man die waarlijk naar de vriendschap van onze Vader in de hemel verlangde en die Hem dankte voor zijn goedheid. Vanaf die dag hoopte ik dat ik in de gelegenheid zou zijn om deze man het evangelie te onderwijzen.

Naarmate wij elkaar beter leerden kennen, spraken wij urenlang over godsdienstige leerstellingen en vergeleken deze met wat de Heiland onderwees. James had een uitstekende kennis van de Bijbel. Echter, onze maand aan boord zat er bijna op, en zowel James als ik voelden dat de tijd drong. Ik wilde dat James overtuigd

raakte van de waarheden die ik hem had onderwezen, voordat we uit elkaar gingen.

Maar er was iets dat ons succes in de weg stond: hij was er niet zeker van dat het Boek van Mormon echt noodzakelijk was. Hij had het gelezen en zei dat het een mooi boek was. Maar hij zei ook: „Hebben we niet genoeg aan de Bijbel? We hebben niet nog een Bijbel nodig. Wij hebben de leringen van Jezus aan zijn volk in onze Bijbel.“

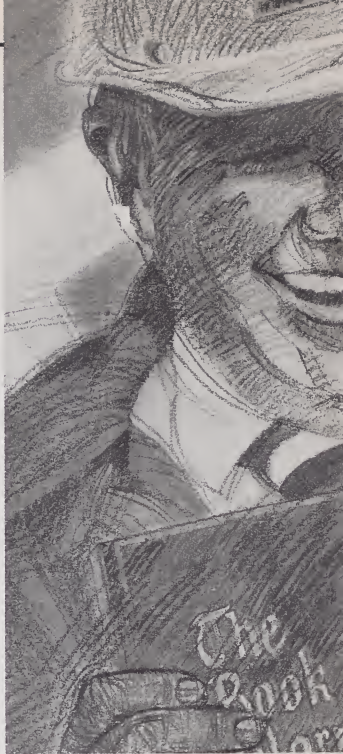
Ik besloot het beginsel van vasten en gebed aan James uit te leggen en vroeg hem of hij de volgende dag wilde vasten. Ik vertelde hem dat hij over de vragen die hij had, moest nadenken en bidden totdat hij een antwoord had ontvangen.

Toen James aan het einde van de dag naar zijn kamer ging, knielde hij in gebed om zijn Vader in de hemel te vragen of het Boek van Mormon al of niet noodzakelijk was. Hij vertelde zijn Hemelse Vader dat hij na zijn gebed het Boek van Mormon zou openlaten om zijn antwoord te vinden. Hij wist dat als het boek waar en noodzakelijk was, het antwoord daarin te vinden zou zijn.

Toen hij na zijn gebed opstond, opende hij het Boek van Mormon en plaatste zijn vinger bij een tekst. Er stond:

„Gij dwaas, die zult zeggen: Een Bijbel, wij hebben een Bijbel, en wij hebben er geen andere Bijbel bij nodig. Had gij ooit een Bijbel verkregen, als het niet door de Joden was geweest?“

„Weet gij niet, dat er meer naties zijn

dan één? Weet gij niet, dat Ik, de Here uw God, alle mensen heb geschapen, en dat Ik hen gedenk, die op de eilanden der zee zijn; dat Ik regeer in de hemelen hierboven, en beneden op de aarde; en dat Ik Mijn woord voortbreng tot de kinderen der mensen, ja, tot alle naties der aarde?“

„Waarom mort gij? Omdat gij meer van Mijn woord zult ontvangen? Weet gij niet, dat het getuigenis van twee volken voor u het bewijs is, dat Ik God ben, dat Ik het ene volk evenzeer gedenk als het andere? Daarom spreek Ik tot het ene volk dezelfde woorden als tot het andere. En wanneer de twee volken samengaan, zullen de getuigenissen der twee volken eveneens te zamen gaan“ (2 Nephi 29:6–8).

Toen hij deze woorden las, voelde hij het branden in zijn boezem, de warmte van de Heilige Geest. Hij knielde nogmaals neer, ditmaal om zijn Hemelse Vader nederig te danken. Daarna ging hij naar zijn kamer en klopte aan.

Hij straalde, zijn handdruk was krachtig

James en ik spraken urenlang over het evangelie en ik wilde dat hij overtuigd raakte van de waarheid. Maar er was een groot probleem.

Christus van de Heiligen der Laatste Dagen de ware herstelde kerk van de Heer in deze laatste dagen is. Ik weet dat Jezus Christus de Zoon van God is, de Schepper van alle dingen, in wiens beeld ik geschapen ben. Ik weet dat Hij stierf als zoenoffer voor de zonden van de wereld en dat Hij de dood overwon, zodat alle mensen kunnen terugkeren naar onze Hemelse Vader – en eeuwig leven. Ik weet dat onze hemelse Vader en onze Heer Jezus Christus twee afzonderlijke personen zijn met een lichaam van vlees en beenderen en dat zij aan Joseph Smith verschenen en het koninkrijk Gods op aarde herstelden. Ik ben en word nog steeds gezegend met kennis en wijsheid in antwoord op mijn gebeden. Groot is mijn verlangen de Heer toegewijd te dienen, tot eer en glorie van de Vader en de Zoon.

*Uw toegenegen vriend in Christus,
James P. MacDonald*

Deze brieven schonken mij grote vreugde. Ik had de geboden van de Heer aan ieder lid gehoorzaamd: „Wees een zendingeling” en „Weid mijn lammeren”. En die gehoorzaamheid bracht mij niet alleen een goede vriend, maar ik heb ook de vreugde van het evangelie met hem kunnen delen. Zoals de Heer zei: „En wanneer gij al uw dagen zoudt besteden met bekering tot dit volk te prediken, en slechts één ziel tot Mij brengt, hoe groot zal dan uw vreugde met deze zijn in het koninkrijk Mijns Vaders!” (LV 18:15.) Ik heb die vreugde geproefd. Ze is groot! En ik hoop zielen tot Hem te mogen blijven brengen. □

en getuigde van zelfvertrouwen. Hij vertelde mij: „Ik heb antwoord gekregen op mijn gebeden. Ik weet dat het Boek van Mormon waar en noodzakelijk is en dat jij mij de waarheid hebt onderwezen.” Daarna zei hij: „Ik wil dat jij mij onderwijst en ik zal luisteren en alles geloven.” Tot diep in de nacht bespraken wij evangeliebeginselen en baden wij samen, dat wij beiden verlicht en gesterkt mochten worden en kennis mochten opdoen.

De volgende dag gingen wij van boord en reisden wij naar onze respectieve woonplaatsen. Ik had James verteld dat hij de kerk in het telefoonboek kon opzoeken om een afspraak met de zendingelingen te maken. Ik had er geen idee van hoe het zou aflopen, maar ik vertrouwde erop dat de Heer James zou helpen om zonder problemen met de zendingelingen in contact te komen.

Ongeveer een week later ontving ik een brief van een zendingeling in Norwich – een zendingeling die uit mijn ring in El Paso (Texas) kwam. Hij schreef:

Ik schrijf om u te danken dat u ons in de gelegenheid gesteld hebt één van uw vrienden te onderwijzen en te dopen. Hij is waarlijk één van de „uitverkorenen” van de Heer. Het is jammer dat u er niet bij kon zijn toen James en ik de vont ingingen en ik het grote voorrecht had hem te dopen. De doop van broeder MacDonald is een antwoord op de gebeden van velen. Mijn collega en ik vastten en baden een maand lang om iemand die wij konden onderwijzen. Toen James ons opbelde en ons vroeg hem te onderwijzen, wisten wij dat ons gebed verhoord was. Moge de Heer u zegenen.

Ouderling Barton

Een paar dagen later kreeg ik een andere brief. Deze was van James, en hij schreef:

Wat ben ik mijn Hemelse Vader dankbaar dat Hij mijn gebeden om leiding, wijsheid en kennis heeft beantwoord! Wat ben ik dankbaar voor de vele zegeningen die Hij op mij en mijn gezin heeft uitgestort! Hoe groot is de vreugde die mijn deel is geworden door een kennis van de waarheid, want ik weet dat De Kerk van Jezus

Een knusse blokhut

Donald L. Enders

Het huis van de familie van Joseph Smith sr. in Palmyra (New York): hoe het vroeger was.

Historische bronnen zijn eensluidend waar het het jaar van aankomst van de familie Smith in Palmyra betreft: 1816. [1] Het dorp was klein, met ongeveer zeshonderd inwoners. [2] Maar daar het aan de geprojecteerde loop van het Eriekanaal lag, en omgeven was door vruchtbare landbouwgronden, ging het een veelbelovende toekomst als belangrijk landbouw- en handelscentrum tegemoet. Kort nadat de familie Smith er naartoe verhuisden, besloten ze als familie „er alles aan te doen . . . om een lap grond te bemachtigen“. [3] Alle familielieden die daartoe in staat waren grepen elke werkgelegenheid aan die zich voordeed.

Vader Smith, Alvin en Hyrum werkten als dagloners – zij groeven en hieuen waterputten uit, bouwden stenen muren, legden open haarden aan, haalden oogsten binnen, jaagden op wild, en hakten en verkochten brandhout. Joseph Smith sr. verdiende ook nog wat bij als kuiper. Lucy Smith ontwierp en maakte met olieverf beschilderde tafelkleden, en wist daarmee in de meeste behoeften van de familie te voorzien, terwijl haar man en zonen werkten voor een aanbetaling op een lap grond. [4] In de herfst van 1817, ongeveer een jaar na hun aankomst in Palmyra, hadden ze genoeg geld gespaard om een aanbetaling te doen op veertig hectaren grond. Ze kochten het land van het „Evertson grondbedrijf“ uit New York City, waarvan de vertegenwoordiger in Canandaigua, ongeveer 32 kilometer ten

zuiden van Palmyra, gevestigd was. Na deze aanbetaling kregen ze toestemming om „de grond te ontbossen en een blokhut te bouwen.“ [5]

Deze veertig hectaren waren „ruig en onontgonnen“, [6], bij sommigen bekend als de noordelijke bossen.“ [7] Het land lag ten zuiden van Palmyra, langs een hobbelig, zandweggetje. Het glooiende terrein liep langzaam op, het hoogste punt ongeveer 27 meter boven en twee en een halve kilometer buiten het dorp. Ongeveer een kilometer daarachter lag het huis van de familie Smith, op een lichtelijk verzonken lap grond van ongeveer 360 meter breed en gelegen tussen wat lage, met bomen bedekte heuvels. Toen het weggetje in 1820 officieel in kaart werd gebracht, kreeg het de naam Stafford Street. [8]

Vanuit Palmyra voerde het zuidwaarts naar het dorpje Manchester, op ongeveer negenhalve kilometer. Hoewel de boerderij zich aan de Manchester-zijde van de grens met Palmyra bevond, had de familie Smith, zonder zich hiervan bewust te zijn, hun huis aan de Palmyra-zijde gebouwd.

Enkele families hadden zich langs deze weg en langs de nabijgelegen Canandaigua Road gevestigd. Verschillende van hen – onder andere de families Stafford, Stoddard, Chase, Saunders, Jackaway en Rockwell – werden goede vrienden van de familie Smith. De meesten hadden ook een blokhut gebouwd en waren bezig het land te ontginnen en hun boerderij op te

bouwen toen Joseph Smith sr. en zijn familie er zich vestigden. [9] Een klein deel van het land van de familie Smith was iets heuvelachtig en, als de bomen eenmaal verwijderd waren, heel geschikt voor graan, mais, bonen en weiland. Een klein beekje, Crooked Creek, doorkruiste het stuk land, geflankeerd door wilgen en riet. Langs het water, waarin het wemelde van forel en zelfs zalm, werden watervogels en klein wild aangetroffen.

Tijdens de winter van 1817–1818 zag de familie Smith kans een lapje grond te ontginnen en te beginnen aan de bouw van een blokhut. Van de zaaitijd in het voorjaar tot de oogsttijd in de herfst, zagen ze zich genoodzaakt voor anderen te werken om in hun onderhoud te voorzien en tegemoet te komen aan hun financiële verplichtingen voor de boerderij.

In de herfst van 1818 was het huis echter klaar. Met blijdschap stelde Lucy vast dat „we slechts in twee jaar, vanaf het moment dat we als vreemdelingen, zonder vrienden, huis of werk in Palmyra aankwamen, . . . in staat (waren geweest) om ons op ons eigen lapje grond te vestigen, in een knusse, comfortabele maar eenvoudige woning, door onze eigen inspanning gebouwd en netjes ingericht.“ [11]

Een blokhut bouwen is zwaar werk. Nadat de bomen waren omgehakt, was de familie Smith dagenlang bezig deze met een paard of span ossen naar de bouwplaats te slepen en klaar te maken voor gebruik. Het bouwen van huizen was een sociale

aangelegenheid. Buren, vrienden en familieleden onderbraken hun zware en vaak solitaire werkzaamheden om elkaar te helpen. Zonder twijfel is de familie Smith door hun burens geholpen bij de bouw van hun huis. Moeder Smith schreef zelfs: „Gezien de vele blijken van genegenheid hadden wij zeer goede redenen te geloven dat we vele goede en hartelijke vrienden hadden, want nooit heb ik meer vriendelijkheid en zorgzaamheid gezien iemand of een familie gezien als die aan ons door de mensen uit onze omgeving werd betoond.“ [12]

Toen het huis klaar was had het een benedenverdieping met twee kamers, en een in tweeën gedeelde vliering.“ [13] Het huis was ongeveer vijfenhalve meter breed en zeven meter lang. [14] Eén van de benedenkamers deed dienst als keuken, eetkamer en werkkamer. De grote open haard stond waarschijnlijk tegen een buitenmuur. De andere kamer, die „de mooie kamer“ genoemd werd, was waarschijnlijk een gecombineerde zit-slaapkamer. [15] De vliering werd waarschijnlijk gebruikt als slaapvertrek voor de meeste kinderen. Het blijkt dat het huis van familie Smith een aantal kenmerken had die niet typerend waren voor blokhutten in westelijk New York in die tijd.

Onder andere, dakbedekking van boomschors, ruiten, en houten vloeren en deuren. Daarnaast had het een stenen open haard en rookafvoer. Afscheidin-

gen, houtwerk en plinten werden bijvoorbeeld helder rood geschilderd, waardoor het interieur een gezellige aanblik kreeg. [16]

Na voltooiing van het huis hervatte de familie Smith het moeilijke werk van de ontbossing van het land. William, zes jaar jonger dan Joseph, zei dat in die tijd de familie „24 hectaren land ontboste, waarop het zwaarste hout groeide“ dat hij ooit had gezien. Sommige „bomen konden slechts met de grootste moeite worden omgehakt“. [17] Het was gebruikelijk de omgehakte bomen op te stapelen, ze één tot twee seizoenen te laten drogen en dan te verbranden. De as, die gebruikt werd bij het maken van zeep, was waardevolle koopwaar; het werd verkocht aan kooplui in het dorp of tegen andere artikelen geruild. Vader Smith en zijn jongens maakten ook omheiningen en stallen voor dieren; groeven een put, bouwden een stal, een kuiperij, en waarschijnlijk een graanschuur en een rokerij. De kleine kuiperij had een vliering [18] waar hout voor staven en hoepels opgeslagen lag, en vlas dat moeder Smith en haar dochters gebruikten om linnen te spinnen. In de kuiperij maakte de familie Smith tonnen, waarvan enkele waarschijnlijk verkocht werden aan plaatselijke kooplui die ze gebruikten om koopwaar vanuit Palmyra per kar of over het Erie kanaal te vervoeren. Ze maakten ook „houten stoelen en manden, siroopkommen en bijenkorven“, [19] om deze te kunnen verkopen.

Op het ontboste land zaaiden de familie Smith graan, mais, bonen en vlas. Ook legden ze „een grote appelgaard“ aan. [20] Er stonden waarschijnlijk ook perzikbomen in.

De familie Smith hadden een grote moestuin. [21] Veel van de opbrengst hiervan was voor eigen gebruik, maar een gedeelte werd verkocht om de familieinkomsten aan te vullen. Aardappelen, kool, knollen, wortels, bieten, erwten, bonen, uien, witte peen en pompoenen waren de groenten die over het algemeen verbouwd werden en die in de tuin van de familie Smith aangetroffen konden worden.

Volgens Lucy begon de familie in het voorjaar, nadat ze naar de boerderij verhuisd waren, „met het maken van ahornsuiker“. [22] De meeste boeren konden ahornsiroop maken of „melasse“, maar suiker maken, vooral van hoge kwaliteit, was een kunst. Uit een boomgaard van twaalf tot vijftienhonderd „suikerbomen“ wonnen ze per jaar ongeveer vierhonderdvijftig kilo suiker, wat volgens William „geen gemakkelijk klusje was“. [23]

Een gedeelte gebruikten ze zelf, maar het meeste verkochten ze of ruilden ze tegen andere behoeften. Door de boeren werd het voor vijf tot acht cent per pond verkocht, in de winkels kostte het ongeveer elf cent per pond en was daarmee in 1818 de helft goedkoper dan suiker uit West-Indië. [24]

1820 en daarna: de boerderij wordt bezocht

Naarmate het jaar 1820 naderde zette de familie Smith het houthakken voort en hadden ze ongeveer twaalf hectaren ontbost. [25] De grond werd zaaiklaar gemaakt en daarna werd er breedwerpig gezaaid rond de boomstronken, die het nieuw ontboste land bedekten. Hoewel pas aan het einde van de zomer van 1821 de eerste oogst werd binnengehaald, [26] trof men in het voorjaar van 1820 al voorbereidingen voor het zaaien.

Het was tegen deze achtergrond van de ontluikende lente en het zware werk op de boerderij dat de jonge Joseph Smith zich in een bosrijk gedeelte terugtrok, vlakbij hun huis en ook vlakbij de plaats waar hij, zijn vader en zijn broers de dag daarvoor bomen hadden omgehakt. [27] Daar, in antwoord op zijn eerste luid gebed, verschenen de Vader en de Zoon aan de veertienjarige Joseph, vergaven hem zijn zonden en zeiden dat zij een groot werk voor hem hadden (zie JS-G 14–20).

In de twee of drie daaropvolgende jaren, ontbosten de familie Smith ook het resterende gedeelte van de 24 hectaren en ontgonnen het terrein. Gedurende deze jaren, behalve de perioden dat de mannen voor werk weg waren, woonden alle kinderen thuis. Aangezien het huisje met een familie van tien overvol was, werd er nog een slaapkamer aangebouwd, misschien

ter voorbereiding op de geboorte van „kleine” Lucy in July 1821. [28]

Maar het familieleven bestond tijdens de eerste jaren op de boerderij niet alleen uit werken. De familie Smith nam ook deel aan de sociale activiteiten van die tijd: kerkelijke en religieuze bijeenkomsten, school voor de kinderen, dorpsfestiviteiten, feestjes, bijeenkomsten van burens voor gezamenlijk werk (bij voorbeeld het maken van kleren, kleden enzovoorts), en danspartijen. Toen Lucy een theemiddag bijwoonde met andere genodigde vrouwen, waaronder de echtgenoten van rijke kooplui en de vrouw van de predikant, zei iemand dat „ze niet langer . . . in die blokhut moest wonen”, dat ze meer verdiende. Lucy antwoordde dat ze het er „erg naar haar zin had”. [29] De familie Smith voelden zich blijkbaar betrokken bij de plaatselijke gemeenschap. In een blokhut wonen en een boerderij opzetten was het gangbare patroon voor veel families in dat gebied. In 1830 woonden er nog zeker vier families in blokhutten. [30]

In september 1823 was de familie van de profeet druk bezig met oogsten, waarbij „alle zonen . . . hun vader hielpen het graan binnen te halen en op te slaan”. [31] Het eenvoudige huis, dat nu onderdak bood aan negen kinderen en twee volwassenen, werd op de avond van de 21ste september geheiligd door het bezoek van een goddelijke boodschapper. De engel Moroni verscheen aan de jonge Joseph in een slaapkamer die hij met anderen deel-

de. Gedurende drie afzonderlijke bezoeken die nacht, vermaande deze hemelse bode Joseph een gedisciplineerd en goed leven te leiden, en troostte hem door te zeggen dat God zijn gebeden had gehoord en hem had gekozen om te helpen de kennis van een oud verslag dat de volheid van het evangelie bevatte, zoals dat aan de vroegere inwoners van dat continent was gegeven, aan het licht te brengen (zie JS-G 27–47). Door deze ervaring werd al gauw de levensstijl van de gehele familie veranderd. Het opbouwen van een florerende boerderij en een comfortabele woning werd minder belangrijk dan het gehoor geven aan de goddelijk opdracht die hen was gegeven.

Kort na deze heilige ervaring in september volgde een droeve ervaring. In november overleed op 25-jarige leeftijd de oudste zoon, Alvin. Nadat hij in eerste instantie een gescheurde blinde darm leek te hebben, werd hem door een onervaren arts kalomel toegediend, wat gangreen van de darmen veroorzaakte. „Een grote groep mensen” woonde de begrafenis bij om te rouwen om zijn heengaan. Hij was een voorbeeldige jongeman en de arts die de begrafenis bijwoonde beschreef hem als „één van de fijnste jongemannen die ooit de straten van Palmyra bewandelde”. Hij liet niet alleen een treurende familie achter, maar ook een diep getroffen verloofde. [32]

Ongeveer een jaar voor zijn dood was Alvin begonnen aan de bouw van een huis

voor de familie. Zijn droom was een plaats waar zijn ouders konden uitrusten van hun jarenlange arbeid en op hun oude dag goed verzorgd konden worden. Hij was van huis weggegaan, misschien om aan het Eriekanaal te werken, om te proberen het benodigde geld te verdienen om het nog resterende bedrag van de eerste termijn en tevens de tweede termijn af te lossen. Hij slaagde hierin. Echter, de vertegenwoordiger van het Evertson Grondbedrijf was onlangs overleden en niemand was hem opgevolgd, dus de familie Smith kon het geld aan niemand afdragen. [33]

Uiteindelijk besloot de familie het geld dat Alvin verdiend had te gebruiken om het benodigde materiaal te kopen voor hun permanente woning. Ten tijde van Alvins overlijden, was het skelet al in elkaar gezet en lag het benodigde hout om het werk af te maken op het bouwterrein. Toen de eerste schok van Alvins dood verwerkt was, huurde de familie Smith ene Russel Stoddard in, [34] een buurman die drie boerderijen verderop woonde, om het huis af te maken. Het huis was waarschijnlijk in het voorjaar van 1825 klaar om bewoond te worden. [35]

We weten niet hoe het huis eruit zag of hoe groot het was toen de familie Smith erin trok. Het was echter kleiner dan het huis zoals we het vandaag kennen. Een tijdgenoot zei dat het slechts „gedeeltelijk dichtgemaakt” was [36] toen de familie van de profeet er woonde, en dat ze het nooit afmaakten. Joseph Knight, een goe-

de vriend van de familie Smith, die er vaak overnachtte, zei dat er slechts twee of drie kamers op de benedenverdieping waren, plus misschien net zoveel ruimte op een verdieping daarboven, die door de familie Smith gebruikt werd. [37] Moeder Smith, die aangaf dat het huis geen kelder had, noemde het „een klein plekje,” [38] maar vond het ruim genoeg en goed ingericht.

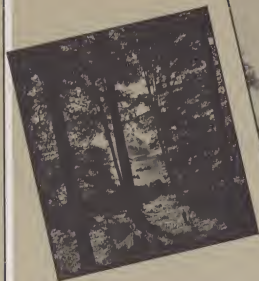
1825–1829: Interim en prelude

Ondanks de inspanningen van de familie Smith om zich een goed bestaan op te bouwen, werd de boerderij op 20 december 1825 eigendom van Lemuel Durfee. [39] Het is niet duidelijk waarom de familie Smith de boerderij van de hand moest doen. Twintig jaar later zei moeder Smith dat ze waren bedrogen door een „slechte” en „misdadige” man. [40] Een tijdgenoot, die in het huis van de daaropvolgende eigenaar woonde, zei dat de ouders van de profeet niet in staat waren hun land af te betalen. [41] De heer Durfee, een gerespecteerd burger van Palmyra en een verstokte kwaker, gaf de familie Smith toestemming om op de boerderij te blijven en deze nog vier jaar te huren. Ze betaalden hun huur door de boerderij te verbeteren en hun zonen Samuel en Don Carlos gedurende langere perioden voor de heer Durfee te laten werken. [42]

Het was het niet afgemaakte huis waar-naar Joseph jr. zijn bruid Emma bracht,

kort na hun huwelijk in januari 1827. In die tijd trouwden er meer van de familie Smith; Hyrum was twee maanden daarvoor met Jerusha Barden getrouwd, en een paar maanden later trouwde Sophronia met Calvin Stoddard. [43] Joseph en Emma woonden in het huis toen Moroni Joseph in september 1827 de gouden platen toevertrouwde. Uit veiligheidsoverwegingen werd het verslag onder de bakstenen van een haard gelegd, later verhuisde het naar de vloering van de kuiperij aan de overkant van de straat. Daar vertaling van de platen op de boerderij van de familie Smith onmogelijk werd omdat buitenstaanders ze voortdurend lastig vielen, nam Joseph in december 1827 Emma en de platen mee naar Emma's ouders in Harmony (Pennsylvania). De jonge profeet keerde nadien slechts sporadisch naar de boerderij terug en dan voor relatief korte periodes. In de tussentijd, in ieder geval tot het heilige verslag vertaald was en klaar voor publikatie, leek het leven op de boerderij voor de rest van de familie gewoon door te gaan. De volgende tragische gebeurtenis vond plaats in juni 1828 toen het eerste kindje van Joseph en Emma overleed. In die maand verloor Martin Harris ook de eerste 116 vertaalde pagina's.

Vader en moeder Smith gingen aan het einde van de herfst van 1828 naar Harmony om hun zoon en schoondochter te ondersteunen en te informeren naar de voortgang van Josephs heilige werk. De

winter had al flink ingezet toen ze op 22 januari 1829 naar de boerderij terugkeerden. [44] Tijdens hun afwezigheid had Hyrum de blokhut, waar hij met zijn vrouw sinds hun huwelijk had gewoond, afgesloten. Hij verhuisde met zijn familie naar het tweede huis zodat zij voor Sophronia en Samuel konden zorgen, die beiden ernstig ziek waren.

Kort nadat Joseph sr. en Lucy in januari op de boerderij waren teruggekeerd, kwam Oliver Cowdery bij de familie Smith wonen, en bleef daar gedurende de wintermaanden, terwijl hij op een school les gaf. De familie wist dat ze het tweede huis in het voorjaar van 1829 zouden verlaten, [45] daar ze dit maanden van tevoren hadden afgesproken. Daarom troffen ze gedurende de hele winter voorbereidingen om naar de blokhut terug te verhuizen. Lucy wist niet hoe ze aan Oliver duidelijk moest maken dat er in de blokhut geen plaats voor hem zou zijn. „Ik dacht niet dat het voor ons mogelijk zou zijn om, met zo'n vol huis, de heer Cowdery een goed onderkomen te bieden, en spraken met hem „over de noodzaak andere huisvesting te zoeken ... want we zullen het daar met een blokhutje moeten doen, dat geen van de gemakken heeft die we hier hebben.“ Moeder familie Smith zorgen omtrent Oliver bleken onnodig daar de Heer hem elders nodig had. [46] Begin van april 1829 vertrok Oliver met Samuel naar Harmony om Joseph te helpen bij het vertalen van de gouden platen.

Niet lang na hun vertrek trok de familie, namelijk Joseph sr., Lucy, en vijf ongetrouwde kinderen, bij Hyrum en zijn familie in. Het blokhutje zat met deze twee families tot aan de nok toe vol. Kort daarna beviel Jerusha van haar tweede kind, waardoor het aantal bewoners van het huisje weer op elf kwam. [47]

Moeder Smith zei dat zij, op 53-jarige leeftijd, en Joseph sr., op 57-jarige leeftijd, „erg afgezonderd leefden,“ [48] hoewel ze alle werkzaamheden verrichtten die ze konden om bij te dragen aan het onderhoud van zichzelf en hun familie. Ze vonden ook dat ze bij moesten dragen in de reiskosten, die de profeet soms van Pennsylvania naar Palmyra moest maken.

In de zomer, toen de vertaling van het Boek van Mormon haar voltooiing naderde, ontving Joseph de instructie dat acht mannen het voorrecht zouden hebben om de platen te zien. Joseph sr., Hyrum en Samuel bevonden zich onder deze acht. Ze kwamen naar de boerderij van de familie Smith en trokken zich terug op een plaats die door de leden van de familie van de profeet vaak gebruikt werd voor persoonlijk gebed. [49] Ze zagen en betastten de gouden platen en getuigden die avond van hun ervaring. Anderen, waaronder alle leden van de familie Smith, „getuigden van de waarheid van deze laatste bedeling“. [50]

De getuigen en zij die hen begeleidden, bleven een paar dagen bij de familie Smith. Gedurende deze tijd namen de

profeet en Martin Harris contact op met drukkers in Palmyra en Rochester over de publicatie van het Boek van Mormon. Voordat Joseph naar Harmony terugkeerde, gaf hij Oliver Cowdery instructies om een kopie van het manuscript van het Boek van Mormon te maken, voor gebruik door de drukker. Het origineel zou onder de hoede van Oliver en de familie Smith blijven. Gedurende de tijd dat de kopie gemaakt werd, verbleef Oliver in de blokhut. Het duurde een aantal maanden voor hij de kopie voor de drukker klaar had, en was steeds slechts een paar bladzijden voor op het eigenlijke drukken van het Boek van Mormon. [51] Uit veiligheidsoverwegingen werd het originele manuscript in een kist onder het bed van vader Smith gelegd. [52]

Op 17 augustus 1829 kwam een redacteur uit Palmyra, Egbert B. Grandin, met de profeet en Martin Harris overeen om vijfduizend exemplaren van het Boek van Mormon te drukken. [53] Oliver Cowdery en Peter Whitmer jr. zouden bij de familie Smith in de blokhut blijven en toezien op de veiligheid van het manuscript en de publicatie ervan. Vanaf dit moment tot dat de familie Smith de boerderij verlieten, kregen ze veel mensen op bezoek. Een aantal daarvan werden verwacht, maar velen kwamen zonder aankondiging, en informeerden naar de nieuwe godsdienst. Het kleine blokhutje – en waarschijnlijk de stal – verleende onderdak aan veel familieleden, vrienden en bezoekers die

kwamen luisteren naar het nieuwe evangelie en bleven eten en slapen. [54]

Onder de bezoekers aan huize Smith gedurende de laatste maanden van hun verblijf in het westen van New York, bevonden zich toekomstige leiders van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, waaronder twee toekomstige apostelen en een aantal toekomstige zendelingen. Een toekomstig territoriaal gouverneur van Utah (1861–1863), Stephen S. Harding, was er ook te gast. In augustus 1829, tijdens een bezoek aan familieleden en vrienden in Palmyra, ging Harding naar Grandins drukkerij.

Een neef, Pomeroy Tucker, verantwoordelijk voor het drukken, gaf hem daar het titelblad en de drukproef van de eerste bladzijde van het Boek van Mormon. Harding werd bij de familie Smith uitgenodigd om te luisteren naar het voorlezen van het manuscript en te blijven overnachten. [55]

Bij aankomst op de boerderij werden Harding en de andere bezoekers „naar de mooie kamer geleid“. Toen het eten klaar was, gingen allen naar de keuken en genoten van een maaltijd van „roggebrood, melk, en een overvloed aan frambozen.“ Moeder Smith verontschuldigde zich voor het roggebrood, en zei dat als ze geweten had dat ze gasten zou krijgen, ze „tarwebrood“ had gebakken. Na het eten gingen allen weer terug naar de „mooie kamer“, waar Oliver Cowdery bij

kaarslicht „aan alle aanwezigen“ uit het manuscript voorlas. [56]

1830: Het werk gaat voort

De winter van 1829 op 1830 ging voorbij en het voorjaar kwam, en daarmee de voltooiing van het drukken van het Boek van Mormon. De profeet Joseph arriveerde uit Harmony en predikte verscheidene malen in de blokhut. [57] Velen woonden deze bijeenkomsten bij, waarbij de „twee grote kamers“ van het huisje meestal helemaal vol zaten. Soms was het gehoor zo talrijk dat „het terrein om het huis“ vol zat en er zelfs „mensen op de straat aan oostelijke zijde“ stonden te luisteren. [58] Ongeveer vijftig mensen die oprecht geïnteresseerd waren in de voortgang van het werk kwamen naar Fayette, ongeveer veertig kilometer ten oosten van de boerderij van de familie Smith, waar de zes bij negen meter grote blokhut van Peter Whitmer sr. stond. Hier nam het werk van de laatste dagen officieel een aanvang met de organisatie van de kerk op 6 april 1830. [59]

Na dit historische feit keerden de families van Hyrum en vader Smith terug naar de blokhut in Manchester om er hun laatste zes maanden op de boerderij door te brengen. Het begin van de zomer van 1830 was een drukke periode voor de familie Smith. Samuel begon aan één van de eerste zendingsreizen van de kerk, om exemplaren van het Boek van Mormon te

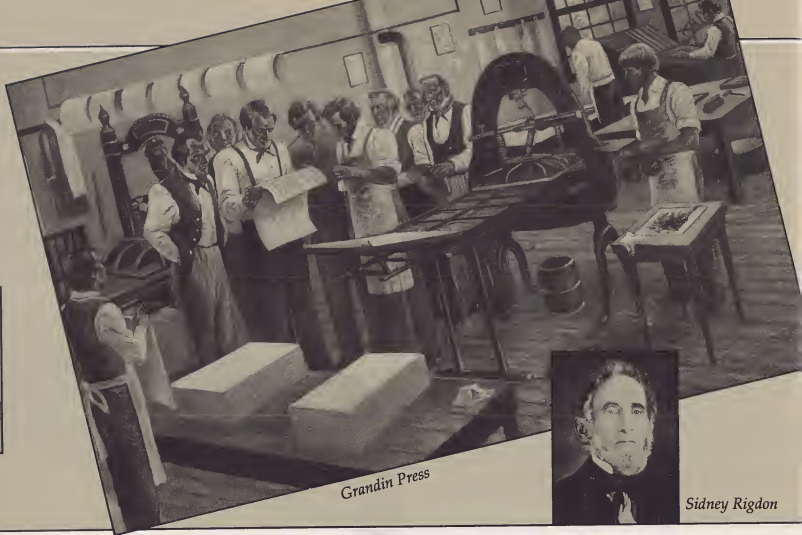
verspreiden en de boodschap ervan te verkondigen. Gedurende de daaropvolgende weken maakte hij nog twee reizen naar de omliggende streken. Joseph sr. en zijn jongste zoon, Don Carlos, aanvaardden een zendingsreis van vierhonderd kilometer naar Potsdam (New York), waar zijn vader, Asael Smith, en een aantal broers en zusters woonden. [60]

Oliver Cowdery, Joseph en andere leden van de familie Smith predikten het evangelie in Palmyra en omliggende dorpen. Eén van de opmerkelijkste bekeerlingen uit die periode was Parley P. Pratt. Parley reisde oostwaarts door New York, op de terugweg van een verblijf in het westelijk reservaat van Ohio, waar hij het Campbellisme had gepredikt, samen met Sidney Rigdon, ook een toekomstige bekeerling en leider van de kerk. [61] Hij kreeg de ingeving om van de boot, die het Eriekanaal afvoer, af te gaan, hij liep zuidwaarts over een weg naar Palmyra. Hij ontmoette een man die koeien voortdreef en zich voorstelde als Hyrum Smith. Parley werd uitgenodigd de avond bij de familie Smith in de blokhut door te brengen. De hele nacht sprak hij met Hyrum, Jerusha, Lucy en Orrin Porter Rockwells moeder, Sarah, over het geweldige boek en de nieuwe kerk, en zag de waarheid in van wat hij hoorde. Spoedig had hij zijn familie uit oostelijk New York opgehaald en werd hij met hen gedoopt. [62]

De herfst van 1830 beëindigde voor de familie Smith dit prachtige seizoen op hun

Parley P. Pratt

Sidney Rigdon

boerderij. Eind september werd de tweede conferentie van de jonge kerk in Fayette (New York) gehouden. Hyrum had bericht gekregen dat hij en zijn familie naar Colesville moesten vertrekken om aldaar te helpen de kudde te hoeden. Hij vertrok onmiddellijk. [63] Met alle kinderen uit huis, behalve de negenjarige Lucy, waren vader en moeder Smith voor het eerst alleen op de boerderij. Ook zij waren voornemens naar Waterloo te gaan, vlakbij Fayette, zoals de profeet hen geïnstrueerd had. [64] Toch zouden Joseph en Lucy hun huis niet in vrede verlaten, noch gezamenlijk. Een kennis kreeg een schuldbekentenis van veertien dollar van Joseph sr. in handen, ging naar diens boerderij en eiste onmiddellijke betaling of gevangenneming wegens wanbetaling. De familie Smith hadden het geld niet, en de man, die een agent had meegenomen, nam geen genoegen met Lucy's halsband met gouden kralen, die ze afdeed en aanbood als betaling voor de schuld. In plaats daarvan „ging hij naar de open haard, schudde zijn hand boven het vuur, (en zei:) 'Verbrand de Boeken van Mormon ... dan scheld ik u de schuld kwijt.'” De vader van de profeet, die niet bereid was zijn getuigenis te ontkennen en geen geld had om de schuld te betalen, kon niets anders doen dan met de agent mee naar de gevangenis gaan, waar hij ongeveer dertig dagen lang opgesloten zat. In die tijd bekeerde hij twee celgenoten. [65]

Gedurende de tijd dat haar man op-

gesloten zat, trof Lucy de laatste voorbereidingen om de boerderij te verlaten. Samuel pakte hun bezittingen in, dreef het vee samen en riep toen de familie bij elkaar. Ze namen afscheid van hun blokhuut en wendden zich oostwaarts naar Waterloo om zich daar bij de rest van de kerk te voegen. [66] □

Voetnoten

[1] Zie Martha J. Coray, „Biographical Sketches of the Mack Family and Autobiography of Lucy Mack Smith,” c. 1845, LDS Church Archives, Salt Lake City; en Highway Tax Assessment and Tolls, Palmyra Village; 1817–23, Palmyra, New York.

[2] Zie Milton V. Backman, *Joseph Smith's First Vision*, (Salt Lake City: Bookcraft, 1980), blz. 45.

[3] Coray manuscript.

[4] Coray ms.

[5] Ibid.

[6] Pomeroy Tucker, *Origin, Rise and Progress of Mormonism* (New York: D. Appleton and Company, 1867), blz. 12–13.

[7] Backman, blz. 40.

[8] Zie Stafford Street Survey, 13 June 1820, Palmyra Town Records (Palmyra, New York), Boek 1, blz. 221, aangehaald in Larry Porters *A Study of the Origin of The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in the States of New York and Pennsylvania, 1816–1831*, dissertatie, Brigham Young University, Provo, Utah, 1971, blz. 42.

[9] Zie Thomas L. Cook, *Palmyra and Vicinity* (Palmyra, New York: Press of the Palmyra Courier-Journal, 1930), blz. 225–226.

[10] Zie *Palmyra Register* (Palmyra, New York), 5 september 1820, blz. 4.

[11] Coray ms.

[12] Ibid.

[13] Tucker, blz. 13.

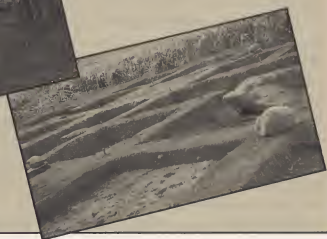
[14] Donald A. Hutslar, *The Log Architecture of Ohio* (Columbus: Ohio Historical Society, 1977), blz. 48.

Stephen S. Harding

Lucy Mack Smith

[15] Zie Thomas Gregg, *The Prophet of Palmyra* (New York: John B. Alden, Publisher, 1890), blz. 41–43.

[16] Zie Donald A. Hutsler, *The Log Architecture of Ohio* (Columbus: Ohio Historical Society, 1977), blz. 48. en Berge, blz. 31.

[17] William Smith interview, *Deseret Evening News* (Salt Lake City, Utah), 20 januari 1894, blz. 11.

[18] Zie Coray ms.

[19] Willard Bean, *ABC History of Palmyra* (Palmyra, New York: Palmyra Courier Co., Inc. 1938), blz. 27.

[20] Coray ms.

[21] Zie William Smith interview.

[22] Coray ms.

[23] Zie William Smith interview.

[24] Robert Holditch, *The Emigrant's Guide to the United States of America* (London: Hone, 1818), blz. 6.

[25] Zie Coray ms.

[26] Ibid.

[27] Ibid.

[28] Zie Tucker, blz. 12–13. De overige kinderen van de familie Smith waren: Alvin, 23; Hyrum, 21; Sophronia, 18; Joseph jr., 15; Samuel, 13; William, 10; Catherine, 7; Don Carlos, 5. Twee kinderen waren in Vermont overleden.

[29] Zie Coray ms.

[30] Zie *Palmyra and Vicinity*, blz. 24–56.

[31] Zie Coray ms.

[32] Ibid.

[33] Ibid.

[34] Ibid.

[35] Ibid.

[36] Tucker, blz. 12–13.

[37] Zie Joseph Knight, „Manuscript of the Early History of Joseph Smith,” LDS Church Archives.

[38] Zie Coray ms; zie ook brief van Lucy Mack Smith, Manchester, New York, aan haar schoonzuster, Mary Pierce, Royalton, Vermont, 23 januari 1829, LDS Church Archives.

[39] Zie Deeds, Ontario County, New York, Book 44:232–234. Microfilm kopie, LDS Church Genealogical Department, Salt Lake City, Utah.

[40] Coray ms.

[41] Zie Porter, blz. 107.

[42] Zie Coray ms.

[43] Zie Ronald Vern Jackson, *Joseph Fielding Smith, 1838*, Family Records (Bountiful, Utah: Accelerated Indexing Systems, Inc., 1980) LDS Church Historical Department Library, Salt Lake City.

[44] Zie brief Lucy Mack Smith aan Mary Pierce.

[45] Zie Coray ms.

[46] Ibid.

[47] Jackson, *Joseph Fielding Smith*.

[48] Coray ms.

[49] Ibid.

[50] Ibid.

[51] Zie brief van Oliver Cowdery aan Joseph Smith, jr., 6 november 1829, Kirtland Letter Book, blz. 6–8, overgeschreven in 1832. LDS Church Archives.

[52] Zie Coray ms.

[53] Contract inzake het drukken van het Boek van Mormon, 17 Augustus 1829. Overeenkomst tussen Joseph Smith jr.,

Martin Harris en Egbert B. Grandin. Origineel, LDS Church Historical Department.

[54] Zie Coray ms.

[55] Zie Gregg, blz. 41–43.

[56] Ibid.

[57] Zie Coray ms; en „A Short Sketch of the Life of Solomon Chamberlain,” in Porter, blz. 360–364.

[58] Parley P. Pratt, *Autobiography of Parley P. Pratt* (Salt Lake City: Deseret Book Co., 1964), blz. 45; en Ezra Thayer Visit to Smith Home, 1830, Larry Porter PH.D. dissertatie, blz. 49–100.

[59] Zie Peter Whitmer sr., Farm Research File, Arts and Sites Division, Museum of Church History and Art, Salt Lake City, Utah. (Extracts from research by Richard L. Anderson, History Department, Brigham Young University, Provo, Utah.)

[60] Coray ms.

[61] Zowel Parley P. Pratt als Sidney Rigdon waren „Campbellieten” (Disciples of Christ), een religieuze sekte, opgericht door Alexander Campbell, die een leer predikte over het op handen zijn van de wederkomst van de Heer, en de herstelling van goddelijke autoriteit en macht.

[62] Zie *Journal of Discourses*, deel 5, blz. 193.

[63] Zie Coray ms.

[64] Ibid.

[65] Ibid.

[66] Ibid.

De verkiezing van Abraham Lincoln als president van de Verenigde Staten in november 1860, gaf de aanzet tot een reeks gebeurtenissen die in de daaropvolgende jaren het patroon van de migratie van heiligen der laatste dagen naar Utah zou veranderen. Als gevolg van Lincolns verkiezing traden de zuidelijke staten uit de Unie en begon de Amerikaanse burgeroorlog.

Deze periode was een onzekere tijd voor de migrerende heiligen: Zou de burgeroorlog van invloed zijn op de scheepvaartverbinding met Europa? Zou het leger op de beschikbare vervoermiddelen beslag leggen? De meeste migrerende heiligen waren te arm om hun eigen span ossen met huifkar te kopen en de kerk bezat, zelfs al ze te koop waren geweest, ook de middelen niet om ze aan te schaffen. Eerder hadden migranten gebruik gemaakt van goedkope handkarren maar deze wijze van reizen bleek te veel onderhevig aan voedselschaarste en weersomstandigheden. Van daar dat de kerkleiders met een nieuw, goedkoop vervoermiddel dienden te komen, dat de migranten vanaf 1861 zouden kunnen gebruiken.

De migratie van heiligen vanaf 1861 in huifkarren was een schouwspel, dat Europa, de Atlantische Oceaan en Amerika omvatte en waarin kerkleden van vele nationaliteiten een rol speelden bij het vergaderen van de heiligen in Utah.

Scène één: de oostelijke staten

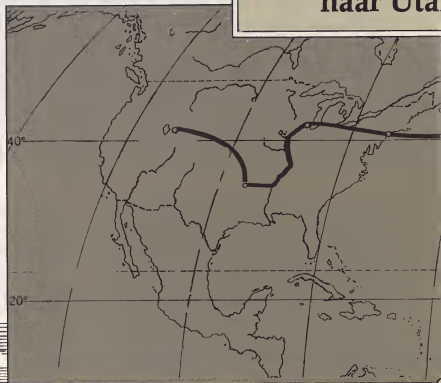
Wilhelmina Bitter, baptiste van geboorte, en haar echtgenoot Traugott luisterden in Williamsburg (Brooklyn), New York naar de prediking van ouderling Bernhard

William G. Hartley

Kara huifk

Het vervoer naar Uta

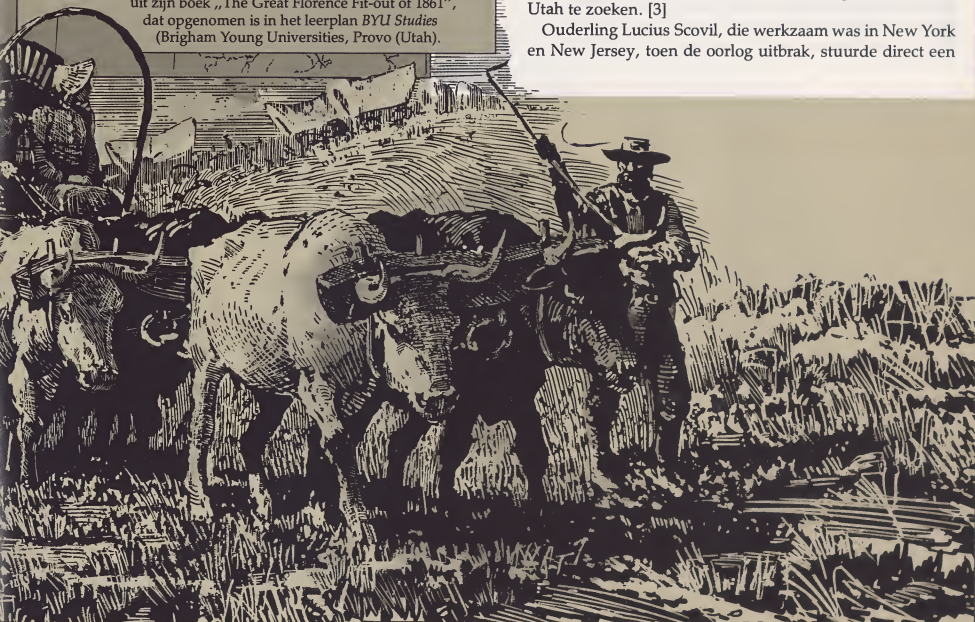

anen arren

de heiligen
nno 1861

Dit artikel is gedeeltelijk overgenomen uit *Kindred Saints* (Salt Lake City: Eden Hill, 1982), blz. 124, van de schrijver, alsook uit zijn boek „The Great Florence Fit-out of 1861”, dat opgenomen is in het leerplan *BYU Studies* (Brigham Young Universities, Provo (Utah)).

Schettler en vroegen zich af waarom de mormonen, of wie dan ook, zich in de wildernis van Utah zouden willen vestigen. Hun vrienden, de familie Blumell, hadden evenwel gevast en gebeden over de kerk en een getuigenis ontvangen toen hun kamer „oplichtte” toen zij in gebed waren. Broeder en zuster Bitter verkregen al snel hun eigen getuigenis en werden tegelijk met de familie Blumell gedoopt. In de lente van 1861 bestond de gemeente Duitse bekeerlingen van ouderling Schettler in New York niet alleen uit de families Bitter en Blumell, maar ook uit verschillende andere families die bereid waren naar de wildernis van Utah te verhuizen. [1]

De ouderlingen Erastus Snow en Orson Pratt van de Raad der Twaalf kwamen er achter dat, in tegenstelling tot de bekeerlingen van ouderling Schettler, de meeste heiligen in de oostelijke staten minder enthousiast waren over de westelijke migratie. Daarom probeerden de apostelen de heiligen aldaar eind 1860, warm te laten lopen voor „hun vergadering in Zion”. Ondertussen slaagde ouderling John D. T. McAllister er in Philadelphia in honderden heiligen in Pennsylvania enthousiast te krijgen voor hun trek westwaarts. [2]

Weifelende heiligen werden heel wat bereidwilliger toen zij hoorden, dat Fort Sumter in Zuid-Carolina op 14 april door de geconfedereerden was ingenomen. Ouderling Snow noemde de schoten, die bij Fort Sumter waren afgevuurd, „klare taal”, die de heiligen in de oostelijk staten duidelijk maakte, dat het het beste was een veilig heenkomen in Utah te zoeken. [3]

Ouderling Lucius Scovil, die werkzaam was in New York en New Jersey, toen de oorlog uitbrak, stuurde direct een

aantal kopieën van Joseph Smiths profetie aangaande de burgeroorlog, uitgesproken in 1832 (zie LV 87), aan verschillende vrienden, die geen leden van de kerk waren. Zijn dagboek vermeldt dat de dringende oproep tot mobilisatie van president Lincoln, vele oosterlingen in rep en roer bracht. „Oorlog! Oorlog en bloed is de strijdkreet”, schreef hij. Ouderling Scovil adviseerde de heiligen in de oostelijke staten die lente nog „hun zaken af te handelen en Babel te verlaten”. [4]

Op 26 april dreef een binnengekomen anonieme brief met dreigementen de ouderlingen Pratt en Snow ertoe de vergaderingen van de heiligen der laatste dagen in het gebied rond New York-Stad te staken. Gepeupel, dat sympathiseerde met de zuidelijke staten, maakten in Baltimore spoorbanen onklaar en de apostelen vreesden, dat de oorlog spelbreker zou zijn in de migratie van de heiligen.

Scène twee: Salt Lake City

Op 23 april 1861, de dag nadat het nieuws van de val van Fort Sumner Salt Lake City bereikte, vertrokken er tweehonderd huifkarren en zeventienhonderd ossen naar Florence in het Nebraska-territorium om honderden behoeftige migranten te vervoeren.

Eerder in februari had Brigham Young de wijken in Utah gevraagd span en huifkarren, die met de tiendevereffening verrekend zouden worden, af te staan voor de tocht die in totaal zes maanden zou duren. Vijfenzeventig wijken – bijna alle wijken in Utah – stonden een volledig uitgeruste span en huifkar af en de meeste stuurden er twee of meer. Uit deze huifkarren werden vier karavans geformeerd,

met elk een Mormon Trail-veteraan aan het hoofd, te weten Joseph W. Young, John R. Murdock, Joseph Horne en Ira Eldredge.

Jongemannen zegden toe de spannen te zullen mennen. Brigham Young zelf „doneerde” verschillende mennis, waaronder ook de negentien jaar oude Zebulon Jacobs, die in zijn dagboek de worstelingen en triomfen van de tocht beschrijft. De vier karavans leverden tonnen meel af bij vier nederzettingen op de route – ook afgestaan door de wijken in Utah – om de heiligen van voedsel te voorzien bij hun terugtocht.

Scène drie: Kopenhagen

Onderwijl had president John Van Cott, zendingspresident in Scandinavië, vroeg in het jaar 1861, de hoopvolle heiligen gevraagd eind april naar de haven van Kopenhagen te komen. Die maand hoorde men ook het nieuws van de Amerikaanse burgeroorlog.

President Van Cott huurde de Baltische oceanstomer *Valdemar* af en loodste op 9 mei meer dan 550 heiligen aan boord, de reis ging naar Kiel, aan de Noordduitse kust. Hijzelf reisde vooruit en reserveerde in Kiel een trein voor hen. Het gezelschap reisde naar Hamburg, waar zij aan boord gingen van twee schepen, de *Eugenie* en de *Brittannia*, die koers zetten naar Hull en Grimsby aan de oostkust van Engeland, waar zij zich bij de andere Europese heiligen voegden om de Atlantische Oceaan over te steken.

Scène vier: Liverpool

Aan het eind van 1860, voelde William Jeffries, districts-president van het District Norwich Engeland de „geest van emigratie“. [5] Hij werd ontheven uit zijn functie en huwde zijn lieveling Mary. Zij pakten hun spullen en bereikten Liverpool op 11 april 1861. Bijna gelijktijdig stapten F. W. Blake en honderd heiligen in Birmingham op de trein

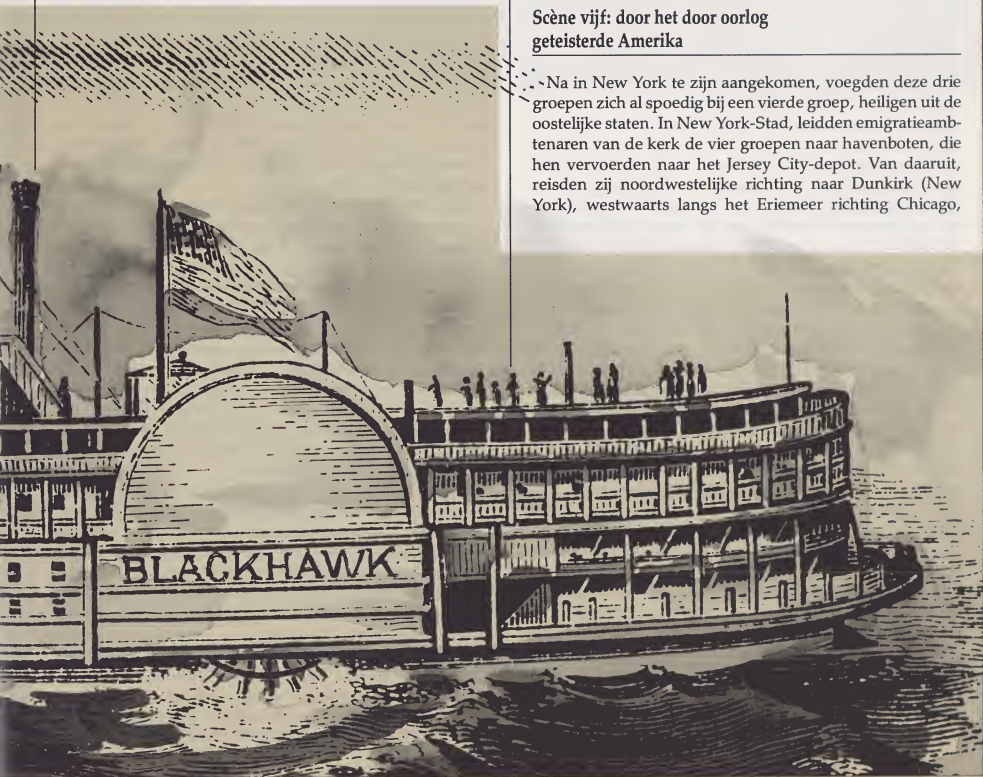
naar Liverpool „onder gejuich en het zwaaien van hoeden en zakdoeken“. [6]

President George Q. Cannon, toenmalig president van het zendingsgebied Europa, die de aanzwellende stroom emigranten in goede banen trachtte te leiden, charterde drie schepen in Liverpool, bevrachtte deze met goederen, benoemde op ieder schip een kerklid met de supervisie en overzag het aan boord gaan en vertrek van de emigranten.

Op 16 april voer Jeffries en 378 andere heiligen af aan boord van de *Manchester*. F. W. Blake en 623 andere heiligen volgden op 23 april op de *Underwriter*. Drie weken later, na een hobbelige treinreis, arriveerde het Scandinavische gezelschap onder leiding van president Van Cott vanuit Hull in Liverpool. Op 16 mei voegden zij zich bij het grootste gezelschap heiligen der laatste dagen dat tot nu toe de oversteek waagde – 955 mensen – met de *Monarch of the Sea*. In totaal voeren ongeveer tweeduizend Europese heiligen verdeeld over drie schepen naar New York, een reis die vijf tot zeven weken in beslag nam.

Scène vijf: door het door oorlog geteisterde Amerika

Na in New York te zijn aangekomen, voegden deze drie groepen zich al spoedig bij een vierde groep, heiligen uit de oostelijke staten. In New York-Stad, leidden emigratieambtenaren van de kerk de vier groepen naar havenboten, die hen vervoerden naar het Jersey City-depot. Van daaruit, reisden zij noordwestelijke richting naar Dunkirk (New York), westwaarts langs het Eriemeer richting Chicago,

en daarna zuidwestelijk richting de Mississippi bij Quincy (Illinois), tachtig kilometer ten zuiden van het verlaten Nauvoo.

De heiligen reisden van daaruit 33 kilometer met rivierboten stroomafwaarts naar Hannibal (Missouri), waar zij de trein weer namen, dit keer door Missouri naar St. Joseph. Daar gingen zij aan boord van rivierboten voor een twee- tot driedaagse reis stroomopwaarts naar Florence (Nebraska). Deze tiendaagse reis van New York naar Florence was vermoeiend en oncomfortabel, de heiligen moesten zes keer van trein wisselen en twee keer van rivierboot.

De groep van de *Manchester* en de *Underwriter* bereikten en verlieten New York in mei. De groep met heiligen uit de oostelijke staten, waaronder zich de tiener Thomas Griggs (die later de lofzang „Stijg” ons lied nu zoet en teer,) en zestig heiligen uit Boston bevonden, alsook leden van de Duitse gemeente van ouderling Schettler, vertrokken op 11 juni. Een dag later stapten president McAllister en driehonderd heiligen uit Pennsylvania op dezelfde trein die het gezelschap uit de oostelijke staten vervoerde. Als laatste begonnen de passagiers van de *Monarch* op 20 juni hun treinreis van New York naar Florence, maar net op tijd voor de karavaan.

Tijdens de tocht van Jersey City naar Florence, ontdekten de heiligen maar al te goed dat er een burgeroorlog aan de gang was. Op 11 juni liepen de heiligen bij het Jersey City-depot op tegen „een regiment soldaten uit New York, dat op weg was naar de oorlog” die hen het leven zuur maakte. [7] Omdat „de regering beslag had gelegd op vervoermiddelen om de troepen naar het front te zenden” [8] viel het de heiligen niet gemakkelijk voldoende treinstellen te bemachtigen. In Elmira (New York) kreeg George Ottinger, één van de heiligen uit Pennsylvania, die later een beroemde kunstenaar werd, „het aan de stok met een soldaat” die twee zusters lastig viel. [9] Bij Chicago passeerde de trein een schavot met het opschrift „Dood aan de verraders”. [10]

Toen de migranten Missouri bereikten, zagen zij hoe legerstroepen een kanon bewaakten, dat zij hadden buitgemaakt op de separatisten en hoorden dat een officier van de rebellen gevangen zat in het treindepot. Bijna elke stad die zij aandeden en elke brug waar zij overheen gingen werd bewaakt en het gerucht wilde dat de rebellen op eerder langsgeslagen passagierstreinen hadden geschoten. Thomas Griggs schreef, dat Chillicothe (Missouri) „eruit zag als een ingenomen stad, al het leven was verdwenen en in de straten werd er gepatrouilleerd door gewapende mannen, van wie er velen een stuk in hun kraag hadden”. [11] Griggs voegde eraantoe dat „de geest van het separatisme overheerste,” en dat de Amerikaanse vlag en die van de rebellen beurteilungen in de stad wapperden. [12]

De oorlog eiste ook haar tol van het scheepvaartverkeer op de Missouri, wat de migranten dwong de beschikbare stoomboten te overladen. George Ottinger schreef, dat op zijn rivierboot „de mensen schouder aan schouder stonden en er geen meter onbenut bleef”. [13]

Half juli, Lucius Scovil en Orson Pratt haastten zich naar Florence om zich bij de laatste huifkarren heiligen der laatste dagen te voegen, reden er geen treinen meer in Missouri.

Separatisten hadden spoorbruggen opgeblazen en spoorbanen gesaboteerd, de twee ouderlingen moesten per postkoets verder naar Florence. Als de heiligen, die per trein reisden, een maand later vanuit New York waren vertrokken, dan hadden zij Florence nooit bereikt.

Scène zes: Florence

In mei, juni en juli van 1861, verzamelden zich ongeveer vierduizend heiligen uit het oosten en tweehonderd huifkarren uit het westen zich in Florence, waar een drukke nederzetting was opgeslagen – compleet met voorraadschuur, pakhuis, kampvuren, kralen, weegtoestel, priel en de nodige ambtenaren die de uitrustings beheerden.

Jacob Gates, de verantwoordelijke man, had de nederzetting van de grond gebracht. In opdracht van Brigham Young, was hij in februari vanuit Engeland naar New York gegaan. Daar had hij een trein gereserveerd voor de Europese emigranten, die in mei en juni zouden aankomen, toen hij nog wat tijd over bleek te hebben, bezocht hij een vriend om aan hem een kopie van de profetie van Joseph Smith over de burgeroorlog te laten zien. In Chicago, kocht ouderling Gates voor 7300 dollars onderdelen voor 111 huifkarren bij de firma Peter Schuttler, die in juni in Florence afgeleverd dienden te worden.

Nadat ouderling Gates in april in Florence aankwam, hoorde hij het ontstellende nieuws van de val van Fort Sumter. Op 24 april zag hij soldaten uit Fort Kearney (Nebraska) naar het oosten vertrekken. „Het is oorlog,” schreef hij, „vrees lijkt het land te bekruipt en ontzetting over het onheil dat nadert.” [14]

Op 5 mei hoorde hij hoeveel huifkarren er op weg waren vanuit Salt Lake City. Zonder te weten hoeveel migranten hij kon verwachten, vanwege mogelijke vertragingen, opende hij een pakhuis en kocht voorraden en gereedschappen in. De eerste groep migranten – de heiligen van de *Manchester* – arriveerde op 24 mei in Florence. Ouderling Gates hielp hen huifkarren te verkrijgen en een onafhankelijke compagnie te vormen, waarna zij op 29 mei westwaarts trokken. De tweede groep migranten – passagiers van de *Underwriter* – bereikte Florence op 3 juni, gevolgd door de heiligen uit de oostelijke staten op 20 juni. Ondertussen liepen tussen 16 en 30 juni zoals verwacht de huifkarren uit Salt Lake City binnen. De laatste groep migranten – van de *Monarch* – kwamen op 2 juli aan.

Ouderlingen Gates, Pratt, Snow en gezagvoerder Young, waren verrast door de grote groep migranten. Ouderling Snow had berekend, dat er driehonderd huifkarren nodig zouden zijn; hij zat er in feite driehonderd naast. Op 2 juli was de nederzetting in Florence uitgegroeid tot een dorp met meer dan 2500 heiligen – waaronder Duisters, Zwitsers, Italianen, Denen, Zweden, Noren, Schotten, Welsh, Engelsen, Ieren en Canadezen.

Heiligen die een eigen huifkar en span niet konden bekostigen, schreven zich in voor een tocht in de karavaan. Gezagvoerder Joseph W. Young overzag de „kaartverkoop” en het toewijzen van de plaatsen in de vier karavanen van de kerk, wat ouderling Gates de ruimte gaf leiding te

geven aan het uitrusten van de onafhankelijke karavannen.

Terwijl zij wachtten op een plaats op een huifkar, zetten de migranten de huifkarren van Schuttler in elkaar, bouwden een openbaar priel en naaiden samen huiven en tenten.

Om de heiligen te voeden en de karavannen te bevoorraden, sloegen de beheerders onder leiding van ouderling Gates grote hoeveelheden voedsel in, te weten 5900 kilo suiker, 1300 kilo appels, 1500 kilo ham en 1700 kilo spek bij de winkels in de omgeving.

Eind juni en begin juli, werden zes onafhankelijke karavannen en de vier karavannen van de kerk uitgerust. Het Perpetual Emigration Fund werd aangesproken voor het verschaffen van leningen aan behoeftige migranten, zodat zij er voedsel, voorraden en plaatsbewijzen voor konden kopen. Dat dit nodig was werd duidelijk daar meer dan zeshonderd gezinshoofden een lening aanvroegen.

De karavannen vervoerden zes tot twaalf mensen per huifkar. De plaatsbewijzen kostten veertien dollar voor volwassenen en zeven dollar voor kinderen onder de acht jaar. Iedere passagier werd toegestaan kosteloos vijftiengig kilo bagage mee te nemen, voor iedere extra kilo werd tien cent gerekend.

Eén zuster schreef dat in haar huifkar, dingen die niet dagelijks gebruikt werden „in het midden van de huifkar tot aan de bogen werden opgestapeld,” waardoor de huifkar in tweeën werd gedeeld. [15] Ketels werden onder aan de huif-

kar vastgebonden. De groepen kampeerden buiten de nederzetting tot de dag van vertrek aangebroken was, ondervijl leerden zij hoe zij op een kampvuur moesten koken en een span ossen moesten mennen.

De karavannen die pendeldiensten onderhielden vertrokken in de eerste twee weken van juli. Jacob Gates sloot de nederzetting Florence en verliet deze op 17 juli – vier dagen voor de eerste grote slag in de burgeroorlog. Er waren toen al twaalf karavannen met 624 huifkarren vertrokken uit Florence, bevolkt door 3900 migranten – 1000 uit de oostelijke staten, 1900 uit Europa en 1000 „onafhankelijken” die Florence op eigen gelegenheid hadden bereikt.

De vier pendelkaravannen vervoerden ongeveer 1700 migranten naar Utah

Scène zeven: de mormoonse route

De 1600 kilometer lange route, die de migranten volgden, liep parallel aan de North Platte River dwars door Nebraska en een deel van Wyoming, halverwege Wyoming langs de Sweetwater River tot South Pass, daarna zuidwestelijk naar Fort Bridger en over woeste 2300 meter hoge bergen naar Utah.

Op ongeveer de helft van hun reis passeerden de karavannen legertroepen, die oorspronkelijk in Utah gelegerd waren geweest, maar nu naar het oosten gingen om aan de oorlog deel te nemen.

De emigranten reisden het grootste gedeelte in veiligheid.

Hoewel zij aan enkele problemen het hoofd hadden te bieden, bereikte de meerderheid van de migranten Salt Lake City veilig en wel. James H. Linford, een emigrant uit Engeland, schreef: „De reis was in zekere zin eentonig,” en „al met al was het een mooie tocht voor hen die sterk en gezond waren”. Hij merkte op dat „alle gezonde migranten van Florence naar Utah liepen.” [16]

De mannen uit Utah, die de „Utah boys” werden genoemd, werden door een paar Europese heiligen als ruige knapen beschouwd. Maar de „Utah boys” maakten de reis wel een stuk aantrekkelijker. Zeb Jacobs schreef in zijn dagboek over een man, die op een avond met de knapen wilde gaan jagen: Wij kwamen hem tegen en hij vertelde ons, dat hij hoorde bij de compagnie van Heber P. Kimball, die iets voor onze groep uitreed.

De jongens hadden hem overgehaald op konijnenjacht te gaan zoals Yankees het doen.

Dat ging als volgt in zijn werk: de migrant werd verteld, dat hij een klein vuur moest aanleggen en daarbij de wacht houden met een open zak en een stuk hout. De jongens zouden de konijnen naar hem toe drijven door zachtjes te fluiten, de konijnen zouden in de zak lopen waarna hij ze kon doodslaan.

De jongens gingen zogenaamd weg om de konijnen op te drijven; maar in plaats daarvan gaven ze onverwachts een afgrijselijke gil. De arme man dacht dat de Indianen op zijn hielen zaten en zette het op een lopen. Wij haalden hem na ruim een kilometer pas in. De man was zich bijna lam geschrokken.” [17]

De karavanan bereiken Salt Lake City gedurende augustus, september en oktober. De kerkleiders verwelkomen de nieuwelingen en de „Utah boys” hervatten hun minder opwindende werk. De pendelkaravanan werden opgeheven en de geleende huijkarren en ossen werden teruggeven aan hun eigenaars, die gezamenlijk meer dan tweehonderdduizend dollar verrekend zagen bij hun tiendevereffening.

De migranten vonden al snel een onderkomen en werk. Honderden bleven in Salt Lake City; anderen vestigden zich in andere gebieden in Utah, zoals St. George, Tooele en Lehi. Het deed Brigham Young goed, dat 3900 migranten Utah veilig hadden bereikt – 1700 van hen in pendelkaravanan, wat de kerk duizenden dollars bespaarde, die anders aangesproken had moeten worden voor het kopen van vee en huijkarren. „Het zenden van huijkarren naar Florence is een goede zaak,” schreef ouderling McAllister. [18]

Van 1862 tot 1868 (de spoorweg bereikte Utah in 1869) kwamen er nog eens 24.000 emigranten naar Utah. Eén derde tot de helft van hen, hadden daarbij hulp van de kerk nodig en kwamen in door de kerk verschaft pendelkaravanan naar Utah.

De zorgvuldig geleide migraties gedurende de jaren zestig van de vorige eeuw, zijn een ode aan de inspiratie en het organisatietalent van Brigham Young en de migratieambtenaren, die het geheel overzagen.

Hoewel enkele andere karavanan ernstig te lijden hebben gehad tijdens de tocht, zijn de zorgvuldig geplande en bevoorradate pendelkaravanan, en de onafhankelijke kara-

van die met hun meereisden, toch de maatstaf voor het verloop van de migratie van de heiligen. □

Aantekeningen

[1] Bernhard Schettler, memorandumboek 1861, afdeling kerkgeschiedenis van De Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen; „Rosine Wilhelmina Aust Bitter” en „Traugott Bitter”, levensverhalen in bezit van Constance Brown uit Rexburg (Idaho). Andere namen van Duitse bekeerlingen, genoemd in het boek van Schettler, zijn: Krieg, Schmidt, Schneider, Schlesselman, Hardi, Kunkler, Stauffer, Stammering en Bencke.

[2] *Millennial Star*, 6 april 1861.

[3] Erastus Snow aan George A. Smith op 26 juni 1861, in *Journal History* van die datum, afdeling kerkgeschiedenis; John D. T. McAllister aan George Q. Cannon op 30 juli 1861, in *Journal History* van die datum.

[4] Uit het dagboek van Lucius Scovil, 27 april 1861, afdeling kerkgeschiedenis.

[5] William Jeffries, *Journal and Reminiscences*, 1860, Brigham Young University, Harold B. Lee-bibliotheek, Provo (Utah).

[6] Uit het journaal van F. W. Blake, 20 april 1861, afdeling kerkgeschiedenis.

[7] Thomas Cott Griggs’ samenvatting van de reis van de heiligen uit Boston naar Florence, en van de compagnie van Joseph Horne, in *Journal History*, 13 september 1861, blz. 1a.

[8] Griggs, blz. 1c.

[9] George M. Ottinger, *Reminiscences and Journal*, 12 juni 1861, in bezit van Susanna Helbling uit Salt Lake City.

[10] Griggs, blz. 1c.

[11] Griggs, blz. 1d.

[12] Ibid.

[13] Ottinger journal, 18 juni 1861.

[14] Jacob Gates, *Reminiscences and Diaries*, 24 april 1861, afdeling kerkgeschiedenis.

[15] Uit het levensverhaal van Wilhelmina Bitter.

[16] *An Autobiography of James Henry Linford sr.* (De familieorganisatie Linford, 1947), blz. 24.

[17] Uit het journaal van Zebulon Jacobs, 24 augustus 1861, in *Journal History*, 23 september 1861.

[18] John D. T. McAllister aan George Q. Cannon op 30 juli 1861, in *Journal History* van die datum.

Dit artikel is gedeeltelijk overgenomen uit *Kindred Saints* (Salt Lake City: Eden Hill, 1982), blz. 124, van de schrijver, alsook uit zijn boek „The Great Florence Fit-out of 1861”, dat opgenomen is in het leerplan *BYU Studies* (Brigham Young Universities, Provo (Utah)). Men raadplege *Great Basin Kingdom* (Lincoln: University of Nebraska Press, 1958), van Leonard J. Arrington, blz. 205 voor een analyse van de overige karavanan van de kerk, gedurende de jaren zestig van de vorige eeuw.

goddelozen, voordat Hij openlijk en publiekelijk neerdaalt, zal Hij in stilte en in besloten kring aan enkele getrouwe heiligen uit alle eeuwen in de vallei Adamondi-Ahman verschijnen. Hier zullen zij, die vanaf de tijd van Adam tot op heden priesterschaps sleutels en -machten in hun bezit hebben, rekenschap afleggen van hun rentmeesterschap. Zij zullen hun sleutels aan Adam overdragen, die op zijn beurt alle sleutels zal overdragen aan Christus. Alles zal aldus in gereedheid worden gebracht, opdat Christus zijn regering in het millennium zal kunnen aanvangen (LV 116; Daniël 7:9–14; 21–22).

5. *De slag van Harmagedon.* Wanneer Israël vanuit alle naties der aarde terugkeerd zal zijn naar haar land en het oude Jeruzalem met de tempel van de Heer herbouwd is, zal er een periode van grote goddeloosheid en verwoesting beginnen die zal culmineren in de slag van Harmagedon.

Er is wel eens ten onrechte verondersteld, dat dit een periode van rechtvaardigheid zal zijn, die het millennium inluidt. Dat is niet het geval; de hele wereld zal met goddeloosheid zijn vervuld. Twee van Gods profeten zullen in Jeru-

zalem om het leven worden gebracht en hun lichamen zullen drie en een halve dag op straat liggen, voordat God hen uit de dood zal doen opstaan (Openbaring 11:8–11).

Overeenkomstig de goddelijke voorzienigheid zal het lijden van Jeruzalem parallel lopen met haar zonden: de stad zal ingenomen worden, de huizen geplunderd, de vrouwen geschonden (Zacharia 14:2). Het lijkt erop dat alleen de rechtvaardigen aan deze verwoesting en plundering zullen ontkomen.

Aldus zal het schouwspel van de laatste grote slag zich voltrekken, de slag van Harmagedon. Deze allesovertreffende slag in een religieuze oorlog, een oorlog tussen de legers van Israël en hun Christus en de legers van Gog en Magog, zal uitgevochten worden op de vlakte van Esdralon, in het oude land Palestina. Volgens Openbaringen 9:16, zullen hier „tweemaal tienduizend tienduizentallen“ (dat is tweehonderd miljoen en meer) in deze slag verwickeld zijn, waarbij alle naties der aarde betrokken zullen zijn. Tijdens deze slag zal Christus op de Olijfberg verschijnen en zal de heilige berg in tweeën splijten. Hij zal zijn volk redden en oordeel uitspreken over de goddelozen. De nederlaag

van Gog en Magog betekent de uiteindelijke vernietiging van de vijanden van Israël en het einde van de aardse landen en koninkrijken. Spoedig daarna zal Christus regeren als Koning der koningen en Heer der heren (Openbaringen 9; LV 45:48; Openbaringen 19:14–16).

6. *Tekenen en wonderen in de hemelen.* Ongeveer tweeduizend jaar geleden vertelde Christus zijn discipelen, terwijl zij op de Olijfberg waren, over de verwoesting die in de laatste dagen over Israël zou komen. Hij beloofde toen: „En terstond na de verdrukking dier dagen, zal de zon verduisterd worden, en de maan zal haar schijnsel niet geven, en de sterren zullen van de hemel vallen, en de krachten des hemels zullen bewogen worden“ (Joseph Smith – Matteüs 33).

Dit dan is het laatste teken, want dan, zo beloofde Hij, „zal in de hemel verschijnen het teken van de Zoon des Mensen; en dan zullen alle geslachten der aarde wenen; en zij zullen de Zoon des Mensen zien, komende op de wolken des hemels, met kracht en grote heerlijkheid.“ (Joseph Smith – Matteüs 36). □

DE VRIEND VAN TROY

Sylvia H. Greenhalgh

Illustraties van Richard Hall

*Troy kwam af en toe naar het jeugdwerk,
alsof hij wilde controleren of zijn lerares er werkelijk
was om alleen hem te onderwijzen.*

Toen ik de kamer van de bisschop verliet, vroeg ik mijzelf af hoe ik ooit de jeugdwerkpresidente zou kunnen zijn die ik net aan de bisschop beloofd had te zullen zijn. Mij was onderwezen dat wij met de hulp van de Heer alles kunnen doen wat er van ons gevraagd wordt, maar deze keer voelde ik echt het gewicht van mijn nieuwe functie.

Het eerste dat ik moest doen was de bisschop laten weten wie ik als mijn raadgeefsters wilde. Ik was nieuw in de wijk en kende dus weinig mensen, hoewel wij in de geboortestreek van mijn man waren gaan wonen. Maar de bisschop gaf mij de raad dit onder gebed en vasten te doen en ik stond er verstand van hoe effectief dit beginsel inderdaad werkte. Tijdens de daaropvolgende week werd mijn aandacht steeds weer op de namen van twee zusters gevestigd. Deze bijzondere vrouwen werden mijn raadgeefsters en na verloop van tijd zag ik hoe de hand van de Heer in deze aangelegenheid was geweest.

Samen en met behulp van de Geest kozen wij onze secretaresse. Zij was een betrouwbare, vriendelijke moeder van vijf kinderen die altijd toegewijd was geweest aan de kerk. Wij wisten dat we erop konden vertrouwen dat ze er elke week zou zijn.

Onze eerste uitdaging was ieder kind en iedere lerares te leren kennen. Een jongetje dat ons daarbij opviel was de tienjarige Troy, de enige in zijn klas. Zijn aanwezigheid in het jeugdwerk begon af te nemen naarmate de ene na de andere lerares aan zijn klas werd toegewezen. Vaak kwam hij gewoon niet opdagen. Verschillende keren hoorden wij zijn leraressen zeggen: „Waarom zou ik een les voorbereiden voor slechts één kind, dat meestal niet eens komt? Daar is mijn tijd te kostbaar voor.”

Wij kregen het advies Troy een klas vooruit of terug te plaatsen, zodat hij met een grotere groep zou kunnen zijn. Wij probeerden beide. Niet lang daarna kwam Troy helemaal niet meer naar het jeugdwerk. Wijervaarden dit als een verlies en besloten als jeugdwerkpresidium te

vasten en te bidden om te weten te komen hoe wij Troy konden helpen.

En weer stond ik er verbaasd van hoe dit beginsel werkt. Toen we bij elkaar waren, werden zowel mijn gedachten als die van mijn beide raadgeefsters op onze secretaresse gericht, hoewel we ons wel afvroegen hoe we haar ooit zouden kunnen vervangen.

Toen ik met haar praatte, leerde ik dat zij net de basis cursus lerarenopleiding had voltooid. Wij gaven haar naam ter overweging aan de bisschop en vertelden hem dat wij er zeker van waren dat de Heer wilde dat Jackie Troy ging helpen. Zij aanvaardde de functie, hoewel zij heel goed wist dat het een klas was met slechts één jongetje, dat vaak niet eens kwam; ook zij had andere leraressen horen spreken over Troy, hoe onhandelbaar hij kon zijn en hoe ontmoedigend het was slechts één kind les te geven. Niettemin aanvaardde Jackie deze taak met een positieve en liefdevolle houding ten aanzien van een jongen, die haar waarschijnlijk alle reden zou geven hem niet lief te hebben.

Ik vertelde Troy dat hij een geweldige, nieuwe lerares had. Hij was er niet van overtuigd en kwam die week, evenals de week daarop, niet naar het jeugdwerk.

Maar naarmate de weken voorbij gingen, kwam Troy af en toe naar het jeugdwerk, alsof hij wilde controleren of zijn lerares er werkelijk was om alleen hem te onderwijzen. Jackie was er altijd. En vele keren ging ze naar zijn huis om hem op te halen.

Jackie bad vaak om er achter te komen hoe zij hem zou kunnen bereiken. Op een avond toen ze aan Troy dacht, vlak voordat ze naar bed ging, drong er zich een gedachte sterk aan haar op: „Wees zijn vriend.”

Langzamerhand zagen wij hoe deze tienjarige jongen door een liefdevolle lerares weer voor het jeugdwerk gewonnen werd. Er scheen een speciale band te bestaan tussen Troy en zijn vriendin Jackie. Zij onderwees hem op de goede, gebruikelijke wijze en gebruikte de vele leuke en interessante activiteiten uit het scoutingsprogramma. Deze leermomenten

van onschatbare waarde werden goed uitgebuit door een toegewijde lerares, die waarlijk de waarde van een kind begreep. Het duurde niet lang voordat Troy het jeugdwerk niet meer oversloeg.

Jackie bleef Troy's lerares totdat hij overging naar de jonge mannen. Iedereen was heel trots op hem. Er waren slechts enkelen die wisten dat dit nooit gebeurd zou zijn als een toegewijde lerares zich niet zo had ingespannen.

Kort na zijn overgang naar de jongemannen liep Troy een ernstige infectie rond zijn hart op en werd hij opgenomen in een ziekenhuis, het Primary Children's Medical Center in Salt Lake City. Pas na vele weken begon hij iets op te knappen. Troy's moeder herinnert zich hoe verbaasd iedereen was toen hij zowel verpleegsters als de andere patiënten het evangelie onderwees. Hij was niet bang om naar hun godsdienst te informeren en zijn ouders merkten op dat hij dezelfde beginselen onderwees die hem door zijn jeugdwerklerares en zijn ouders onderwezen waren.

Troy werd niet beter. We waren verslagen toen wij hoorden dat hij overleden was. Hij was pas dertien jaar oud. De wijk en de gemeenschap waren diep door het droevige nieuws getroffen. Zijn familie was kapot van zijn dood, zij moesten de vele plannen die zij met hem hadden, de dromen die zij gedroomd hadden, opgeven.

Bij de voorbereiding op zijn begrafenis kozen zijn ouders iemand uit, die Troy in het bijzonder goed gekend had, om zijn levensverhaal te vertellen – zijn voormalige jeugdwerklerares. Toen zij die dag sprak, voelde iedereen de liefde die zij voor Troy had en wij begrepen waarom hij naar haar geluisterd had.

De jaren zijn voorbijgegaan, maar ik ben deze ervaring nooit vergeten. Ik weet dat de waarde van een ziel groot is in de ogen van onze Hemelse Vader. Dat getuigenis zal altijd het mijne zijn, vanwege Troy en Jackie. □

Sylvia H. Greenhalgh, moeder van vier kinderen, is lerares intermenselijke verhoudingen in haar Wijk Parker (Idaho).

Achter de sluier

Twee hedendaagse openbaringen

Robert L. Millet

Tijdens de aprilconferentie van 1976 maakte president Spencer W. Kimball bekend dat er twee openbaringen aan de Parel van grote waarde waren toegevoegd. De twee openbaringen – het visioen dat Joseph Smith in 1836 over het celestiale koninkrijk ontving, en het visioen dat Joseph F. Smith in 1918 ontving over de verlossing van de doden – werden later in de Leer en Verbonden als afdelingen 137 en 138 opgenomen. Ouderling Boyd K. Packer van het Quorum der Twaalf Apostelen zei over deze bekendmaking van president Kimball: „Het belang hiervan zal nog tijdens ons leven duidelijk worden; we zullen het onze kleinkinderen en achterkleinkinderen vertellen, en we zullen het in ons dagboek opschrijven, dat wij toen op aarde waren en ons herinneren wanneer dat plaatsvond.” (Toespraak aan medewerkers van de kerkelijke onderwijsinstellingen, 14 oktober 1977.) Het gebeurt zelden dat er aan de Leer en Verbonden wordt toegevoegd. Sinds de toevoeging van het Manifest van president Wilford Woodruff in 1890 heeft de kerk niet meer de gelegenheid gekregen nieuwe openbaringen als onderdeel van onze standaardwerken te aanvullen. Als we goed bekijken hoe we deze openbaringen ontvingen en wat ze inhoudt, helpt dat ons misschien begrijpen waarom ze nu in de Leer en Verbonden zijn opgenomen.

Het visioen van het celestiale koninkrijk (LV 137)

De historische achtergrond van Joseph Smiths visioen van het celestiale koninkrijk is zowel inspirerend als informatief. In 1833 herinnerde de Heer de heiligen in Kirtland aan zijn gebod om „een huis (te) bouwen, in welk huis Ik voornemens ben hen, die Ik heb gekozen, met macht van omhoog te begiften” (LV 95:8). Nadat de Kirtland-tempel voltooid was, beloofde de Heer hun opofferingen met een

machtige uitstorting van licht en waarheid. Over deze bewogen periode is onlangs door een geschiedschrijver van de kerk geschreven:

„Gedurende een periode van vijftien weken, van 21 januari tot 1 mei 1836, ontvingen waarschijnlijk meer heiligen der laatste dagen visioenen en waren ze vaker getuige van andere ongewone geestelijke manifestaties dan gedurende enig ander tijdperk in de geschiedenis van de kerk. Er zijn verslagen van tien afzonderlijke vergaderingen in die periode tijdens welke de heiligen hemelse wezens zagen. Bij acht van die vergaderingen zeiden velen engelen te zien; bij vijf diensten getuigden individuele leden dat Jezus, de Heiland, verscheen. Terwijl de heiligen in zo'n nauw contact met hemelse scharen stonden, profeteerden er velen, spraken enkelen in talen, en ontvingen anderen de gave deze talen uit te leggen” (Milton V. Backman jr., *The Heavens Resound: A History of the Latter-day Saints in Ohio*, blz. 285).

Op donderdagavond, 21 januari 1836, vergaderden de profeet en een aantal kerkleiders uit Kirtland en Missouri in de tempel. Nadat zalvingen waren verricht en het hele presidium de profeet de handen had opgelegd en veel heerlijke zegeningen en profetieën had uitgesproken, ontvouwde zich een machtig visioen voor de vergadering. (Zie *History of the Church*, 2:379–380.)

„De hemelen werden ons geopend, en ik aanschouwde het celestiale koninkrijk Gods, en de heerlijkheid daarvan – of ik in mijn lichaam was of daarbuiten kan ik niet zeggen.

Ik zag de bovenaardse schoonheid van de poort waardoor de erfgenamen van dat koninkrijk zullen binnengaan, een poort als van wentelende vurige vlammen.

Ook aanschouwde ik de vlammende troon Gods, waarop de Vader en de Zoon gezeten waren.

Ik zag de prachtige straten van dat koninkrijk, die met goud geplaveid leken te

zijn” (Leer en Verbonden 137:1–4).

Dit visioen van het celestiale koninkrijk had veel weg van het visioen dat Johannes de Openbaarder ontving van de heilige stad, de aarde in haar geheiligde en celestiale staat: „En de fundamenten van de muur van de stad,” schrijft Johannes, „waren met allerlei edelgesteente versierd”. Verder „(was) de straat der stad ... zuiver goud, gelijk doorschijnend glas” (Openbaring 21:19, 21).

Het verslag gaat verder:

„Ik zag onze vader Adam en Abraham; en mijn vader en moeder; mijn broeder Alvin, die reeds lang geleden gestorven was.

En ik vroeg mij verwonderd af hoe hij een erfenis in dat koninkrijk had ontvangen, aangezien hij dit leven verlaten had, voordat de Heer had aangevangen Israël voor de tweede maal te vergaderen, en niet gedoopt was ter vergeving van zonden” (verzen 5–6).

Josephs visioen was een blik in de toekomstige celestiale sfeer; hij zag zijn ouders in het koninkrijk van de rechtvaardigen, terwijl ze in 1836 nog beide leefden. Een interessant feit is, dat op het moment dat dit visioen ontvangen werd, vader Smith zich in dezelfde kamer bevond als zijn zoon.

De profeet zag ook zijn broer Alvin. Alvin Smith was het eerste kind van Joseph sr. en Lucy Mack Smith. Hij had een vriendelijke en liefhebbende aard, en zocht steeds naar mogelijkheden om het gezin de zo nodige financiële steun te geven. Later beschreef de profeet zijn oudste broer als iemand in wie geen bedrog was (*History of the church*, 5:126), en als „een zeer knappe man, door niemand overtroffen dan alleen Adam en Set” (*History of the Church*, 5:247).

Toen Alvin stervende was, vroeg hij of alle kinderen van het gezin Smith aan zijn bed konden komen om te luisteren naar zijn laatste raad en uiting van liefde. Volgens het verslag van moeder Smith in haar

History of Joseph Smith, zei hij, toen hij bij Joseph kwam: „Ik ga nu sterven, mijn lijd en mijn gevoelens zeggen mij dat mijn tijd erg kort is. Ik wil dat je goed je best doet, en alles doet wat je in vermogen ligt om het verslag te verkrijgen. (Minder dan drie maanden daarvoor was Joseph door Moroni bezocht.) Wees getrouw in het ontvangen van instructie, en in het onderhouden van elk gebod dat je gegeven wordt.”

Alvin stierf op 19 november 1823. Lucy Mack Smith beschrijft het verdriet dat met zijn overlijden gepaard ging: „Alvin was een jongeman die buitengewoon goed van aard was – vriendelijk en zachtmoedig, zodat de hele buurt treurde en rouwde om zijn overlijden.”

Daar Alvin zeven jaar voor de organisatie van de kerk gestorven was, en niet met de juiste autoriteit gedoopt, vroeg Joseph zich tijdens het visioen af hoe het mogelijk was dat zijn broer de hoogste hemel beërfd had.

„Zo sprak de stem des Heren tot mij: allen die sterven zonder kennis van dit evangelie, doch die het aangenomen zouden hebben, als zij langer op aarde hadden mogen blijven, zullen erfgenaam zijn van het celestiale koninkrijk Gods;

ook allen, die van nu af aan zullen sterven, zonder kennis van het evangelie, doch die het met heel hun hart zouden hebben aanvaard, zullen erfgenaam zijn van dat koninkrijk;

Want Ik, de Heer, zal alle mensen oordelen naar hun werken, naar de verlangens van hun hart” (Leer en Verbonden 137:7–9).

Joseph leerde dat iedereen de gelegenheid zal hebben – hier of in het hierna – om de beginselen van het evangelie van Jezus Christus te aanvaarden en toe te passen. Dit visioen bevestigde dat de Heer de mens niet alleen naar zijn daden oordeelt, maar ook naar zijn houding – de verlangens van zijn hart (zie ook Alma 41:3).

Een andere prachtige leerstelling die uit het visioen van het celestiale koninkrijk naar voren komt heeft te maken met de toestand van kinderen die sterven. „Ook zag ik dat alle kinderen die sterven, eer zij de jaren der verantwoordelijkheid bereiken, zalig zijn in het celestiale koninkrijk des hemels” (Leer en Verbonden 137:10). Dit bevestigde wat de profeten van weleer hadden onderwezen. Koning Benjamin leerde van een engel dat „de zuigeling, die in zijn kindsheid sterft, (niet) om(komt)” (Mosiah 3:18). En na de toestand te hebben beschreven van hen

In zijn visioen van het celestiale koninkrijk zag Joseph Smith zijn ouders, die nog leefden, en zijn broer Alvin, die was overleden vóór het evangelie was hersteld.

die in de eerste opstanding voortkomen, zei Abinadi eenvoudigweg: „En kleine kinderen hebben eveneens het eeuwige leven” (Mosiah 15:25).

Uit een openbaring die in september 1830 aan Joseph Smith werd gegeven, bleek dat „kleine kinderen sedert de grondlegging der wereld door Mijn Eniggeborene zijn verlost” (Leer en Verbonden 29:46, zie ook JST, Matteüs 19:13–15). In 1842 onderwees Joseph dat „de Heer velen wegneemt, zelfs in hun kindsheid, opdat ze de afgunst der mensen mogen ontlopen, en het verdriet en kwaad van deze wereld; ze waren te rein, te lieflijk om op aarde te leven; daarom hebben we, goed beschouwd, meer reden tot vreugde dan tot verdriet, want ze zijn van de duivel verlost, en we zullen ze spoedig weer met ons hebben” (*History of the Church*, 4:553). Deze kinderen zullen uit het graf voortkomen zoals ze erin werden gelegd – als kinderen (zie *History of the Church*, 4:555–556). Van hen wordt niet verwacht dat zij, in hun opgestane staat, dezelfde beproevingen ondergaan als wij in onze aardse staat, maar zij zullen verder gaan om de hoogste en grootste zegeningen van verhoging en de eeuwige voortduur van de gezinseenheid te ontvangen.

Vier en een half jaar na het visioen van het celestiale koninkrijk te hebben ontvangen, hield Joseph zijn eerste openbare redevoering over de doop voor de doden. Een aanwijzing heeft ons het volgende verslag nagelaten:

„Ik woonde een redevoering bij die de profeet Joseph op 15 augustus 1840 over de doop voor de doden hield. Hij las het grootste gedeelte van het vijftiende hoofdstuk van Korintiërs voor en merkte op dat het evangelie van Jezus Christus grote blijdschap had gebracht . . . Hij zei ook dat de apostel (Paulus) tot een volk sprak dat een begrip had van de doop voor de doden, daar onder hen die verordening uitgevoerd werd. Hij zei dat mensen nu in de plaats konden treden van hun vrienden die overleden waren, en dat het plan van zaligheid tot doel had om allen te

behouden die gewillig zijn aan de vereisten van de wet van God te voldoen. Hij hield verder een hele mooie toespraak” (Andrew F. Ehat en Lyndon W. Cook, *The Words of Joseph Smith*, blz. 49).

Een maand na deze redevoering, overleed Joseph Smith sr. Kort voor zijn dood verzocht vader Smith om een plaatsvervangende doop voor zijn oudste zoon, Alvin. Hyrum Smith voldeed aan de laatste verzoeken van zijn vader en werd in 1840 plaatsvervangend voor Alvin gedoopt, en nog eens in 1841. Alvin ontving op 11 april 1877 door plaatsvervangend werk zijn begiftiging en werd op 25 augustus 1897 aan zijn ouders verzegeld.

Het visioen van de verlossing der doden (Leer en Verbonden 138)

De waarheden die in eerste instantie aan Joseph Smith waren geopenbaard, werden na zijn dood „regel op regel” uitgebreid. De Heer openbaarde aan de neef van de profeet – Joseph F. Smith – verdere inzichten in de wijze waarop het evangelie in de geestenwereld gepredikt wordt.

Gedurende de laatste zes maanden van zijn leven, ging president Joseph F. Smith gebukt onder de gevolgen van zijn hoge leeftijd en besteedde veel tijd aan zijn persoonlijk studie in het Beehive House in Salt Lake City. Hij wist echter wel genoeg kracht te verzamelen om de oktoberconferentie in 1918 bij te wonen. Tijdens de eerste bijeenkomst stond hij op om de heiligen toe te spreken, en zei met geëmotioneerde stem:

„Ik zal niet proberen de vele dingen weer te geven die mij deze ochtend door het hoofd gaan, ik durf het ook niet. Zo de Heer het wil, zal ik op een later tijdstip proberen u de dingen te vertellen die ik in gedachten heb, en die in mijn hart leven. Ik heb de laatste vijf maanden niet alleen geleefd. Ik heb in de geest van gebed verstoofd, van smeking, van geloof en vastberadenheid; voortdurend heb ik met de Geest des Heren in contact gestaan.” Volgens zijn zoon, Joseph Fielding Smith, die zijn vaders biografie schreef, *The Life of Joseph F. Smith*, gaf zijn vader in bedekte termen weer dat gedurende die laatste zes maanden hij vele manifestaties had ontvangen, waarvan hij een aantal met zijn zoon deelde. Eén van die manifestaties, het visioen van de verlossing der doden, had hij, daags daarvoor, op 3 oktober 1918 ontvangen, en legde hij onmiddellijk na afloop van de conferentie vast.

Joseph F. Smiths aandacht werd op het leven na dit leven gevestigd door zijn veel-

vuldige confrontaties met de dood. Zijn ouders, Hyrum en Mary Fielding Smith, overleden beiden toen hij nog een jongeman was. Een groot deel van zijn latere beproevingen bestond uit het overlijden van vele van zijn kinderen. Joseph Fielding Smith schreef: „Als de dood in zijn huis zijn intrede deed, zoals vaak gebeurde, en zijn kleintjes van hem ontnomen werden, treurde hij met een gebroken hart en rouwde, niet als zij die zonder hoop rouwen, maar om het verlies van zijn 'kostbare juwelen', die hem dierbaarder waren dan het leven zelf.”

Een paar maanden voor president Smith het visioen van de verlossing der doden ontving, overleed zijn oudste zoon, Hyrum Mack Smith, lid van het Quorum der Twaalf Apostelen; hij was slechts 45 jaar oud. Dit was voor de president een bijzonder traumatische beproeving. Wegens zijn leeftijd al in verzwakte lichamelijke conditie, was dit „één van de zwaarste klappen die hij ooit te verwerken kreeg”. De sluijer, die het hiernamaals bedekt, was echter tijdens zijn leven vaak dun geweest. Als een jonge zendeling in Hawaï, had hij een droom-visioen ontvangen waardoor zijn geloof en vertrouwen werd versterkt. In de daaropvolgende jaren, hielp het hem zijn leven richting te geven en verzekerde het hem dat zijn werk aanvaardbaar was voor de Heer en voor zijn voorgangers in het presidentschap van de kerk. In deze droom ontmoette de jonge Joseph zijn oom, de profeet Joseph, en werd hij gesterkt in zijn verlangen om zich afzijdig te houden van de corruptie van de wereld. Daarenboven leerde hij op jonge leeftijd dat de scheiding tussen sterfelijkheid en onsterfelijkheid vaag is en dat de Heer vaak contact toestaat tussen inwoners van twee de sferen.

De laatste dertig maanden van Joseph F. Smiths leven, van april 1916 tot oktober 1918, vertegenwoordigen een tijdperk van bijzondere geestelijke verlichting. Gedurende deze periode gaf hij de kerk enkele van de belangrijkste en meest inspirerende inzichten van deze bedeling.

Tijdens de aprilconferentie van 1916 gaf president Smith een opmerkelijke toespraak getiteld „In de tegenwoordigheid van het goddelijke”. Hij sprak over het nabij-zijn van de geestenwereld, en van het belang en de zorg die de geesten in en voor ons en ons werk hebben. Hij onderstreepte dat zij die in hun aardse staat hard hadden gewerkt om Zion te vestigen, het voorrecht niet ontzegd zou worden om vanuit hun onsterfelijke sfeer

„neer te zien op het resultaat van hun inspanningen”. Het is zelfs zo dat ze, „nu in hoge mate geïnteresseerd zijn in ons welzijn, zoniet in hogere mate dan toen ze in het vlees leefden.” Misschien is de belangrijkste uitspraak uit zijn toespraak wel de volgende: „Soms verbreedt de Heer ons gezichtsveld aan deze zijde van de sluijer, zodat we het gevoel hebben en ons bewust schijnen te zijn dat we achter de dunne sluijer kunnen zien die ons van die andere sfeer scheidt.”

In juni 1916 gaven het Eerste Presidium en het Quorum der Twaalf Apostelen een brochure uit, die een leerstellige uiteenzetting bevatte, getiteld: „De Vader en de Zoon.” Dit om de leerstellige misverstanden omtrent de aard van de Godheid, en in het bijzonder Jezus Christus' rol als „Vader”, uit de weg te ruimen.

President Joseph F. Smith gaf één van zijn opmerkelijkste toespraken – „De toestand van kinderen in de opstanding” – tijdens een vastenvergadering in de tempel in februari 1918. Het geeft ons niet alleen inzicht in de macht en profetische gestalte van één die getraind en geschoold is in doctrine, maar ook wordt ons een blik vergund in het hart van een nobel vader die – na het verlies van geliefde kinderen en na om hun afwezigheid te hebben getrouwd – zich verheugt in de zekerheid dat (1) kinderen onsterfelijke wezens zijn, geesten die ook achter de sluijer leven en vooruitgang maken; en (2) zoals de profeet Joseph Smith ondervonde, kinderen uit het graf zullen voortkomen zoals zij daar ingelegd zijn – als kinderen – en dat zulke mensen daarna gekoesterd en tot lichamelijke wasdom gebracht zullen worden door waardige ouders. „O, hoezeer ben ik gezegend met deze kinderen”, juichte president Joseph F. Smith, „en hoe gelukkig zal ik zijn om ze aan gene zijde te ontmoeten!”

Enkele maanden later, op donderdag 3 oktober 1918, zat president Smith, die vanwege ziekte veel tijd in zijn kamer moest doorbrengen, te lezen en te mediteren over de universele aard van de verzoening en over de apostel Petrus' zinspelingen op Christus' nasterfelijke bediening. Die dag werden een leven en een moment van voorbereiding beloofd met een hemelse begiftiging – het visioen van de verlossing der doden.

„Terwijl ik nadacht over deze woorden der Schrift, werden de ogen van mijn begrip geopend en de Geest des Heren rustte op mij en ik zag de heerscharen der doden, groot en klein” (Leer en Verbonden 138:11). In zijn visioen ziet Joseph F.

Smith een „ontelbare schare geesten der rechtvaardigen”, de rechtvaardige doden vanaf de dagen van Adam tot het midden des tijds. Ze zijn in gespannen afwachting van de komst van Christus in hun dimensie, en verheugen zich in het vooruitzicht van een ophanden zijnde opstanding (zie verzen 12–17). Na het volbrengen van het zoenoffer op Golgota, doet de Heer van leven en dood in een oogwenk zijn intrede in de wereld der overledenen. De doden, die „de lange afwezigheid van hun geest uit hun lichaam als een gevangenschap (hadden) beschouwd”, (zie vers 50; zie ook Leer en Verbonden 45:17), bevinden zich, in zekere zin, in een gevangenis; zelfs de rechtvaardigen verlangen naar „bevrijding” (zie verzen 15, 18). En zo komt de Meester om „(vrijheid uit te roepen) voor de gevangenen die getrouw waren geweest” (vers 18). Zoals Petrus had gezegd, ging Christus achter de sluijer om „aan de geesten in de gevangenis” te prediken (1 Petrus 3:19). Joseph Smith had onderwezen: „Hades, Sheal, paradys, geesten in de gevangenis, dat is hetzelfde; het is een geestenwereld” (*History of the Church*, 5:425). En zoals ouderling Bruce R. McConkie heeft uitgelegd, wordt in dit visioen duidelijk gemaakt dat de hele geestenwereld, en niet alleen dat gedeelte dat de hel wordt genoemd, als een gevangenis beschouwd wordt” (*De Ster*, augustus 1977, „Een nieuw gebod.”).

Christus gaf de rechtvaardige geesten echter „macht voort te komen na zijn opstanding uit de doden, om het koninkrijk zijns Vaders binnen te gaan en daar gekroond te worden met onsterfelijkheid en eeuwig leven” (Leer en Verbonden 138:51).

Terwijl hij peinsde over hoe de Heiland in de korte tijd tussen zijn dood en opstanding aan zovelen in de geestenwereld het evangelie heeft kunnen onderwijzen, doet president Smith een zeer belangrijk leerstellig inzicht op. Hij ziet in „dat de Heer zich niet persoonlijk onder de zondaars en de ongehoorzaam (begaf)”, maar dat Hij „zijn heerscharen samen(stelde), en ... boodschappers (koos), die Hij met macht en gezag bekleedde” (verzen 29–30), opdat die vertegenwoordigers de evangelieboodschap konden brengen „aan alle doden, die Hij wegens hun opstandigheid en overtreding, niet persoonlijk kon bezoeken” (vers 37). De uitverkoren boodschappers brengen de boodschap van het evangelie aan hen die op aarde geen gelegenheid hadden de waarheid te aanvaarden of te verwerpen, en ook aan hen die op aarde

De geesten van kinderen die overlijden leven voort aan de andere zijde van de sluier en maken daar vooruitgang. Ze zullen als kinderen opstaan, om dan door waardige ouders te worden opgevoed.

de profeten verwierpen. Hun wordt de eerste beginselen en verordeningen van het evangelie onderwezen (waaronder de plaatsvervangende aard van de verordeningen), opdat zij naar dezelfde goddelijke maatstaven geoordeeld en beloofd mochten worden als zij die op aarde leven (zie verzen 31-34).

Het inzicht dat Christus de ongehoorzamen niet persoonlijk bezocht is een leerstellige kwestie waarmee de kerk met dit visioen voor het eerst bekend gemaakt werd, en waardoor ons begrip van het werk in die sfeer verduimd wordt. Deze verduidelijking bevestigt echter wat Joseph Smith leerde: zij die in dit leven getrouwd zijn zetten hun onderwijs en werkzaamheden in de geestenwereld voort ten behoeve van hen die God niet kennen (zie vers 57). In het dagboek van George Laub, gedateerd 12 mei 1844, staat een uitspraak van de profeet Joseph: Allen die tot hun dood het geloof behouden hebben gaan naar de gevangenis van de geesten om te prediken aan hen die naar het lichaam dood zijn, maar naar de geest leven, en die geesten prediken tot de geesten opdat ze naar God in de geest mogen leven, en mensen werken voor hen in het vlees" (Ehat en Cook, blz. 370). Joseph F. Smith had deze leerstelling een aantal malen onderwezen (zie *Evangelieleer*, blz 132).

President Smith ziet verder in zijn visioen velen van de nobelen en groten sedert het begin der tijden, waaronder Adam, Seth, Noah, Abraham, Jesaja, de Nephitische profeten voor Christus, en vele anderen. Daarenboven herkent hij moeder Eva en vele van haar getrouwe dochters. President Smith had een aantal jaren eerder onderwezen dat vrouwen aan vrouwen bedienen in de geestenwereld, net zoals dat in heilige plaatsen op aarde gebeurt (zie *Evangelieleer*, blz 464). Wederom werd hij, door dit visioen, ooggetuige van dat feit. Na ons met dit opmerkelijke visioen te hebben bekend gemaakt – „een volledige en begrijpelijke bevestiging van de

al bekende leer van de kerk omtrent de verlossing van de doden" (Bruce R. McConkie, *De Ster*, augustus 1977) – besluit president Smith zijn leerstellige bijdrage met zijn getuigenis: „Zo werd het visioen van de verlossing der doden mij geopenbaard, en ik getuig hiervan, en ik weet dat dit getuigenis waar is, door de zegen van onze Heer en Zaligmaker Jezus Christus. Zo zij het. Amen" (Leer en Verbonden 138:60). Het visioen werd voorgelegd aan het Eerste Presidium, de Twaalf, en de Presiderende Patriarch tijdens een raadsvergadering op donderdag 31 oktober 1918. Vanwege zijn verzwakte toestand was de president niet in staat aanwezig te zijn, maar vroeg zijn zoon, Joseph Fielding Smith, de openbaring aan de bijeengekomen algemene autoriteiten voor te lezen.

Ouderling James Talmage schreef het volgende in zijn dagboek: „De Twaalf, de raadgevers in het Eerste Presidium, en de Presiderende Patriarch, aanvaardden en onderschreven de openbaring als het woord des Heren" (James E. Talmage Journal, archieven van de kerk). President Smiths lichamelijke toestand verergerde gedurende de eerste weken van november 1918, en op 19 november stierf hij. Tijdens de daaropvolgende conferentie (april 1919) bewees ouderling Talmage de president op passende en ontroerende wijze eer:

„Waar is hij nu? Het werd hem vergund om kort voor zijn heengaan een blik in het hiernamaals te werpen en te leren waar hij

binnenkort zou werken. Hij was een prediker van gerechtigheid op aarde, en ook nu hij is een prediker van gerechtigheid. Van zijn jeugd af was hij een zending, en hij is nu een zending onder hen die het evangelie nog niet hebben gehoord, hoewel ze van de sterfelijkheid naar de geestenwereld zijn gegaan. Ik kan me hem niet anders voorstellen dan nauw betrokken bij het werk van de Heer."

Besluit

Het visioen van Joseph Smith van het celestiale koninkrijk schetst het beeld van een liefhebbende God die inderdaad vele woningen bereid heeft. Het visioen van Joseph F. Smith van de verlossing der doden zet met een opvallende duidelijkheid de wijze uiteen waarop de Heiland in het midden des tijds de vrijheid uitriep voor de gevangenen; ook wordt het patroon ontvouwd volgens welke de leerstellingen der verlossing ook nu verkondigd worden in de wereld na het graf. En zo gaat het verlossingswerk aan beide zijden van de sluier voort. „Want daartoe", schreef Petrus, „is ook aan doden het evangelie gebracht, opdat zij wel, naar de mens, wat het vlees aangaat, zouden geoordeeld worden, doch, naar God, wat de geest betreft, zouden leven" (1 Petrus 4:6). □

Robert L. Millet is wetenschappelijk medewerker Oude Schriftuur aan de Brigham Young Universiteit, Provo (Utah). Hij en zijn vrouw, Shauna, hebben vijf kinderen.

Europese
Artistieke
Prijsvraag
1985

De winnaars

Bladzijde 59, boven:
Armando Palumbo, Palermo
(Eerste prijs)

Bladzijde 59, rechts onder:
Alberto Pilolli, Genua
(Tweede prijs)

Bladzijde 59, links onder:
Claudio Bonaldo, Turijn
(Derde Prijs)

Heinrich Lersch, Wenen:
De boom des geloofs.

Het cadeau van baboe Kit

Kitty de Ruyter, die het verhaal aan Kathie Johnston Brough vertelde

Gefeliciteerd, *litte petit*," fluisterde mijn moeder mij toe, toen we vroeg in de morgen in een Japans concentratiekamp op Java wakker werden. „Negen jaar ben je nu – wat een grote meid. Nog even en dan zullen we je verjaardag in vrijheid kunnen vieren, met cake, limonade en ijs. Let maar op!

„Je bent altijd al een bijzonder kind geweest, geboren met een bestemming. Je bent hier op aarde gekomen om iets te verwezenlijken. Je hebt een taak te volbrengen en daarom zul je dit kamp overleven.“ Mijn moeder hield vol dat op een dag de oorlog voorbij zou zijn en dat er vrede zou heersen.

Al anderhalf jaar zaten wij, sinds de Japanse bezetters ons uit ons huis hadden gehaald, samen met mijn oudere en jongere zusje en mijn broertje in het kamp. Drie oudere broers zaten in een ander kamp. We wisten dat mijn vader in een kamp in Japan of op de Filipijnen zat, vanwege zijn medewerking aan het verzet, dat trachtte de invasie van Indonesië te voorkomen. Ik voelde mij eenzaam en ik was verdrietig. Het was niet eerlijk! We waren achter prikkeldraad gevangen gezet, geteisterd door vlooiën en luizen, door vliegen en muskieten. In ons overvolle en hete gebouw had ieder de beschikking over anderhalve vierkante meter. De mensen deden kortaf en maakten ruzie met elkaar, kinderen huilden onophoudelijk en we moesten om de beurt naar de latrine.

„Hoe zal mijn tiende verjaardag eruit zien?“ vroeg ik me af. „Zal ik dan wel vrij zijn?“ Wat verlangde ik ernaar om in zacht

groen gras te kunnen lopen – erin te rollen, het te ruiken! Wat zou het fijn zijn om te kunnen zingen als ik dat wilde, te gillen als ik dat wilde, of om gewoon maar alleen te zijn!

Op een dag deed dit verlangen om alleen te zijn mij de raad van mijn moeder, om in de buurt van het gebouw te blijven, in de wind slaan. Ik zwalkte weg en nam daarbij mijn enige bezit – een stok – mee. Mijn moeder schreef vaak met die stok op de grond en probeerde ons spelenderwijs het alfabet te leren. Zij vertelde ons ook bijbelverhalen of over dingen die wij gewoon waren te doen of die zij als kind gedaan had.

Peinzend over deze „goeie, ouwe tijd“ zwierf ik steeds verder van het hoofdgebouw weg, naar de afgelegen gedeelten van het kamp en het gevreesde prikkeldraad. Mij niet bewust van mijn omgeving, droomde ik van ons oude huis in de bergen, mijn pony en mijn speelgoed. O, waarom had ik mijn pop Mientje vergeten toen de soldaten ons uit huis haalden? Ik was te bang geweest en te slaperig om aan

mijn lappenpop te denken en die was achtergebleven. Wat had ik haar nu graag bij me gehad!

Ook miste ik mijn baboe, een oude Javaanse vrouw die op mij en mijn broertjes en zusjes paste. Als ik bang was of als ik mij pijn had gedaan was mijn baboe – baboe Kit – er altijd om mij te troosten of te verzorgen. Ik kon mij nog zo goed herinneren hoe zacht haar handen waren, hoe zoet ze rook en hoe haar stem klonk als ze mij troostende woorden in het oor fluisterde. Ik verbeelde mij zelfs dat ik haar hoorde roepen: „Nonny Kitty, Kitty!“

Maar wacht! Luister . . . ik verbeelde het mij niet.

Ik hoorde het nogmaals: „Nonny Kitty, Kitty. Kijk heel voorzichtig naar links, ik zit in de bosjes, maar kom niet te dichtbij. Het prikkeldraad is heel scherp en ze zeggen dat er hier landmijnen zijn.“

Voorzichtig keek ik in de richting van de bosjes. Daar was ze: mijn baboe!

„Bent u gekomen om mij uit dit vreselijke kamp te halen?“ vroeg ik.

„Nee, Nonny. Ik ben hierheen geko-

„O, alstublieft,
neem me mee!
Toe, ga niet weg!”
Ik liet de pop vallen
en stak mijn beide handen
naar haar uit,
terwijl ik mijzelf
tegen haar aandrukte,
waardoor ik mijn
gezicht openhaalde aan
het prikkeldraad.

men om je iets te geven omdat je jarig bent.”

Ik deed net of ik met mijn stok speelde en schuifelde dichterbij.

„Baboe, alstublieft, ik wil met u mee. Ik haat het hier. Alstublieft, laat mij u aanraken. O, baboe Kit, alstublieft!”

Kortaf vertelde zij mij dat ik stil moest zijn en moest luisteren naar wat zij te zeggen had.

„Ik heb je pop Mientje meegenomen om je gezelschap te houden, omdat baboes in dit kamp niet worden toegelaten en het voor Europese kinderen veel te gevaarlijk is in het dorp. Bid altijd om kracht, zodat je je alles kunt doorstaan, want Allah is wijs en alwetend. Hij weet wanneer de oorlog afgelopen is en kijkt of je trouw bent en tot het einde toe volhardt. En als de oorlog voorbij is zullen we gelukkig worden. Hier heb je je pop en beloof me dat je die altijd bij je zult houden. Neem haar mee waar je ook naar toe gaat. En als je dat doet zal je je eens veel geluk brengen.”

Wat de baboe mij vertelde geloofde ik onvoorwaardelijk en ik had geleerd haar

altijd te gehoorzamen. Maar op dat moment wilde ik haar aanraken – het deed er niet toe hoe gevaarlijk het was. Ik draaide mij om en kroop naar het prikkeldraad. Ze gaf mij mijn pop Mientje. Onze handen raakten elkaar. Ze streelde mijn hand.

„O, alstublieft, neem me mee! Toe, ga niet weg!” Ik liet de pop vallen en stak mijn beide handen naar haar uit, terwijl ik mijzelf tegen haar aandrukte, waardoor ik mijn gezicht openhaalde aan het prikkeldraad. Haar zoete lucht prikkelde mijn neusgaten. Ik sloot mijn ogen en genoot van de seconden waarin haar handen langs mijn wangen streelden.

„Ga nu snel, Nonny. Raap je pop op en ga snel terug. Ik moet nu gaan. Snel!”

Ik was niet snel genoeg. Een bewaker kreeg ons in de gaten. Hij zag haar wegrennen, richtte zijn geweer op haar en schoot mijn baboe – mijn baboe Kit – in de rug. De kogel sloeg een gapende wond in haar rug, zij draaide zich om en zwaaide naar mij, alsof zij „het geeft niet” wilde zeggen.

In de verwarring, veroorzaakt door

schreeuwende bewakers en gillende vrouwen, die volgde op het schieten, lette er niemand op mij. Ik stond daar aan de grond genageld, niet in staat mij te bewegen. Iemand raapte mijn pop Mientje op en drukte die mijn in de armen. Ik bukte om mijn stok op te rapen en toen ik mij oprichtte, zag ik dat er een Japanse soldaat voor mij stond. Hij keek mij aan en fluisterde: „Maak dat je wegkomt, snel.”

Ik rende de hele weg naar ons gebouw. Ik was gered door de vijand – een Japanse soldaat! Mijn moeder stond mij op te wachten. Zij had overal naar mij gezocht. Toen zij mij met mijn pop Mientje onder mijn arm aan zag komen rennen, wist ze dat ik baboe Kit had gezien.

Ik vertelde haar wat er gebeurd was. „Was ik maar een beetje sneller geweest! Als ik niet zo gezeurd had en naar haar had geluisterd, had baboe Kit nu nog geleefd!”

Mijn moeder nam mij in haar armen en troostte mij, zij vertelde mij keer op keer dat het gebeurde niet mijn fout was.

Veel jaren heb ik met gewetenswroeging gekampt, voordat ik ten volle de reikwijdte van baboe Kits offer begreep. Ondertussen nam ik mijn pop Mientje overal mee naar toe.

Wij werden vlak voor mijn elfde verjaardag door Britse en Australische troepen en Amerikaanse paratroepen bevrijd. Onze bezittingen waren in de burgeroorlog tussen de Nederlanders en Indonesiërs in beslag genomen, dus hadden we geen huis meer om naar terug te keren. Wij bleven in een vluchtelingenkamp totdat mijn oudste broer genezen was van cholera.

Ik was zestien toen ik bij het schoonmaken van een kast mijn pop Mientje vond, weggestopt op een plank.

Mijn vader had onmiddellijk medische hulp nodig en werd met de gewonde Nederlandse soldaten naar Nederland vervoerd. Hij overleed niet lang nadat wij in Amsterdam aankwamen.

Mijn moeder moest werk zoeken om haarzelf en haar zes kinderen te kunnen onderhouden. Straatarm woonden we in een klein huisje, „gembuileerd“ met oude houten kisten. Het leven was niet eenvoudig en hoewel mijn moeder er alles aan deed om het leven voor ons wat comfortabeler te maken, had zij daar de middelen niet voor.

Ik was zestien toen ik bij het schoonmaken van een kast mijn pop Mientje vond, weggestopt op een plank. Zij was vuil; zij was het slachtoffer geworden van mijn miselijkheid in een vrachtvliegtuig op weg naar Nederland en was onder mij in de modder gedrukt toen wij dekking moesten zoeken toen onze vrachtwagen door de Indonesiërs werd beschoten.

Ik besloot haar op te lappen. Ik boende haar schoon maar haar kleren, die aan haar lichaam waren vastgenaaid, vielen

uit elkaar. Ik wilde de pop niet weggooiden en daarom begon ik haar te herstellen. Maar toen ik de stof terug in de pop wilde duwen, voelde ik meer dan alleen zacht katoen. De pop Mientje gaf toen haar schat prijs die zij al die jaren in zich had meegevoerd: diamanten, robijnen, parels, jade en verschillende ringen. Hoe waren die kostbare juwelen in mijn oude lappenpop terechtgekomen?

Hoewel mijn moeder nooit bij een kerk was aangesloten geweest, was zij een zeer godsdienstige vrouw die reageerde op de ingevingen die zij kreeg. Bij het uitbreken van de oorlog achtte zij het verstandig, dat er niet ver van ons huis in Indonesië een schuilkelder werd gebouwd. Zij liet er voedsel, water, medicijnen en kleding in opslaan. Deze voorraad had ons goede diensten bewezen toen wij acht maanden lang niet van ons land af mochten. Ook had zij er de familiejuwelen verborgen. Vlak voordat wij werden weggevoerd, had zij baboe Kit gezegd het voedsel te gebruiken om haar eigen gezin te redden van de hongersnood die zich begon te ver-

spreiden. De baboe had, zo gauw zij erachter was waar we gevangen zaten, mijn pop genomen, deze volgestopt met juwelen en 192 kilometer gelopen om mij de pop te brengen.

De vondst van de juwelen veranderde ons leven. De opbrengst van de juwelen verschaftte ons warme kleding en meubels, wat ons leven veraangenaamde. Ook stelde het ons in staat een opleiding te volgen. Deze opleiding betekende, dankzij de in mijn pop Mientje verborgen schat, een betere baan en een hoger salaris, zowel in Amsterdam als later in Amerika.

De invloed van baboe Kit is mij, sinds mijn negende verjaardag, door de jaren heen bijgebleven. Jarenlang heb ik mij schuldig gevoeld en nachtmerries gehad vanwege haar dood, totdat ik mij op een dag realiseerde dat zij geweten moest hebben dat ze haar leven waagde. Zij heeft voor mij willen sterven. En vanwege haar offer zijn de fluisteringen van mijn moeder op mijn negende verjaardag geen fluisteringen gebleven maar realiteit geworden.

Niet alleen heb ik verjaardagen gekend met cake, ijskoude limonade en cadeaus, maar ook heb ik de bestemming bereikt die mijn moeder voor ogen had. Ik ben in de gelegenheid gesteld om het herstelde evangelie van Jezus Christus te horen en te aanvaarden. En daardoor was ik in staat een groter begrip te krijgen van het soort liefde die baboe Kit voor mij had. „Niemand heeft grotere liefde, dan dat hij zijn leven inzet voor zijn vrienden“ (Johannes 15:13). □

Op het terrein werden verschillende soorten knopen gevonden die uit de meer genoemde periode stamden. Ingevoegde foto: waarschijnlijk heeft de glanzende gouden kraal aan Lucy Mack Smith, de moeder van de profeet, toebehoord.

Archeologische werkzaamheden bij het huis van Joseph Smith

Dale L. Berge

Ongeveer drie en een halve kilometer van Palmyra, weggedoken tussen de heuvels in het westen van de staat New York, ligt de boerderij waar Joseph Smith jr. zijn jongensjaren heeft doorgebracht. Tegenwoordig is het van wit hout opgetrokken huis, dat daar nog staat, het enig overgebleven deel van de grote boerenhoeve uit de jaren twintig van de vorige eeuw. De schuur en andere gebouwen van de boerderij zijn verdwenen. De houten omheiningen rond de velden en paden, die de jonge Joseph zo bekend waren, zijn in de loop der jaren allemaal verdwenen. Waar het gehele beboste gebied, de weiden, bebouwde landerijen – en zelfs de juiste plaats waar de profeet zijn eerste visioen had – hebben gelegen is niet bekend.

Hoewel zij inderdaad in dat nog bestaande mooie houten huis hebben gewoond, is dat niet het huis waar de familie Smith woonde toen Joseph zijn eerste visioen ontving; ook is dat niet het huis waar in de engel Moroni in de herfst van het jaar 1823 aan de jonge Joseph verscheen. Ook is het niet het huis waar de familie Smith woonde toen de oude platen in 1829 op hun boerderij aan de acht getuigen wer-

den getoond; zij woonden daar ook niet toen enige weken later het Boek van Mormon in Palmyra werd gedrukt.

Al deze belangrijke dingen gebeurden, toen de familie van de profeet in een kleine blokhut woonde, enige honderden meters ten noordwesten van waar nu het houten huis staat, aan de andere kant van de weg.

In dit door vader Smith en zijn zonen van houten balken opgetrokken huisje heeft de familie acht van de twaalf jaar dat het op die hoeve woonde, geleefd – namelijk van eind 1818 tot het voorjaar van 1825, en van het voorjaar van 1829 tot eind 1830. Van 1825 tot 1829 woonde de familie Smith in hun van wit hout opgetrokken huis.

De tijd en het weer, met een helpende hand van de mens, hebben de blokhut van de Smiths een eeuw geleden doen verdwijnen. Sindsdien is dat huisje vrijwel vergeten. Om het aan de vergetelheid te ontrukken hebben onlangs de „Historic Arts and Sites Committee“ van de kerk en de „Church History Area of the Religious Studies Center“ van de Brigham Young University te Provo, opdracht gegeven tot het doen van archeologische opgravingen

op het terrein waar deze blokhut heeft gestaan.

Geschiedenis en archeologie hebben hier hand in hand gewerkt om een aantal feiten met betrekking tot het huis van Joseph Smith aan het licht te brengen, die geen van beide bronnen op zichzelf had kunnen vinden. Uit het historisch onderzoek kon bepaald worden waar met de archeologische opgravingen begonnen moest worden. Omgekeerd hebben de archeologen voorwerpen gevonden die weer nieuwe gegevens opleverden die de geschiedkundige verslagen bevestigden.

Ons werk begon met het nemen van kleuren- en infrarode foto's van de Joseph Smith-boerderij in 1978, als onderdeel van een nauwkeurig luchtkartering van alle historische plaatsen van de kerk. Op deze foto's moest, uit de variaties in vegetatie en grondsoorten, blijken waar de mens gebouwen had neergezet of op andere wijze de grond had omgewerkt. In het gebied van de boerderij van de familie Smith vonden wij zeventien van die grondomwoelingen.

In 1981 heb ik op elk van die plaatsen het grondoppervlak grondig onderzocht. Op slechts één daarvan werden brokstukken

drie omwoelingen ontdekt: een put, een ondiepe kelder en een geheel onbekende steenformatie. De put was aan de bovenkant drie meter breed en werd naar beneden toe geleidelijk smaller tot ongeveer anderhalve meter. Wij groeven maar ongeveer drie en een halve meter diep; waren we dieper gegaan dan hadden we de wanden moeten verstevigen.

Een aantal grote stenen die wij in de put vonden waren daar blijkbaar ingegooid en niet voor wandversterking gebruikt. De meeste stenen vertoonden aan één kant brandplekken, hetgeen erop wees dat zij waarschijnlijk oorspronkelijk van de schoorsteenmantel in de hut afkomstig waren. Uit de enkele gebrande steenresten die wij vonden, konden wij opmaken dat de schoorsteenmantel van kinderhoofdjes was gemaakt met een bakstenen kist voor het vuur en mogelijk een open haard. Wij weten dat de hut een schoorsteenmantel had doordat de profeet Joseph Smith in zijn verslag van zijn eerste visioen had gezegd dat hij uit het heilige bos thuiskwam en „tegen de schoorsteenmantel leunde“. (Zie Joseph Smith—Geschiedenis 20.)

Wij hopen, wanneer tijd en fondsen dit toelaten, eenmaal de gehele put uit te kunnen graven. Aangezien het heel gewoon was om afval in een niet meer gebruikte put te gooien, is het zeer goed mogelijk dat daarin nog voorwerpen worden gevonden die hersteld kunnen worden.

De kleine kelder mat 3 bij 1,8 meter en was 75 centimeter diep. Daarbinnen vonden wij vele verschillende voorwerpen: potscherven, rechte pennen, gespen, messen, vorken, lepels, gebrande graankorrels en bonen en een deksel van een gietijzeren pot. Deze voorwerpen doen vermoeden dat de kelder onder de vloer van de keuken heeft gelegen, omdat dit soort voorwerpen gemakkelijk door de spleten tussen de vloerplanken hadden kunnen vallen. De grotere voorwerpen die op een hoger niveau hadden gelegen, zijn waarschijnlijk in de kelder gevallen toen de hut werd afgebroken of verlaten. In de kelder vonden we ook constructiebrokstukken zoals spijkers en stukken steen.

De onbekende steenformatie mat 2,4 bij 1,8 meter en was 60 centimeter diep. In het midden van deze ondiepe put lag een rij kinderhoofdjes, ongeveer een halve tot één meter diep. Dit zou een trapje geweest kunnen zijn, mogelijk naar de aangebouwde slaapkamer.

Wij zijn nu bezig de verschillende voorwerpen te analyseren – vele duizenden

potscherven (die afkomstig zijn van een periode tussen 1790 en 1830, het tijdsbestek waarbinnen de hut bebouwd was), glas van flessen, ramen, metalen en andere constructiematerialen. Bij het zeven van de bovengrond vonden wij drie kobaltblauwe glazen kralen en een solide gouden kraal. Dat is van belang want het is bekend dat Lucy Mack-Smith een ketting van gouden kralen heeft gehad. [2]

Uit historische bronnen blijkt, dat de blokhut na het vertrek van de familie Smith als schuur is gebruikt. [3] Omdat dieren een dergelijke woonruimte al gauw voor verdere bewoning onbruikbaar zullen hebben gemaakt, is het logisch aan te nemen dat de blokhut na vertrek van de Smiths nooit meer als woning is gebruikt. Als dat inderdaad zo is, en uit de ouderdom van de gevonden voorwerpen valt dat te concluderen, is de familie Smiths de enige familie geweest, die ooit in deze blokhut heeft gewoond. De meeste op deze lap grond gevonden voorwerpen zijn dan van dit gezin geweest, en daarmee hebben we een schat aan informatie verkregen over hoe zij in de jaren twintig van de vorige eeuw hebben geleefd.

Conclusies: Historische gegevens en de aard van de gevonden voorwerpen laten er geen twijfel aan bestaan, dat de grond waarop de opgravingen zijn gedaan, inderdaad de grond is waarop de blokhut van de familie Smith heeft gestaan. We zijn tot de conclusie gekomen dat het zeker een kleine hut was, slechts bestaande uit twee kamers beneden en twee kleine zolderkamers. Een van planken opgetrokken slaapkamer werd daar later tegenaan gebouwd. Aan de ene kant van de hut stond een schoorsteenmantel die van grote ronde keistenen (kinderhoofdjes) was gemaakt, met een vuurpot en haard die van ruwe bakstenen waren gemaakt. De ramen waren vlakke vensterruiten waarschijnlijk van 20 bij 25 centimeter. Een ondiepe kelder onder de vloer van het huis is wellicht door de vorm van de constructie ontstaan, of het is een plaats geweest waar misschien diverse plantenzaden opgeslagen hebben gelegen, of waar melkproducten enigszins koel werden bewaard. Achter de hut bevond zich een diepe put.

De gevonden voorwerpen wijzen erop dat de familie Smith een Amerikaans gezin uit de middenklasse was, dat dagelijks voorwerpen gebruikte die toentertijd in het gehele land vrij algemeen in gebruik waren. De familieleden waren klaarblijkelijk vlijtig van aard en vindingrijk. Zij waren in staat een boerderij te kopen en een blokhut te bouwen en hebben later zelfs

een comfortabel houten huis gebouwd. Uit de gevonden zaden blijkt dat de familie op de boerderij graan en bonen verbouwde. In de grond gevonden dierenbeenderen wijzen erop dat zij óf varkens fokten óf deze kochten. Uit een verdere studie van de zaden, stuifmeelmonsters en dierenbeenderen zullen ongetwijfeld meer gegevens worden verkregen.

Ouderling B. H. Roberts neemt aan dat de kamer van de jonge Joseph Smith op de zolder van de blokhut was gelegen. (Zie *A Comprehensive History of the Church*, deel 1, blz. 71.) Als dat zo is moet het wel een erg klein kamertje zijn geweest. Wanneer de hut in zijn geheel ongeveer 6 bij 9 meter was, en de zolder uit twee kamers bestond, dan zou in één kamer (rekening houdend met het lage dak bij de muren) de bruikbare ruimte ongeveer 3 bij 3 meter zijn geweest. De hoogte in het midden van de kamer zal zo ongeveer tussen de 1,2 en 1,8 meter zijn geweest. In de kamer heeft dan waarschijnlijk een bed, een tafeltje met een waskom en karaf, en misschien een stoel gestaan. De kamer was waarschijnlijk verwarmd door de schoorsteen of door een ijzeren kachelkje en zal waarschijnlijk alleen maar als een ruimte om in te slapen bedoeld zijn geweest. Het was in elk geval een zeer eenvoudige en nederige geheel.

Misschien komt de dag nog eens dat op het terrein waarop de originele boerenhoeve van de familie Smith heeft gestaan, opnieuw een blokhut met de omliggende gebouwtjes, omheiningen, weidegronden, boomgaarden en tuin, net zoals het origineel, kan worden gebouwd. Dank zij het onderzoek van menig historicus en de onlangs uitgevoerde archeologische opgravingen, is een precies nabouwen van de oorspronkelijke hoeve en omliggende terreinen zeer wel mogelijk. Bezoekers krijgen dan een meer realistisch beeld van het leven van de jongen die in het vroege voorjaar van 1820 uit het bos naar zijn blokhut terugkeerde, en die later in zijn zolderkamertje de engel Moroni op bezoek kreeg. □

Voetnoten

[1] Zie Dale L. Berge, „Archeologie op de boerderij van Peter Whitmer, Seneca County (New York)“, *Brigham Young University Studies*, deel 13, nr. 2 (winter 1973).

[2] Zie Lucy Mack Smith, *History of Joseph Smith* (Salt Lake City: Bookcraft, 1958), blz. 179–180.

[3] Zie Pomeroy Tucker, *Origin, Rise, and Progress of Mormonism* (New York: D. Appleton & Co. 1867), blz. 13. Zie ook Thomas L. Cook, *Plamyryn and Vicinity* (Palmyra, New York: The Palmyran Courier Journal, 1930), blz. 219.

